

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΗ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1971 | ΑΡΙΘ. 21-22

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Ζ'

1. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται καὶ σήμερον νὰ δράσῃ, τὸν μέγαν καὶ ὑπὸ τοῦ πανσθενοῦς Ἰδρυτοῦ Αὐτῆς ἀρχῆθεν δοθέντα Αὐτῇ προκαθορισμένον καὶ διατεταγμένον σκοπόν, τῆς διὰ παντοδαπῶν μέσων διαπαιδαγωγήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν Χριστῷ, πρὸς διασφάλισιν τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Καλεῖται δ' ἅμα ν' ἀποδείξῃ καὶ πάλιν ἐν τῇ πράξει τὴν θείαν χάριτι δοθεῖσαν Αὐτῇ ἐξ ὑπ' ἀρχῆς ἡγετικὴν θέσιν μεταξὺ πασῶν τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ὁμοδόξων τε καὶ ἑτεροδόξων. Τὴν ἡγετικὴν δὲ ταύτην θέσιν Αὐτῆς δύναται καὶ νὰ προβάλῃ καὶ ν' ἀποδείξῃ τὸ μὲν ἐν τῇ διασφαλίσῃ τῶν Ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξιας, τὸ δὲ ἐν τῇ δια φωτίσει τῶν μελῶν Αὐτῆς. Προσέτι καὶ ἐν τῇ δράσει Αὐτῆς ἐν τοῖς ἔξω τῆς ἰδικῆς τῆς μάνδρας, χριστιανοῖς καὶ μὴ, πιστοῖς καὶ ἀπίστοις, πρεσβυτέροις καὶ νέοις, σοφοῖς καὶ ἀπαιδεύτοις, δύναται καὶ τὴν προσοχὴν των νὰ ἐλκύσῃ καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν Ἀρχῶν τῆς νὰ ἐπιβάλῃ εἰς πάντας.

2. Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ν' ἀκουσθῇ καὶ ἡ φωνὴ τῆς πρεσβυτέρας Μητρὸς Ἑλληνικῆς

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πρώτιστα πάντων ὑπὸ τῶν τέκνων τῆς, εἶτα ἀπὸ τοὺς ξένους, τοὺς ἑτεροδόξους. Καὶ εἰς τοὺς ὁμοδόξους ἀκόμη ἔχει κάτι νὰ εἴπῃ, ἔχει κάτι νὰ ὑποδείξῃ, ἔχει κάτι νὰ διδάξῃ, ἐν πνεύματι ἀδελφικῷ καὶ εἰρηνικῷ, πάντοτε πρὸς διατήρησιν καὶ διασφάλισιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξιας. Ἴσως, μεταξὺ ἰδίᾳ τῶν ὁμοδόξων, ἡ φωνὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας νὰ ἠχήσῃ βαρυαχῆς. Ἄλλ' ἔχει καθῆκον νὰ κηρύξῃ τὴν Ἀλήθειαν, ἣν διαφυλάττει ἐπὶ δέκα ἐννέα καὶ ἥμισυ αἰῶνας. Ὁφείλει δὲ τὴν Ἀλήθειαν, οὐ μόνον τοῦ δόγματος, ἀλλὰ καὶ τῆς λατρείας, ἀλλὰ καὶ τῶν παραδόσεων, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, μάλιστα δὲ τοῦ Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, νὰ διατυπώσῃ καὶ διακηρύξῃ τοῖς πᾶσι μετὰ θάρρους, πάντοτε βεβαίως ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ πρὸς πάσας τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τὰ μέλη αὐτῶν, πρὸς τοὺς ἐγγυὺς Αὐτῇ καὶ πρὸς τοὺς μακράν, ὁμοδόξους τε καὶ ἑτεροδόξους.

3. Ποία δ' εἶναι ἡ φωνὴ αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν; Καὶ ποῖον εἶναι τὸ καθῆκον

Αὐτῆς; Νὰ διακηρύξῃ, ὡς ὁ Παῦλος καὶ αὕτη σήμερον: «Τὰ ἀρχαῖα παρήλθεν!» Ὁ Παῦλος διασαφηνίζει τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων του, ἐν οἷς λέγει: «Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθημένος· τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς... Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἣ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας... Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογία ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δούλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός» (Κολ. 3, 1-14).

4. Τὴν φωνὴν ταύτην ὀφείλει καὶ πρέπει ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία νὰ καταστήσῃ ἀκουστήν εἰς πάντας, εἰς τὰ ἑαυτῆς μέλη πρωτίστως, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὁμοδόξους ἀδελφούς ἐν Χριστῷ, ἱερατικούς καὶ λαϊκούς. Θὰ τοὺς εἶπῃ: Ἀδελφοί μου, ἡ ἐποχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν, εἶναι μεστὴ πνευμάτων πονηρῶν, ἀτινα καταδοκοῦν νὰ εὗρουν ἀφορμὰς ἀπὸ ἡμᾶς, διὰ νὰ στρέψουν τὰ πύρινα βέλη των καθ' ἡμῶν, κατὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κατὰ τῆς πρεσβυγενοῦς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν. Διὰ ν' ἀποφύγωμεν τοὺς ἐλλοχεύοντας κινδύνους τῶν ἐχθρικῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων προσώπων, ὀφείλομεν («ν' ἀπεκδυθῶμεν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον») καὶ νὰ παύσωμεν δουλεύοντες

ἔργα ἐπίγεια, ὑλικά, σαρκικά, ματαιόδοξα, ἀντικείμενα εἰς τὴν θείαν διδαχὴν τοῦ μόνου Κυρίου καὶ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ δουλεύωμεν εἰς δύο κυρίους, καὶ μάλιστα πάντῃ ἀντικειμένους πρὸς ἀλλήλους. Διὰ ν' ἀναγνωρισθῶμεν ὡς ἀληθεῖς ποιμένες ὑπὸ τοῦ ποιμνίου ἡμῶν, ὀφείλομεν νὰ καταστῶμεν ὑποδείγματα «καλῶν ποιμένων», κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Χριστοῦ, ἀφωσιωμένων καὶ ἐτοιμῶν εἰς θυσίας, χάριν τοῦ ποιμνίου ἡμῶν. Ὀφείλομεν ἀπὸ σαρκικοί νὰ γίνωμεν πνευματικοί, καὶ ἀπὸ γῆϊνοι νὰ καταστῶμεν οὐράνιοι τῷ πνεύματι. Ὀφείλομεν, ὡς ἐκλεκτοὶ Θεοῦ, νὰ ἐνδυσθῶμεν «σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτως καὶ ἡμεῖς· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθημεν ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γενώμεθα. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ἡμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ Θεῷ. Καὶ πᾶν ὅ,τι ἐὰν ποιῶμεν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ Πατρὶ δι' Αὐτοῦ» (Κολ. 3, 12-17).

Ἀλλὰ θὰ συνεχίσωμεν!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ο ΧΑΛΚΙΔΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Τὴν Παρασκευὴν 23ην Ἰουλίου τὴν μεσημβριαν ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον, κατόπιν μακρᾶς καὶ ἐξαντλητικῆς ἀσθενείας, ἥτις ἐπὶ διατίαν τὸν εἶχε καθηλώσει ἐπὶ τῆς κλίνης, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κυρὸς Γ ρ η γ ὀ ρ ι ο ς.

Ἡ κηδεῖα του ἐγένετο ἐν Χαλκίδι, ὅπου καὶ διέμενε, μὴ θελήσας νὰ ἀπομακρυνθῆ οὔτε τῆς πόλεως οὔτε καὶ αὐτοῦ τοῦ κοιτῶνός του καὶ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐνεργουῦ ὑπηρεσίας ἀπομάκρυνσίν του, εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπὶ τετραήμερον εἶχεν ἐκτεθῆ εἰς προσκύνημα εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Χιλιάδες λαοῦ ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων προσήρχοντο μέχρι βαθείας νυκτὸς καὶ ἠσπάζοντο τὸ λείψανόν του.

Τῆς νεκρωσίμου Ἀκολουθίας προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰ ε ρ ῶ ν υ μ ο ς, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μεσσηνίας κ. Χ ρ υ σ ο σ τ ὀ μ ο υ, Κασσανδρείας κ. Σ υ ν ε σ ί ο υ, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ν ι κ ο δ ῆ μ ο υ καὶ Καρυστίας κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ. Παρέστη σύμπας ὁ ἱερὸς Κλήρος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ἰσθιαίας καὶ Βορείων Σποράδων καὶ πλῆθος κληρικῶν, καταγομένων ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ τῶν ὁμόρων Μητροπόλεων.

Ὁ μέγας Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἡ πρὸ αὐτοῦ μεγάλη πλατεῖα, αἱ περίξ ὁδοὶ καὶ ἐκεῖναι δι' ὧν διήλθεν ἡ κηδεῖα, ἦσαν ἀσφυκτικῶς πλήρεις ἀπὸ πρωίας ἀπὸ πλῆθη λαοῦ, ἅτινα ἐξηκολούθουν νὰ καταφθάνουν διὰ νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὴν νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς νεκρωσίμου Ἀκολουθίας, ἐξεφώνησε τὸν ἐπικήδειον ὁ Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος Ἀρχιμ. Β α σ. Ο ἰ κ ο ν ὀ μ ο υ, παρασχὼν ἀδροτάτην σκιαγραφίαν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀπελθόντος, ὅστις κατὰ τὴν πολυετῆ ποιμαντορίαν του, ἐπὶ 46 συναπτὰ ἔτη, ἐποίμανε δικαίως, ὁσίως καὶ θεοφιλῶς, ἡ δὲ Ἐκκλησία του καὶ ὁ λαὸς του «εἶδεν ἀγάπην πηγάζουσαν, εἶδε χάριν περιεχυμένην τοῖς χεῖλεσί του· εἶδε τοσοῦτων ἀρετῶν συνδρομὴν περὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ». Ἐκ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν τῶν πολλῶν ἀναφέρω ἰδιαιτέρως τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν προσευχὴν, τὴν θ. Λειτουργίαν, τὸ Κήρυγμα (ἦτο λαμπρὸς χειριστὴς τοῦ λόγου, καλλιπεπέστατος καὶ γλυκύτατος), τὴν ἀνεξικακίαν του, τὴν ἐγκαρτέρησίν του εἰς τοὺς διωγμοὺς καὶ τὴν ὑπομονὴν του εἰς τοὺς κινδύνους. Πάντοτε εἶχεν ὡς σύνθημά του τὸ ἀποστολικόν, «Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ» καὶ «τὸ ἐπιεικὲς ἡμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις», τὴν φιλανθρωπίαν του, τὴν ἀκτημοσύνην του, τὴν ἐκάνοτητα τῆς διοικήσεως, τὴν προσήκειάν του, τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν τρόπων του, τὸ «περὶ πάντας σοφόν».

Μετὰ ταῦτα, ὠμίλησεν ὁ Δήμαρχος Χαλκιδέων κ. Θεόφιλος Ρεντίφης, ἀναμνησθεὶς τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐγκαταστάσεώς του καὶ ὅλης τῆς ἄλλης Μητροπολιτικῆς διακονίας του, καθ' ἣν συνεδέθη μετὰ πάντων, ἠὺλόγησεν εὐτυχῆ καὶ δυσάρεστα περιστατικὰ τῶν οἰκογενειῶν των, συμπαρασταθεὶς μετὰ γλυκύτητος καὶ πραότητος καὶ ἀγάπης πρὸς πάντας, φίλους καὶ ἐχθρούς, ἂν καὶ οὐδεὶς παρέμενε μονίμως εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν τελευταίων.

Ἐν συνεχείᾳ, ὠμίλησεν ὁ συνταξιούχος Θεολόγος Γυμνασιάρχης κ. Ν ι κ ο λ ο ὕ τ σ ο ς, ὑπηρετήσας ὡς Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς ποιμαντορίας τοῦ ἀειμνήστου, ὡς καὶ ὁ Δημοσιογράφος κ. Π α π α γ ρ η γ ο ρ ί ο υ, ἐξάραντες τὰς ἀρετὰς του.

Ἐκ μέρους τοῦ Ἱ. Προσκυνηματος τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου ὠμίλησεν ὁ Καθηγητὴς κ. Γ ε ῶ ρ γ ι ο ς Ἀ μ υ ρ α λ ῆ ς, μέλος τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰδρύματος, καὶ ἐκ μέρους τοῦ Δημάρχου Τήνου ὁ κ. Ἀ ν τ ῶ ν ι ο ς Σ ε λ ἔ ν τ η ς.

Ὁ Προπρύτανης ἐξ ἄλλου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κ ο ρ ρ ἔ ς, ὅστις κατέθεσε στέφανον ἀπὸ ἄνθη τῆς Κυκλαδικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἰδιαιτέρως ἠγάπα ὁ μεταστάς, ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν πολυπληθῆ συγκέντρωσιν, εὐχηθεὶς ἀγήρω τὴν μνήμην του.

Κατόπιν, ὠμίλησαν οἱ δύο πρώην Ὑπουργοὶ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ.κ. Κ α λ λ ί α ς καὶ Β ο γ ι α τ ζ ῆ ς, τονίσαντες τὴν πολύτιμον συνδρομὴν του εἰς ὅλα τὰ ζητήματα, Ἐκκλησιαστικά καὶ Κοινωνικά, καὶ τὸν ἰδιαιτερόν προσωπικόν δεσμόν, τὸν ὁποῖον διετήρουν μαζί του, ὡς καὶ τὴν συμπαραστάσιν του εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς των. Τοὺς λόγους κατέκλεισεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἰ ε ρ ῶ ν υ μ ο ς, ὅστις ἐτόνισεν ὅτι ὄχι μόνον ἐκ προσωπικῶν δεσμῶν ἐκ νεότητός του, ἀλλὰ καὶ ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετέχει τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας καὶ τοῦ πένθους δι' ἓνα λαμπρὸν Ἱεράρχην, πολλὰς καὶ πολυτίμους παρασχόντα ὑπηρεσίας, εὐχηθεὶς νὰ ὑπάρξουν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἱεράρχαι μετὰ τὴν λαμπρὰν προσωπικότητα τοῦ μεταστάντος καὶ μετὰ τὰς πολλὰς ἀρετὰς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐκοσμίτω, ἀπόδειξις τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τόσο ἀθρόα συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ προσφιλοῦς Ποιμενάρχου του.

Ἀκολουθῶν, ἐγένετο ὁ ἀσπασμὸς καὶ ἤρχισεν ἡ νεκρώσιμος πομπή, ἀκολουθήσασα ὁδὸν 2 καὶ πλεόν χιλιόμετρων μετὰ συμμετοχὴν Μοναχῶν, Ὁργανώσεων, Μουσικῆς, Ἀρχιμανδριτῶν, φερόντων τὰ παράσημα, τὴν μίτραν καὶ τὴν βάβδρον τοῦ μεταστάντος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μεσσηνίας, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, Καρυστίας καὶ Σιῦρου καὶ ἱερεῖς φέροντες ἐπὶ τῶν

ώμων των τὸ φέρετρον μετ' τὴν σορόν. Ἠκολούθει ὁ φέρων τὸ πένθος τῆς Ἐκκλησίας Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Νικολάου, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν δύο Ἱεροκλήρων του, π. Βασιλείου καὶ π. Εἰρηναίου, ὡς καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος μετ' ἄλλων Κληρικῶν. Εἶποντο οἱ οἰκεῖοι, αἱ Ἀρχαὶ καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ.

Ὁ ἐνταφιασμός ἐγένετο εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Παναγίας Ζωοδόχου Πηγῆς, ὅπου τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, ἰδρυθὲν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου. Στεφάνου κατέθεσαν αἱ Ἀρχαὶ τοῦ Νομοῦ Εὐβοίας, τῆς νήσου Τήνου, αἱ Ὀργανώσεις. Κατ' ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, κατέθεσαν διάφορα ποσὰ ἀντὶ στεφάνου ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ προσκυνήματος τοῦ σκήνους καὶ τῆς κηδείας, διεδηλώθη ἡ πολλὴ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμός τοῦ ποιμνίου πρὸς τὸν Ἱεράρχην του καὶ ἀπεδείχθη πόσον ὁ λαὸς μας ἐξακολουθεῖ νὰ σέβεται καὶ νὰ τιμᾷ τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ τοὺς τιμίους Λειτουργοὺς τῆς καὶ ποιμένας του.

Ὁ ἐκφωνηθεὶς ἐπικηδεῖος λόγος ἔχει ὡς ἐξῆς:

Προτοῦ ἐναποθέσωμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ἐπὶ τῶν τιμίων χειρῶν τοῦ ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνος σχεδὸν χρηματίσαντος Πατρὸς καὶ Ποιμενάρχου ἡμῶν Κυροῦ Γρηγορίου, εἰς ἐκτέλεσιν σεπτῆς ἐντολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἡμῶν κ. Νικολάου, σύντομον θὰ ἀπευθῶν λόγον καὶ ἀδροτάτην θὰ ἐπιχειρήσω σκιαγραφίαν τῆς ἱερᾶς προσωπικότητος τοῦ προκειμένου νεκροῦ, διὰ τὸν ὅποιον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς λόγους τοῦ ὁμωνύμου του Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νύσσης διὰ τὸν Ἅγιον Μελέτιον, Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας.

«Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδεν ἡ σώφρων ἐκείνη Ἐκκλησία τὸν ἄνδρα, εἶδε πρόσωπον ἀληθῶς ἐν εἰκόνι Θεοῦ μεμορφωμένον, εἶδεν ἀγάπην πηγάζουσαν εἶδε χάριν περιεχυμένην τοῖς χεῖλεσι· εἶδε τοσαύτην ἀγαθῶν συνδρομὴν περὶ μίαν ψυχὴν...» (Γρηγ. Νύσσης, Ἐπιτάφιος πρὸς Μελέτιον Ἀντιοχείας).

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1890 ἐν τῷ χωρίῳ Τριαντάρος τῆς ἱερᾶς νήσου Τήνου.

Λαμπραὶ ὑπῆρξαν αἱ ἐγκύκλιοι σπουδαί του ἐν Τήνῳ καὶ Σύρῳ καὶ ἀκόμη λαμπρότεραι αἱ σπουδαὶ κατὰ μέρος εἰς τὴν Νομικὴν καὶ πλήρως εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ἀνηγορεύθη ἀριστοῦχος διδάκτωρ, λαβὼν καὶ τὸ Πάλλειον βραβεῖον, ἀλλὰ μὴ θελήσας, λόγῳ ὑποχρῶσεων, νὰ μεταβῇ ὡς ὑπότροφος εἰς Μόσχαν δι' ἀνωτέρας ἐτι Θεολογικὰς σπουδὰς.

Ἐξετέλεσεν ὡς στρατιώτης τὸ πρὸς τὴν Πατριδὰ καθήκον του, ὑποστὰς λόγῳ τῶν τότε πολέμων φοβερὰς ταλαιπωρίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ ὑπέφερε καθ' ὅλην τὴν ζωὴν του. Μετὰ τὴν ἀποστράτευσίν του, εἰσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ Μοναχικοῦ Κλήρου, γενόμενος Μοναχὸς εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῆν Τουρλιανῆς Μυκόνου καὶ μετονομασθεὶς ἀπὸ Πέτρος εἰς Γρηγόριον.

Ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Σύρου Ἀθανασίου Λεβεντοπούλου καὶ διωρίσθη Ἱεροκλήρῳ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας, ὑπηρετήσας ὑπὸ τὸν ἔξοχον πνευματικὸν ἄνθρωπον, τὸν Μητροπολίτην Τιμόθεον Ἀναστασίον. Ἐκεῖθεν, ἀπεσπάρθη ὡς Ἱεροκλήρῳ μεγάλου στρατιωτικῶν Μονάδων εἰς Πάτρας καὶ Ναύπλιον, μετατεθεὶς τελικῶς εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σύρου-Τήνου, ἀπὸ τὴν ὅποιαν καὶ ἐξελέγη Μητροπολίτης Χαλκίδος, χειροτονηθεὶς τὴν 21ην Δεκεμβρίου 1922 εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Εἰρήνης καὶ ἐνθρονισθεὶς κατὰ τὴν 23ην Μαρτίου 1923 ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ἐπηρετήσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ ἕξ συναπτὰ ἔτη ὡς Μητροπολίτης Χαλκίδος, ἀποχωρήσας, λόγῳ σχετικοῦ Νόμου, τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας πρὸ δύο καὶ ἡμίσεος ἐτῶν, ἀφοῦ ἤδη εἶχε κλονισθῆ ἡ ὑγεία του καὶ εἶχον καμφθῆ αἱ πνευματικαὶ του δυνάμεις.

Εἷς χαρακτηρισμὸς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῆ εἰς τὴν πολυετῆ Ποιμαντορίαν του. Ἐποίμανε δικαίως, ὁσίως καὶ θεοφιλῶς. Πράγματι δέ, ἡ Ἐκκλησία του καὶ ὁ λαὸς του εἶδεν ἀγάπην πηγάζουσαν, εἶδε χάριν περιεχυμένην ταῖς χεῖλεσί του· εἶδε τοσοῦτων ἀγαθῶν συνδρομὴν περὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τὴν συνδρομὴν αὐτῆν τῶν τοσοῦτων ἀρετῶν, ἃς ἀναφεροῦν μερικαὶ χαρακτηριστικαὶ εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ.

Ἐπῆρξεν ἄνθρωπος προσευχῆς, ἀδιαλείπτου προσευχῆς.

Πολλὰς ὥρας τοῦ 24ώρου ἀφιέρου εἰς αὐτὴν. Πλὴν τῶν διστεταγμένων ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, πρωϊνῶν καὶ ἑσπερινῶν, τὰς ὁποίας τὰ πρῶτα ἔτη ἐτέλει εἰς χῶρον διασκευασμένον εἰς παρεκκλήσιον ἐν τῷ Ἐπισκοπικῷ Οἴκῳ καὶ κατόπιν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ ἀνεγερθὲν Μητροπολιτικὸν Παρεκκλήσιον τοῦ Ἐδαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, εἶχε πολλὰς ἄλλας ὥρας ἰδιατέρως προσευχῶν.

Οὐδέποτε ἐξήρχετο δι' οἰανδήποτε αἰτίαν πρῶτῆ ἢ ἀπόγευμα, προτοῦ τελέσῃ τὸν Ὁρθρον, τὸν Ἑσπερινόν, πρὶν φάλη τοῦς Χαιρετισμοὺς καὶ τὴν Παράκλησιν εἰς τὴν Θεοτόκον. Κάποτε τοῦ ἐλέγετο εὐλαβῶς, ὅτι καθυστέρησε καὶ ἀπῆρτα μετὰ ἀξιοπρεπείας καὶ γλυκότητος: «Ἦτο μεγάλη ἡ Ἀκολουθία. Διπλοὶ κανόνες» καὶ ἄλλα. Ὅσάκις συνέβαινε νὰ δεχθῆ εἰς τὸ μικρὸν καὶ ἀπέριττον καὶ ἀσκητικὸν του Γραφεῖον οἰονδήποτε, μὴδὲ αὐτοῦ τοῦ προσωπικοῦ του ἱατροῦ ἐξαιρουμένου, ἔπρεπε νὰ ἐπισκέπτῃ νὰ εἰσέλθῃ νὰ προσκυνήσῃ πρῶτον εἰς τὸν Ναῖσκον καὶ κατόπιν νὰ ἀρχίσῃ τὴν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, ἀκόμη καὶ ἂν εἶχε προσηγηθῆ καὶ ἄλλη ἐπίσκεψις τὴν αὐτὴν ἡμέραν. (Προσεκόνθησα τὸ πρῶτῳ), παρετήρησα κάποιους τῶν καθημερινῶν ἐπισκεπτῶν του: «πέρασε πάλιν νὰ προσκυνήσῃς», ἀπῆρτα. «Ἡ Παναγία παρέχει κάθε στιγμὴν τὴν χάριν Τῆς καὶ μόνῃ ἡ ἐνθύμησίς Τῆς εἶναι ἁγιασμός».

Πλὴν τῆς ἄλλης καθ' ἡμέραν μελέτης τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Ἱ. Ἐδαγγελίου προτοῦ κατακλιθῆ, ἀπαραιτήτως ἔπρεπε νὰ μελετήσῃ τὴν τε-

λευταίαν ὁμιλίαν τοῦ Κυρίου εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.

Οὐδέποτε τὸ παρέλειπε καὶ οὐδέποτε ἐγνώρισε νωσταγμὸν προκειμένον νὰ προσευχηθῆ. Ἀναοίθητοι ὑπῆρξαν αἱ προσευχαί του διὰ τὰ πολλὰ καὶ δύσκολα καὶ μεγάλα προβλήματα, ἀτομικὰ καὶ γενικὰ, τῆς Ἐπισκοπικῆς του ζωῆς.

Ἡ μεγάλη ἀγάπη του ἦτο ἡ θεία Κοινωνία. Τὸ Ἅγιον Ποτήριον. Ἀπὸ αὐτὸν ἔμαθεν ὁ λαὸς του τὴν τακτικὴν θείαν Κοινωνίαν. Ἠγάπα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν θείαν Λειτουργίαν. «Ὅταν ἔρχονται αἱ στιγμαὶ νὰ παρασταθῶ εἰς τὸ ἱερόν Θυσιαστήριον», ἔλεγε, «τότε ὅλαι αἱ δυσκολαὶ ἐξαφανίζονται. Ὅταν μοῦ ἀφαιρεθοῦν αἱ στιγμαὶ αὐταί, τότε δὲν εὐρίσκω τίποτε ἄξιον εἰς τὴν ζωὴν».

«Θὰ λειτουργήσετε καὶ πάλιν αὐριον;» ἠρωτᾶτο κάποτε. «Ναί, διότι ὑπάρχει κάποιον ζήτημα κάποιου προσώπου ἢ οἰκογενείας καὶ πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ προσευχηθῶ ἰδιαίτερος, ἄλλωστε πρῶτος ἐγὼ κερδίζω εὐλογίαν καὶ χάριν».

Ἡ προσευχή, ἡ θεία Λειτουργία, ἡ θεία Κοινωνία καὶ τὸ Κήρυγμα ὑπῆρξαν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ κατὰ τὴν πρῶταν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς ἁγίας ζωῆς του.

Περὶ τοῦ κηρύγματος πρέπει νὰ γίνη ἰδιαίτερος λόγος.

Ἐκ τῶν ἄλλων ἀρετῶν του, ἃς ἀναφεροῖν πρώτη ἢ ἀπέρατος ἀνεξικακία του. Διαγμὸς ἐνεκαρτέρησε καὶ κινδύνους ὑπῆνεγκεν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἱερατικῆς του διακονίας. Διήλθεν ἔτη στερήσεων καὶ ἐκ τῆς νεότητός του καὶ ἀργότερον κατὰ τὴν Ἐπισκοπικὴν του σταδιοδρομίαν. Κατακτηταὶ καὶ τινες ἄλλοι ἔφθασαν μέχρι σημείου νὰ ἐπιβουλευθοῦν τὴν ζωὴν του. Παρὰ ταῦτα, οὐδέποτε ἐξῆλθε τῶν χειλέων του λόγος πικρὸς δι' οὐδένα.

Πλὴν τῶν ἄλλων, πάντοτε ὑπενθόμιζε τὸ παράδειγμα τοῦ Καθηγητοῦ του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἀειμνήστου Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, τοῦ ὁποίου μόνος λόγος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του ἦτο εἰς: «Περίεργον πρᾶγμα ὁ ἄνθρωπος αὐτός» καὶ τίποτε περισσότερον. Ὅταν ἄλλοι προέβανον εἰς χαρακτηρισμὸς πράξεων ἢ προσώπων καὶ ἐτόλμων νὰ συστήσωσι μίαν ἄλλην μεταχείρισιν, ἀπῆντα στερεοτύπως μὲ τὸ ἀποστολικόν: «Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν». «Μὴ δίδετε τόπον τῷ διαβόλῳ. Τὸ ἐπιεικὲς ἡμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις».

Ὅταν κάποτε, εἰς τὰς σκληρὰς ἡμέρας τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς, ἦτο Πρόεδρος Διεθνoῦς Ὁργανισμοῦ, διεξήγετο ἀγὼν ὄχι μόνον ἐθνικῶν θεμάτων, ἀλλὰ καὶ ἀγὼν προσωπικῶν ἐπιτυχιῶν. Ὑπελόγιζον εἰς τὸ θεωρούμενον ἀσθενὲς τοῦ χαρακτήρος του. Ἐξελάβαν τὴν γλυκύτητά του, τὴν προσήγειαν καὶ τὴν ἀνεκτικότητά του ὡς ἀδυναμίαν, ἠθέλησαν νὰ τὸν πτοήσουν, νὰ τὸν ἀναγκάσουν μάλιστα νὰ παραιτηθῆ διὰ νὰ ἐγκαταστήσουν φίλους των.

Τοῦ ἀπέστειλαν ὑπηρεσιακῶς μίαν ὑβριστικὴν ἐπιστολήν, τὴν παρέδωκαν εἰς τὴν Γραμματείαν τοῦ

Ὁργανισμοῦ, τὴν ἔφεραν εἰς τὸ Συμβούλιον, λέγοντες ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀναγνώσουν εἰς ἐπήκοον, διότι περιέχει σοβαρώτατα πρᾶγματα εἰς βάρος του καὶ εἶναι ὑβριστικὸν καὶ μειωτικὸν τὸ περιεχόμενον τῆς. Ἐπερίμεναν νὰ ἀποχωρήσῃ. Μὲ πλήρη ἀξιοπρέπειαν καὶ πραότητα ἐπέμενε νὰ ἀναγνωσθῆ ἢ ἐπιστολή παρουσία ὄλων. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ. Τὸ σχέδιον ἦτο νὰ πτοηθῆ καὶ παραιτηθῆ. Καὶ ἀπέτυχεν. Ἐματαιώθη καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῆ τοῦ ἐκβιασμοῦ του, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποχωρήσῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἢ ἀνεξικακία καὶ ἡ ἀγαθωσύνη του.

Ἐπιλείπει με ὅμως διηγούμενον ὁ χρόνος καὶ περὶ τὸ κήρυγμα, τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν ἀκτημοσύνην, τὸ ἀφιλοχρήματον, τὴν ἱκανότητα τῆς διοικήσεως διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, τὴν προσοχὴν εἰς τὰς χειροτονίας, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν πολλαὶ ἦσαν πάντοθεν αἱ ἐπυμβάσεις καὶ αἱ ἀπαιτήσεις. Καὶ εἶχεν ἐν τῷ συνόλῳ του σχεδὸν κληρὸν εὐσεβῆ καὶ ἀσκανδάλιστον. Ἄς ἀναφεροῖν ἢ προσήγειά του, ἢ γλυκύτης τῶν τρόπων του, τὸ περὶ πάντας σοφόν, δι' ὧν ἐν ἀρχιερεῦσιν ὡς φῶς ἐξέλαμψεν.

Δὲν εἶναι καθόλου ἀπλή σύμπτωσης, ὅτι, ἐνῶ ἐπὶ ἡμέρας διετέλει ἐν ἀφασίᾳ σωματικῶς πάντως, διότι τῆς ψυχῆς τὰ κινήματα ἀνεξερεύνητα, ἀφήκε τὴν τελευταίαν πνοὴν του ἡμέραν καὶ ὠραν, καθ' ἣν ἐπανηγήριζεν ἢ ἐν Τήρῳ Ἱερὰ Μονὴ Κεχροβονίου, εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ τοῦ πάππου του καὶ τοῦ θείου του, ἱερέου, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ μοναζουσῶν διήλθε παιδικὰ καὶ φοιτητικὰ ἔτη καὶ διετήρει τακτικὴν καὶ πολλὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν. Ἐὰν τοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκφραστοῖν, θὰ διεδήλωνε τὴν ἰδιαίτεράν του διὰ τοῦτο χαράν.

Καὶ ἡ Ἐκκλησία σου, Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Ποιμενάρχα, καὶ τώρα, ὅτε πλέον ἀπῆλθες τῆς προσκαιροῦ ζωῆς, σοῦ ἀποδίδει πολλὴν τὴν τιμὴν. Πλήθην πιστῶν σου καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας προσήλθον κατὰ χιλιάδας πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ σου, καὶ δὴ καὶ τρεῖς, διὰ νὰ ἀσπασθοῦν τὴν ἁγίαν σου δεξιάν.

Πλήθην Ἱεραρχῶν, ἐπὶ κεφαλῆς ὁ ἠγαπημένος σου ἀπὸ νεότητος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, φροντίδα σου καὶ καύχημά σου, ὁ σεπτὸς σου διάδοχος, τὸν ὁποῖον ἐξ ὄλης καρδίας ἠγάροίστησες καὶ ἠλόγησες, οἱ ἱερεῖς σου καὶ ὁ λαὸς σου σὲ προσέμπουν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπίγειον κατοικίαν σου. Δὲν ὑπάρχει πλέον ἢ γλυκεία τῶν ὀμμάτων σου ὄψις, τὸ φαιδρὸν ἐπὶ τοῦ χεῖλους μειδίημα, ἢ εὐπροσήγορος δεξιὰ σου τῆ τοῦ στόματος εὐλογία τοὺς δακτύλους συνεπισείουσα.

Ὑπάρχει ὅμως εἰς τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων, ἢ ἁγία ψυχὴ σου καὶ αὐτὴν ἱκετεύομεν, νὰ ἐνθυμῆται καὶ νὰ εὐλογῆ τὰ βήματά μας καὶ τὴν ζωὴν μας μέχρι κατανήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὸν θρόνον τῆς χάριτος καὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη!

Ἄρχιμ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ Κ. Π Ο Ι Μ Ε Ν Ο Σ*

10. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἡ συνεδρίασις καὶ παρουσία τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Π ο ι μ έ ν ο ς ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐξῆς κείμενα:

Π ρ ᾶ ξ ι ς

Τῆς Ἱερᾶς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ ἄρσεως τοῦ ἀναθέματος κατὰ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν καὶ τῶν τηρητῶν αὐτῶν.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ συναθροισθεῖσα εἰς τὴν ἐν Ζαγκόρσκ Λαύραν τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ ἁγίου Σεργίου, ἐθεώρησεν εὐκαιρον νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνόδου τὰς ἀποφάσεις τῶν Τοπικῶν Συνόδων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας: Τῆς Μόσχας 1656 καὶ τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Μόσχας 1667, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιβληθέντα κατὰ τῶν παλαιῶν Ρωσικῶν Τυπικῶν καὶ τῶν τηρητῶν αὐτῶν ἐπιτίμια.

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Νίκωνος (1652-1666) ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας κατεβλήθησαν προσπάθειαι δημιουργίας ὁμοιομορφίας μεταξὺ τῶν Τυπικῶν, τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας καὶ τῶν Τυπικῶν, τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ διόρθωσις αὐτῆ, ἃν καὶ ἐπεχειρήθη μετὰ σύμφωνον γνώμην τῆς πλειονότητος τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ μετὴν ὑποστήριξιν τῶν Προκαθημένων καὶ ἀρχιερέων τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς, παρὰ ταῦτα συνήρτησε σοβαρὰν ἀντίδρασιν εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικὸς κύκλους τῆς Ρωσίας.

Ἡ δημιουργηθεῖσα εἰς τὴν Ρωσικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατάστασις ἐγένετο ἀντικείμενον ἐρεύνης ἐκ μέρους τῆς Συνόδου τῆς Μόσχας τοῦ 1656, ἡ

ὁποία ἐπέβαλε τὰ ἐπιτίμια εἰς τοὺς ποιοῦντας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ μετὰ τὰ δύο δάκτυλα, καὶ τῆς μεγάλης Συνόδου τῆς Μόσχας τοῦ 1667, ἡ ὁποία ἀνεθεμάτισε πάντας τοὺς μὴ δεχομένους τὰς Ἐκκλησιαστικὰς διορθώσεις τοῦ Πατριάρχου Νίκωνος καὶ τοὺς αἰτίους τοῦ σχίσματος, οἱ ὅποιοι μετὰ δραστηριότητα ἐστρέφοντο κατὰ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τῶν Συνόδων αὐτῶν, οἱ φιλόνοικοι ὀπαδοὶ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν ἀπεκόπησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπετέλεσαν σχίσμα, ὀνομαζόμενον τῶν «παλαιοπίστων», τὸ ὅποιον ἐπὶ τριακόςαι ἤδη καὶ πλέον ἔτη ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀντικείμενον βαθείας λύπης καὶ μερίμνης τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὸ ἀθεμελίωτον τῶν ἀποφάσεων τῶν Συνόδων τοῦ 1656 καὶ τοῦ 1667 περὶ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν τῆς πρὸ τοῦ Νίκωνος περιόδου, ὡς δῆθεν ὑποκρουπτῶν αἵρεσιν, ἔδιδε λαβὴν εἰς τὸ νὰ βλέπη τις εἰς τὰ ἀναθέματα καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων αὐτῶν καταδίκην τῶν παλαιῶν Τυπικῶν αὐτῶν καθ' ἑαυτά. Ὅμως ἀπὸ τὰς ἐπανειλημμένας ἐρμηνείας, τὰς ὁποίας ἔκαμον ἐξέχοντες ἱεράρχαι τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ ἀγιωτάτη Σύνοδος, γίνεται σαφέστατα φανερόν, ὅτι ἀληθῆς σκοπὸς τῶν συνοδικῶν ἐπιτιμίων τῶν Συνόδων 1656, 1666 καὶ 1667 ἦτο ἡ ἀντίκρουσις τῶν ἡγετῶν ἐκείνων τοῦ σχίσματος, οἱ ὅποιοι ἔδειξαν τὴν ἀντίθεσιν των πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀποκρούοντες τὰ τηρούμενα ὑπ' αὐτῆς τελετουργικὰ Τυπικὰ καὶ χρησιμοποιοῦντες ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὰ παλαιὰ Τυπικὰ.

Οἱ πλέον πεφωτισμένοι ἱεράρχαι τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ ἄρουν τὰ ἐμπόδια, τὰ παρακωλύοντα τὴν θεραπείαν τοῦ σχίσματος, ἐγνώριζον ὅτι τὸ μεσότοιχον, τὸ δημιουργηθὲν μετὰ τὰ ἀναθέματα τῶν Συνόδων 1656 καὶ 1667, πρέπει νὰ ἀρθῇ.

Εἰς τὴν γνωστὴν («Υποθήκην») τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εἶδε τὸ φῶς τὸ 1765, ἐγένετο λόγος περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ Ὁρθοδόξου τῶν παλαιῶν Τυπικῶν καὶ τοῦ σωτηριάδου τῆς τηρήσεως αὐτῶν.

Τὸ ΣΤ' τμήμα τῆς «προσ συνοδικῆς παρουσίας» τοῦ 1906 ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἄρσις τῶν ἀναθεμάτων αὐτῶν θὰ ἀποτελέσῃ μερίμναν τῶν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 467 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

μελλουσῶν Τοπικῶν Συνόδων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὠμίλει καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Τμήματος τῆς Συνόδου τοῦ 1917/1918 ἐπὶ τῶν δημοδόξων καὶ τῶν παλαιοπίστων. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς θεραπείας τῶν λόγῳ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν Ἐκκλησιαστικῶν σχισμάτων καὶ μεγαλυτέρας καθησυχάσεως τῆς συνειδήσεως τῶν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας χρησιμοποιούντων αὐτά, ἡ Πατριαρχικὴ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τοποτηρητοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου τοῦ Νίξεγκοροτ Σεργίου (23/10 Ἀπριλίου 1929) ἀνεγνώρισε τὸ Ὁρθόδοξον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐτυπώθησαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν πέντε πρώτων Πατριαρχῶν τῆς Ρωσίας. Τὰ παλαιὰ Τυπικά ἐκηρύχθησαν ὡς σωτηριώδη. Αἱ καταδικαστικαὶ κατὰ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν ἀποφάσεις ἐξεβλήθησαν. Τὰ ἀναθέματα τῶν Συνόδων 1656 καὶ 1667 ἤρθησαν, ἐθεωρήθησαν ὡς μὴ γενόμενα.

Ἡμεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὴν Τοπικὴν Σύνοδον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι ἰσόκυρος κατ' ἀξίαν καὶ σημασίαν καὶ πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Μόσχας 1656 καὶ πρὸς τὴν Μεγάλην Σύνοδον τῆς Μόσχας 1667, ἐξετάσαντες τὸ ζήτημα τῶν ὑπὸ τῶν Συνόδων αὐτῶν ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων ἀπὸ θεολογικῆς, λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἱστορικῆς πλευρᾶς, ὀρίζομεν πρὸς δόξαν τοῦ παραγίου ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1. Ἐπικυροῦμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου τῆς 23/10 Ἀπριλίου 1929 περὶ ἀναγνώσεως ὡς σωστικῶν τῶν παλαιῶν Ρωσικῶν Τυπικῶν ἐξ ἴσου μὲ τὰ νέα Τυπικά, καὶ ὡς ἰσοκύρων πρὸς ταῦτα.

2. Ἐπικυροῦμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου τῆς 23/10 Ἀπριλίου 1929 περὶ ἄρσεως ὡς μὴ γενομένων τῶν ἐκδοθεισῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων, τῶν καταδικαζουσῶν τὰ παλαιὰ Τυπικά καὶ ἰδίως τὴν χρῆσιν τῶν δύο δακτύλων, ὡς ἂν νὰ μὴ ἔγιναν καὶ ὡς νὰ μὴ ἐξεφωνήθησαν.

3. Ἐπικυροῦμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 23/10 Ἀπριλίου 1929 περὶ ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων τῆς Συνόδου τῆς Μόσχας 1656 καὶ τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Μόσχας 1667, τὰ ὁποῖα ἐξεφωνήθησαν ὑπ' αὐτῶν κατὰ τῶν παλαιῶν Τυπικῶν τῆς Ρωσίας καὶ κατὰ τῶν τηρητῶν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ θεωροῦμεν τὰ ἀναθέματα ταῦτα, ὡς μὴ γενόμενα.

Ἡ Ἱερὰ Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περιβάλλει ἅπαντας τοὺς τηροῦντας τὰ ἀρχαῖα Ρωσικά Τυπικά, δηλ. τοὺς οὕτωσι ὀνομαζομένους παλαιοπίστους, μετ' ἀγάπης ὡς μέλη τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, διότι ὁμολογοῦν τὴν σωτήριον Ὁρθόδοξον πίστιν.

Ἡ Ἱερὰ Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διακηρύττει ὅτι ἡ ποιικιλία τῶν ἐξωτερικῶν διατυπώσεων (μορφῶν) δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ σωτήριο τῶν Τυπικῶν, καθ' ὅσον αὐτὴ πάντοτε ἀπετέλει ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀρχαίας ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν ἀπετέλει οὔτε λίθον προσκόμματος οὔτε ἀφορμὴν διαιρέσεων.

Ἐἴθε ἡ Παναγία καὶ Ζωοαρχικὴ Τριάς, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, νὰ στερεώσουν τὴν Ὁρθόδοξον ὁμοφωνίαν τῶν χρησιμοποιούντων τὰ τε ἀρχαῖα καὶ τὰ νέα, ἐξ ἴσου σωτήρια, Τυπικά καὶ εἴθε νὰ παραμένῃ πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὁ Χριστός, ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅστις ἀπέθανε δι' ἡμᾶς πάντας, ἵνα καταλαγῶμεν μὲ τὸν Θεὸν καὶ καταλλαγέντες σωθῶμεν (Ρωμ. ε, 8,10).

Ἐἴθε ὁ Κύριος νὰ συναγάγῃ τὰ διηρημένα καὶ πάλιν εἰς ἓν, καὶ εἰς ἀγάπην πρὸς ἀλλήλους, καὶ εἴθε ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ νὰ δοξάζωμεν τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν ὁμοούσιον καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα.

2 Ἰουνίου 1971.

Ἐγκύκλιος

Τῆς Τοπικῆς Συνόδου πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Θεοφιλεστάτους ἱερεῖς, τὸ τίμιον τάγμα τῶν μοναχῶν καὶ πάντα τὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ λαϊκῶν τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ συνελθοῦσα τὴν 30ὴν Μαΐου 1971 εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ὁσίου Σεργίου, πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι τέκνοις τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. α, 7).

Ἡ Σύνοδος ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ ἐξέλεξε τὴν 2αν Ἰουνίου ἐ.ε. Πατριαρχὴν Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας Π ο ι μ ἔ ν α, διάδοχον τοῦ ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντος ἀγιωτάτου Πατριαρχοῦ Ἀ λ ε ξ ί ο υ .

Παρακαλοῦμεν πᾶν τὸ εὐσεβὲς τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ποίμνιον νὰ προσεύχεται ὑπὲρ τοῦ ἀγιωτάτου Πατρὸς ἡμῶν Πατριαρχοῦ Π ο ι μ ἔ ν ο ς .

Ἐχουσα ἰδιαίτερον μέριμναν ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ἡ Σύνοδος ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ ἅπαντας τοὺς πιστοὺς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ λόγους ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἰδρῦσαντος τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπαγγελαμένον ὅτι θὰ παραμένῃ ἐν αὐτῇ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος (Ματθ. κη', 20).

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ζῶν ὀργανισμὸς τῆς χάριτος. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὴν ὀνομάζει σῶμα, τοῦ ὁποῖου

κεφαλή μία είναι, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, μέλη δὲ ἡμεῖς πάντες, οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομά Του. Ὁ αὐτὸς ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Ρωμαίους γράφει: «Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν προᾶξιν ἔχει, οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἐσμέν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ', 4-5). Τὰ μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐνοῦνται πρὸς ἀλλήλα ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τῆς αὐτῆς πίστεως, τῆς κοινῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ζωοποιεῖται διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τοῦ ἐκχυθέντος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ δι' ἡμᾶς καὶ ἀδιαλείπτως παρεχομένον εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς εὐχαριστίας. Ὁ Κύριος εἶπεν: «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰω. στ', 53-54).

Ἡ Ἐκκλησία περιβάλλει μὲ ἀγάπην ὅλον τὸν κόσμον, ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Παρ' ὅτι ἀτυχῶς δὲν παραμένον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀφοσιωμένοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅμως ἡ Ἐκκλησία δεικνύει πρὸς ὅλους ἀγάπην Χριστοῦ, διότι ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν περιορίζεται εἰς ἐν μόνον μέρος τῆς ἀνθρωπότητας, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅπως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν δὲν ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν λύτρον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν ἑαυτὸν της, ἀλλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ διὰ τοῦ Βαπτίσματος γεννήσασα ἡμᾶς ἐν πνεύματι, παρέχει εἰς ἡμᾶς τὰ δῶρα τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τοῖς μυστηρίοις. Αὐτὴ κηρύσσει εἰς ἡμᾶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ προσεύχεται δι' ἡμᾶς καὶ μᾶς διεγείρει πρὸς προσευχὴν. Ἡ Ἐκκλησία δίδει εἰς ἕκαστον τὴν πνευματικὴν τροφὴν ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὁ νεαρός, καὶ ὁ γέρον, καὶ ὁ πεπαιδευμένος καὶ ὁ ἀπλοῦς, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ὁ δίκαιος, ὅλοι δύνανται νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν των μὲ τὴν τροφὴν αὐτὴν.

Ἡ Ἐκκλησία συνοδεύει ἕκαστον ἐξ ἡμῶν εἰς ὅλην τὴν ἐπίγειον ζωὴν του· εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν λύπην, εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς μας ἐπικαλεῖται τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν καλῶν ἔργων ἡμῶν.

Καὶ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου συνοδεύει τὴν ἀθάνατον ψυχὴν μας εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν μὲ τὰς εὐχὰς της. Δὲν θὰ μᾶς λησμονήσῃ οὔτε καὶ ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν γῆν συγγενεῖς καὶ φίλοι μας.

Ὁ Κύριος διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν Του καὶ μὲ τὴν πάνσοφον πρόνοιαν αὐτοῦ ὁδηγεῖ αὐτὴν μὲν πρὸς τὴν αἰώνιον δόξαν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους πρὸς σωτηρίαν καὶ αἰώνιον ζωὴν. Τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐμφαίνεται εἰς τὴν δεσπόζουσαν ἢ μὴ θέσιν της εἰς τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἰς τὴν διακονίαν πρὸς αὐτόν. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς μὲ πορ-

φόραν καὶ πολύτιμα ἐνδύματα, περικουσιεῖται μὲ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων, μὲ τοὺς ἄθλους τῶν ἀσκητῶν, μὲ τοὺς μεγάλους μόχθους τῶν ἱεραρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀθλητῶν, τῶν εὐαρεστησάντων τῷ Κυρίῳ.

Ἐκκληροῦσα τὴν ἀποστολὴν της ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία εἶναι πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ζωὴν του, εἰς τὴν δημιουργικὴν του ἐργασίαν, εἰς τοὺς ἀγῶνάς του καὶ τὰς νίκας του. Ἦτο μαζὶ του κατὰ τὰς φοβεράς ἡμέρας τοῦ μεγάλου πατριωτικοῦ πολέμου (σημ. μετ. 1942-1943). Ἐνέπνεε πατριωτικὸν φρόνημα καὶ πεποίθησιν εἰς τὴν τελικὴν νίκην κατὰ τῶν ξένων, οἱ ὅποιοι ἐπέδραμον διὰ νὰ ὑποδουλώσουν τὴν Χώραν μας. Σήμερον ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ τὴν εἰρηρικὴν ἐργασίαν τοῦ λαοῦ μας. Θεωρεῖ ἱερὸν καθῆκόν της νὰ συμμετέχη ἐνεργῶς εἰς τὴν προσπάθειαν διατηρήσεως τῆς εἰρήνης, διότι ἡ εἰρήνη εἶναι διὰ τὴν ἐποχὴν μας ἡ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς διατηρήσεως τῆς ζωῆς εἰς τὴν γῆν.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί. Ἄς εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν πνευματικὴν χαρὰν καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ὁ Κύριος μᾶς παρέχει εἰς τὴν ἡρεμον καὶ εἰρηρικὴν δομὴν τῆς ζωῆς τῆς Χώρας μας. Ἄς προσπαθῶμεν μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν εἰρήνην καὶ ἄς συμβάλλῃ ἕκαστος, ὅσον δύναται, εἰς τὴν κοινὴν δημιουργικὴν ἐργασίαν διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ Τοπικὴ Σύνοδος προσκαλεῖ ὅλα τὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς ἐνάρετον χριστιανικὴν ζωὴν, ὑπομιμνήσκουσα τὰ λόγια τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε» (Φιλ. δ, 8).

Καὶ ἄς συμμερισθῶμεν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ καὶ ἀδελφαί, ὅλοι μας τοὺς κόπους τοῦ Προκαθημένου τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, τοῦ ἁγιοτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Π ο ι μ ἔ ν ο ς διὰ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὰς θεομᾶς μας προσευχάς, μὲ τὰ — ὁ καθ' ἕνας μας εἰς τὴν θέσιν του — πλήρη ζήλου ἔργα του διὰ τὴν δόξαν τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος μας.

Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν αὐτὴ εἶθε νὰ φρουρῇ τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Φιλ. δ, 7).

2 Ἰουνίου 1971.

Εἶτα ὁ Ἀγιώτατος ἐψηφισμένος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Π ο ι μ ἔ ν εἶπε τὰ ἐξῆς:

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου ἐτελείωσαν. Ἡ Σύνοδος ἐξέδωκεν ἀποφάσεις διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ διὰ τὴν διεθνή της δρασίαν.

Ἐξέλεξε τὸν Πατριάρχη. Σεῖς μοῦ ἀνεθέσατε τὰ καθήκοντα τοῦ Πατριάρχου. Ἀπευθυνόμενος διὰ πρῶτην φορὰν πρὸς Ὑμᾶς, τὸ μόνον ὅπερ δύναμαι νὰ εἶπω εἶναι ὅτι ἔχω χρεῖαν τῶν προσευχῶν σας. Παρακαλῶ, νὰ μὴ μὲ λησμονήτε εἰς τὰς προσευχάς σας. Ὁμολογῶ τὴν ἀδυναμίαν μου. Εἶμαι ὁμως βέβαιος ὅτι σεῖς θὰ μὲ βοηθήσητε.

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὸ ἐν τῇ Συνόδῳ ἔργον σας καὶ σᾶς εὐχομαι νὰ σᾶς ἐνισχύῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἔργον σας.

Εὐχαριστῶ ὀλοφύγως καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν.

Ἄς εὐχαριστήσωμεν ὅλοι μαζί τὸν Κύριον.

Οὕτω πως, μὲ διάφορα εὐχαριστήρια ἕσματα ἐκλείσεν ἡ Σύνοδος αὕτη.

Ἀποφάσεις

τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερὰ Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς τῶν 30 Μαΐου-1 Ἰουνίου 1971 ἤκουσε καὶ συνεζήτησε τὴν εἰσήγησιν τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κρουτίτσας καὶ Κολόμνας Ποιμένας καὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς δραστηριότητος τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τῆς Τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1945 μέχρι σήμερον, καὶ περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ τὰς δύο συμπληρωματικὰς εἰσηγήσεις, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικοδήμου, Προέδρου τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον, καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας κ. Ἀλεξίου, Ἀρχιγραμματέως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, περὶ τῆς εἰρηνοποιοῦ διακονίας τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὰ μέλη τῆς Ἁγίας Τοπικῆς Συνόδου ἐν ἐνὶ στόματι ἠδ' ἠχοῦσαν τὸν πολυεὐσπλαγχνον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, οὗ τῇ χειραγωγίᾳ ἡ ἁγία Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὸ τέταρτον αὐτὸ αἰῶνος τῆς ἑαυτῆς ὑπάρξεως ἐπιτυχῶς ἐξεπλήρωσε τὴν σωτηριώδη αὐτῆς ἀποστολήν, τρέφουσα πνευματικῶς τὸ εὐσεβὲς αὐτῆς ποιμνιον, κηρῦσσουσα τὸ εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀναγεννῶσα τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ἀγιάζουσα αὐτοὺς διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος μὲ τὴν

τέλεσιν τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἱεροτελεστιῶν.

Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Τοπικῆς Συνόδου ἀνέπεμψαν ὀλοφύγους εὐχὰς περὶ εἰρήνης καὶ εὐημερίας τοῦ μεγάλου Κράτους μας, τῶν Ἀρχῶν τοὺς καὶ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ ζώντων Ἑθνῶν.

Τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Τοπικῆς Συνόδου ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν:

1. Νὰ ἐγκρίνη τὴν δραστηριότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ τὸν μακαριστὸν ἁγιώτατον Πατριάρχη Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Ἀλέξιον καὶ τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας, Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κρουτίτσας καὶ Κολόμνας κ. Ποιμένα ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δραστηριότης ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τῆς Τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1945 μέχρι σήμερον, καθὼς καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀρχιερατικῆς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς συγκροτηθείσης τὴν 18ην Ἰουλίου 1961.

12. Ποῖος ὁ νέος Πατριάρχης Μόσχας;

Ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν, κατὰ κόσμον Σέργιος Μιχαήλοβιτς Ἰσβέκωφ, ἦτο υἱὸς πτωχοῦ ἐργάτου. Κατὰ τὰ ἐν Ρωσίᾳ εἰθισμένα, δὲν εἶχε τὰς προϋποθέσεις τοιαύτης ἀνάδου, ἐπιφυλασσομένης συνήθως εἰς μέλη κατὰ παράδοσιν ἱερατικῶν οικογενειῶν. Ἐγεννήθη τὴν 23ην Ἰουλίου 1910 εἰς τὴν κωμόπολιν Μπογκορότση τῆς ἐπαρχίας Μόσχας.

Τὸ 1927 εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν ἐκάρη μοναχὸς εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας Τριάδος - ἁγίου Σεργίου εἰς τὸ Ζαγκόρσκ.

Τὸ 1930 ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ τὸ 1931 ἱερομόναχος.

Μέχρι τὸ 1949 ὁ ἱερομόναχος Ποιμὴν ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους μικρὰς Ἐκκλησιαστικὰς ὑπηρεσίας, ἀσχολούμενος ἰδιαίτερος πάντοτε μὲ τὴν καλλιέργειαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, διακριθεὶς ὄχι μόνον ὡς ἐκτελεστής, ἀλλὰ καὶ ὡς συνθέτης ἐξόχως κατασκευαστικῶν Ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν.

Τὸ 1949 διωρίσθη ἡγούμενος τῆς Λαύρας τοῦ Πσκόφ.

Τὸ 1953, ἐντολῇ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, ἐχειροθετήθη ἀρχιμανδρίτης.

Τὸ 1954 διωρίσθη ἡγούμενος τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Σεργίου τοῦ Ζαγκόρσκ καὶ τοῦ ἐδόθη τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ δύο ἐπιστηθίους σταυροὺς καὶ κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ἀρχιερατικὴν ῥάβδον.

Τὸ 1957 ἐξελέγη βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ὁδησοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον μετετέθη, ὡς βοηθὸς καὶ πάλιν Ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, εἰς Μόσχαν.

Τὸ 1960 ὠνομάσθη Ἀρχιεπίσκοπος καὶ διορίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου Ἀρχιεπιγραμματεὺς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ μόνιμον μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ex officio.

Τὸ 1961 μετετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Λένινγκραντ καὶ τὸ 1963 εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας, καταστάς οὕτως Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναπληρωτῆς τοῦ Πατριάρχου καὶ Διοικητῆς τῆς Ἐπαρχίας Μόσχας.

Ἦσυχολήθη ὡς Πρόεδρος τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης κ.ἄ.

Ἐτιμήθη μετὰ πολλὰ πολιτικὰ καὶ Ἐκκλησιαστικὰ παράσημα καὶ ἐσχάτως τὸ 1970 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου μετὰ τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ δύο ἐγκόλπια.

Τὴν 17ην Ἀπριλίου 1970, μεταστάντος τοῦ μακαριστοῦ Ἀλεξίου, ἀνέλαβεν ὡς Τοποτηρητῆς τοὺς οἰκίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς 40ετοῦς ἱερατικῆς καὶ Ἀρχιερατικῆς του διακονίας, ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης Ποιμὴν ἐπέδειξεν, ἐκτὸς ἀπὸ ἐργατικότητα, καὶ ζῆλον καὶ χαρακτῆρα γλυκύτατον καὶ συμπεριφορὰν μελιχίαν πρὸς πάντας τόσον, ὥστε νὰ εἶναι ἀπὸ ὅλους ἀγαπητός. Ὁ λαὸς τῆς Μόσχας καὶ ὅλης τῆς Ρωσίας, καθ' ἃ ἐπληροφόρηθημεν, τὸν ὑπεραγαπᾷ, ὄχι μόνον διὰ τὴν μελιχιότητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ γλυκύτητα τῶν τρόπων του, ἀλλὰ κυρίως διότι εἶναι αὐστηρὸς τηρητῆς τῶν Ὁρθοδόξων Παραδόσεων.

13. Τὴν ἐπομένην, 3ην Ἰουνίου ἡμέραν Πέμπτην, ἐγένετο πανηγυρικὴ θεία Λειτουργία εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν τῶν Θεοφανείων ἐν Μόσχᾳ καὶ κατ' αὐτὴν ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Μακ. Πατριάρχου.

Τῆς ἱερᾶς ταύτης Λειτουργίας προεξῆρχεν ὁ Μακαριώτατος Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαος ΣΤ', συνελειτούργουν δ' αὐτῷ ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ποιμὴν, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος ὁ Γ', ὁ Μακ. Μητροπολίτης Πολωνίας κ. Βασίλειος, ὁ Μακ. Μητροπολίτης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικόδημος, Κιέβου καὶ Γαλιτίας κ. Φιλάρετος, Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας κ. Ἀλέξιος, Ὁρνὼλ καὶ Μπριάνσκ κ. Παλλάδιο, Ἀλμά-Ἀτὰ κ. Ἰωσήφ, Σοῦρος κ. Ἀντώνιος καὶ ἄλλοι κληρικοί.

Δεδομένου ὅτι εἰς τὰς Ρωσικὰς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κυρίως Ναὸν θρόνος Ἀρχιερατικὸς, ἡ ἐνθρόνισις ἐγένετο εἰς τὸ Σύνθρονον, ὅπισθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης, ψαλλομένου τοῦ τρισαγίου ὕμνου, ὅποτε ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ποιμὴν ἐκάθισε τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἱερὸν Σύνθρονον καὶ ἔλαβεν ἐκ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον.

Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ἀνεφωνήθη στεντορεῖως τὸ «ἄξιος», ὅπερ καὶ ἐπανελήφθη κατὰ κόρον ὑπὸ τῶν τεσσάρων χορῶν καὶ τοῦ λαοῦ, εὐφραينوμένου διὰ τὴν δωρεὰν προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας καὶ δῆ, ὡς εἴπομεν, ἀγαπητοῦ, συνετοῦ, μεμαρτυρημένου.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας οἱ ἱεουργοῦντες ἐξῆλθον εἰς τὸν Σολέα, καὶ ἐκεῖ εἰς τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, μετὰ βραχείαν προσφώνησιν, ἐφόρεσαν εἰς τὸν νέον Πατριάρχην, διὰ πρῶτην φορὰν, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν Πατριαρχῶν Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας, ἥτοι καλυμμαύχιον ἰδιότυπον μετὰ προσηρμοσμένον εἰς αὐτὸ λευκὸν ἐπανωκαλύμμαυχον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ εἶναι κεντημένα χερουβίμ, καὶ πράσινον ἐξώρασον.

14. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Ἰάκωβος, λαβὼν τὸν λόγον, ἐχαιρέτισε πρῶτος, ἐξ ὀνόματος τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας. Ἦτο ἡ μοναδικὴ ἐξαιρέσις τῆς ἀκολουθουμένης συνήθως ἀρχῆς νὰ ὁμιλῶσι πρῶτον οἱ αὐτοπροσώπως παριστάμενοι προκαθημένοι τῶν ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ εἶτα οἱ ἀντιπρόσωποι. Ἡ ἐνέργεια αὕτη, βαθύτατα τιμητικὴ διὰ τὸν σεπτὸν πρῶτον Θρόνον καὶ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ἀνεκαθεν γενομένων δεκτῶν ἐν Ρωσίᾳ πρεσβειῶν τιμῆς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἐτίμησε τὰ μέγιστα εἰς τὰ ὅμματα τῆς ἐπιλέκτου ὁμηγύρεως τὸν τε ἀγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ τὸν Μακαριώτατον Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαον τὸν ΣΤ'. Ὁ πρῶτος τῆς Ὁρθοδοξίας ἐτιμήθη. Οἱ συμπαρόντες ἐκινήθησαν ἐντὸς τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ γράμματος τοῦ ἱεροῦ ἀποστολικοῦ κανόνος, τοῦ διαγορευόντος τοῖς ἀρχιερεῦσιν εἰδέναι τὸν πρῶτον καὶ ἔχειν αὐτὸν ὡς κεφαλὴν.

Ἦκολούθησαν αἱ προσφωνήσεις τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου, οἱ ὁποῖοι μετὰ λόγια θερμὰ συνεχάρησαν τὸν νέον Πατριάρχην καὶ ηὔχθησαν μακρὰν καὶ ἐνδοξὸν πατριαρχίαν.

Ἀπαντῶν ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης Ποιμὴν, ἐξεφώνησε βραχὺν ἐνθρονιστήριον λόγον, διὰ τοῦ ὁποῦ ἠυχάριστησεν ὀνομαστὶ πρῶτον μὲν τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν, εἶτα τὸν Μακ. Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαον, τὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανὸν καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας Κύπρου κ. Μακάριον. Ὁμίλησε μετὰ λόγια ἀπλᾶ καὶ εἰλικρινῆ διὰ τὴν ταπεινότητά του καὶ ἐπεκαλέσθη τὰς προσευχὰς ὄλων, ἵνα ὑπ' αὐτῶν χειραγωγούμενος καὶ ἐνισχυόμενος ἀνταποκριθῆ εἰς τὸ βαρύτερον ἔργον τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθοδηγήσεως τῶν πιστῶν πρὸς τὴν αἰωνίαν σωτηρίαν. Τέλος, ὁ Πατριάρχης ἀνεφέρθη εἰς τὸ θέμα τῆς παγ-

κοσμίου ειρήνης, συμμορφούμενος προφανώς προς τὸ πρόγραμμα τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς, ἢ ὅποια, λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ ὅτι χρησιμοποιοῖ τὸ ζήτημα τῆς ειρήνης προπαγανδιστικῶς, ὠδήγησεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα νὰ γίνεταί τοῦτο μετὰ δυσπιστίας δεκτὸν καὶ νὰ προκαλῆ ἑσωτερικὴν ἀντίδρασιν.

Τὸν λόγον τοῦ ὁ Πατριάρχης ἐπεσφράγισε μετὰ τὴν ἀποστολικὴν εὐλογία. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἴησαν μετὰ πάντων τῶν πιστῶν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τέκνων.

Θύελλα ἐπευφημιῶν ἐκάλυψε τοὺς λόγους τοῦ Πατριάρχου ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ.

Οὕτως ἔληξεν περὶ ὥραν 15.00 ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως, ἣτις εἶχεν ἀρχίσει εἰς τὰς 8.30.

15. Περὶ ὥραν 15.30 ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης Ποιμὴν ἔκαμεν ἐπίσημον δεξίωσιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Ρωσία» πρὸς τιμὴν τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἄλλων Προκαθημένων, τῶν αὐτοπροσώπως παραστάντων, καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων καὶ λοιπῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Εἰς αὐτὴν παρέστη καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ παρὰ τῷ Ἀνωτάτῳ Σοβιετ Συμβουλίου ἐπὶ τῶν Ὀρθοκυμάτων, ἐξοχώτατος κ. Βλαδίμηρος Ἀλεξίεβιτς Κουροέντωφ.

Εὐθὺς ἀρχομένης τῆς δεξιώσεως, ἤρξαντο καὶ αἱ προσφωνήσεις διὰ νὰ τελειώσουν περὶ ὥραν 19.30.

Ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν, παρὰ τὴν κόπωσίν του, ἤκουε μετὰ προσοχῆς καὶ ηὐχαρίστει ἕνα ἕκαστον διὰ τὰς εὐχὰς του.

Ἐκ μέρους τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσεφώνησε τὸν Πατριάρχην ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ποιμὴν.

Εἶναι μεγάλη ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει σήμερον, οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπῶ κατὰ τὴν παροῦσαν ἱερὰν καὶ χαρομόσνον δι' ἐμὲ στιγμὴν, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ἡ Ὁρθοδοξία, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔχομεν τὸ προνόμιον νὰ ἀνῆκωμεν, διότι ἡ ἀγιωτάτη ἀδελφὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἀπέκτησεν ἀπὸ χθὲς τὸν προκαθημένον της, τὸν ἀρχηγόν της, τὸν ἄξιον ἡγέτην της, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποῖου ἡ πρόνοια τοῦ Κυρίου ἀνέθηκε τοὺς οὐρανοὺς τοῦ σκάρφους τῆς Ἐκκλησίας Του.

Εἶναι μέγα τὸ γεγονός αὐτό. Διὰ τοῦτο ὄλαι αἱ ἀδελφαὶ Ὁμόδοξοι Ἐκκλησιαὶ συναγάλλονται καὶ συνευφραίνονται, δοξάζουσαι ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μᾶκαρδία τὸν θεῖον τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορα, τὸν πρῶτον καὶ μέγαν Ἀρχιερέα Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν

φωτίσαντα καὶ καθοδηγήσαντα τὸ σεπτὸν Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ ἄνδρα συνετὸν καὶ ἱεροπρεπῆ καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων τηρητὴν αὐστηρόν, ὡς τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχη Ποιμὴν, Ὑμᾶς, εἰς τὸ ἕριστον τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀξίωμα.

Μακαριώτατε,

Ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου, ὅστις εὐρισκόμενος εἰς ἄλλην Χώραν δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῆ αὐτοπροσώπως διὰ νὰ μετάσχῃ τοῦ εὐφροσύνου γεγονότος, καὶ ἐκ μέρους σύμπαντος τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐνώπιον ὁλοκλήρου τῆς σεπτῆς ταύτης ὁμηγύρεως ἀναφωνῶ τὸ «ἄξιος».

Εἴθε ὁ Κύριος, ὁ ἀναβιβάσας Ὑμᾶς εἰς τὸν Θρόνον τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν Μόσχας, νὰ Σᾶς ἀναδείξῃ στύλον καὶ ἐδραῖωμα τῆς Ἐκκλησίας, διασφαλίζοντα τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀδελφοσύνην μεταξὺ τῶν ἁγίων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ποιμένα ἰλαρὸν καὶ πρᾶον, ἀληθῆ προκαθημένον ἀγάπης!

Εἴθε νὰ χαρίξῃ εἰς Ὑμᾶς ὑγίειαν καὶ μακροημερευσιαν, ἵνα δι' Ὑμῶν τρέχῃ καὶ δοξάζηται τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. Ἀμήν.

Εἰς πολλὰ ἔτη, δέσποτα.

Τέλος, προσέφερον εἰς τὸν Πατριάρχην ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δῶρον ἀρχιερατικὸν μαυρῶν πρασίνου χρώματος, εἰπὼν ἐπιχαριέντως ὅτι εἶναι κομμένος εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ποιμὴν ος καὶ ὅτι συνοδεύεται μετὰ τὴν εὐχὴν, ὅσας ἔχει πτυχὰς, τόσοι νὰ εἶναι οἱ τομεῖς δραστηριότητος καὶ ἐπιτυχίας τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου. Ὁ Πατριάρχης ἔδειξεν, ὅτι ηὐχαριστήθη ἰδιαίτερος ἀπὸ τὸ δῶρον καὶ τὰς εὐχὰς.

16. Τὴν 4ην Ἰουνίου, ἡμέραν Παρασκευῆν περὶ ὥραν 13.00 ὁ ἐξοχώτατος Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοβιετικῇ Ἐνώσει κ. Βλάχος παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου καὶ Ἑλλάδος.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ περὶ ὥραν 15.00 ἔκαμεν ἐπίσημον δεξίωσιν ἐκ μέρους τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐπὶ τῶν Ὀρθοκυμάτων Συμβουλίου κ. Βλαδίμηρος Κουροέντωφ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Οὐκραΐνα» πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου Ποιμὴν ος καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν Ὁμολογιῶν.

Κατ' αὐτὴν, προσφωνῶν τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην καὶ τοὺς ἐπισήμους ξένους ὁ ἐξοχώτατος κ. Κουροέντωφ ἐξέφρασε τὴν χαρὰν τὴν ἰδικὴν του καὶ

τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Πατριάρχου τοῦ ἀγιωτάτου κ. Ποιμένους καὶ διὰ τὴν παρουσίαν τῶσαν ἐπισήμων ἐκπροσώπων εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, ὅπου ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἴδουν τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ λαοῦ τῆς. Ἐτόνισεν ἀκόμη ὅπως ἰδιαίτερος, ὅτι χαίρει, διότι ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία κρατεῖ τὰς παραδόσεις τῆς, καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου (1942-1943) καὶ ἰδίως διὰ τῆς δράσεώς τῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἔχει κερδίσει τὴν ἐκτίμησιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κ. Ποιμὴν ἀπαντῶν ἠὲ χάριστησε τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν ἐξοχώτατον κ. Κουροέντωφ προσωπικῶς διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν ἐκτίμησιν καὶ ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπεσχέθη, ὅτι δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, συνεχίζων τὴν ἐν τῷ τομεῖ τούτῳ δραστηριότητα τοῦ αἰοδίου Πατριάρχου Ἀλεξίου.

Κατὰ τὴν δεξιῶσιν αὐτὴν, λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάος ΣΤ', ἀφοῦ ἔκαμε μνησίαν τῆς κατὰ παράδοσιν σχέσεως Κράτους καὶ Ἐκκλησίας εἰς τὸν χρόνον τῆς Ὁρθοδόξιας, ἠὲ χάριστησε διὰ τὴν μέχρι τοῦδε παρασχεθεῖσαν καὶ παρεχομένην ἐκ μέρους τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως ἐνίσχυσιν πρὸς τὴν Ρωσικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ προέτρεψε τὸν κ. Κουροέντωφ νὰ γίνῃ πρωτοπόρος μιᾶς στενωτέρας σχέσεως καὶ συνεργασίας μεταξύ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας.

Παρ' ὅτι ἐπανειλημμένως μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ κ. Κουροέντωφ εἶχεν ἀναφέρει τὴν ἀρχὴν τοῦ Βλ. Λένιν περὶ χωρισμοῦ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας, ὅμως ἔδειξεν, ὅτι τὰ λόγια τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας τὰ ἤκουσε μετ' ἐκπλήξεως μὲν, ἀλλὰ λίαν εὐχαρίστως.

17. Τὸ βράδυ τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ περὶ ὥραν 20.00 «πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν καὶ τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς Τοπικῆς Συνόδου», ἐγένετο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου Μόσχας συναυλία Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Τὸ πρόγραμμα ἦτο διηρημένον εἰς δύο τμήματα. Τὸ πρῶτον, περιλαμβάνον λαϊκὸν ἄσμα περὶ τοῦ ποταμοῦ Μόσχα, ἀπόσπασμα τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀγίου Ἰωάννου καὶ μουσικὴν τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ Τσαϊκόφσκυ πανηγυρικὴν τῆς νίκης τῶν Ρώσων κατὰ τοῦ Ναπολέοντος τὸ 1812, ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς Κρατικῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας τῆς ΕΣΣΔ, διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ κ. Εὐγενίου Σβετλάνωφ. Σημειωτέον, ὅτι ἡ νίκη κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ὠφείλετο εἰς τὴν διὰ τῆς ἱεραῆς αὐτῆς εἰκόνας τοῦ Σμόλενσκ ἐπέμβασιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, διὸ καὶ ἡ μουσικὴ αὐτὴ τοῦ Τσαϊκόφσκυ ἔχει χρῶμα βαθύτατα θρησκευτικόν.

Τὸ δεύτερον τμήμα ἐξετελέσθη ὑπὸ μικτῆς Ἐκκλησιαστικῆς χορωδίας, διευθυνομένης ἀπὸ τὸν Ν.Β. Ματφέεφ. Ἀποτελεῖτο ἀπὸ καθαρῶς Ἐκκλησια-

στικὴν μουσικὴν καὶ κατέληξεν εἰς τὸν πολυχρονισμὸν τοῦ Πατριάρχου, ὅστις, ἀξιώσει τῶν ἀκροατῶν, ἐψάλη δις καὶ ἐπεσφραγίσθη μετὰ ζωνρότητα χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίας ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου.

18. Τὸ Σάββατον τὸ ἑσπέρας μετέβημεν διὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Νοβοντιέβιτσι τῆς Μόσχας. Κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν αὐτὴν ἔχι μόνον ὁ εὐρύχωρος Ναὸς ἦτο κατάμεστος, ἀλλὰ καὶ ἡ αὐλὴ τοῦ Μοναστηριοῦ. Ὡς καὶ εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐπηκολούθησεν τὸ Ρωσικὸν ἔθιμον χρίσεως τοῦ παρισταμένου λαοῦ διὰ τοῦ ἐλαίου τῆς κανδήλας τῆς Θεοτόκου. Τὸ θαυμαστὸν ἐν προκειμένῳ ἦτο ὅτι προσήρχοντο μεθ' ὑποδειγματικῆς τάξεως καὶ ὑπομονῆς.

Περὶ τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας, ὁ αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος κ. Νικολάος Νικολόσκυ, ἡλικίας 86 ἐτῶν, καθηγητῆς ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἤδη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, προσεφώνησεν ἡμᾶς διὰ θερμῶν λόγων, ἀναφερθεὶς εἰς τοὺς πνευματικούς δεσμούς τῶν Ρώσων μετὰ τῶν Ἑλλήνων, οὓς ὠνόμασε διδασκάλους καὶ παιδαγωγούς εἰς εὐσέβειαν.

Ἡ χαρὰ μας ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἐβλέπομεν καὶ ἠκούομεν ἦτο πολὺ μεγάλη. Ὁ Σεβ. Μυτιλήνης ἐξέφρασε τὴν χαρὰν, ἡ ὁποία μᾶς ἐπλημμύριζε, διότι εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ κατὰ πάντα ἀγαπητῶν ἀδελφῶν, συνδεμένων μεθ' ἡμῶν οὐ μόνον διὰ τῆς αὐτῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἐθίμων, καὶ συνεχάρη τὸν εὐσεβῆ λαὸν διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσίν του.

Τὴν ὁμιλίαν ἐπεσφράγισεν ὀλόψυχος κραυγὴ ἐπιδοκίμασίας καὶ εὐχαριστίας: «Σπασή, Γκόσπουτη» δηλ. Σῶσον, Κύριε.

19. Τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἐτελέσθη εἰς Ζαγκόρσκ πανηγυρικὴ θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάου καὶ συλλειτουργούντων, πλὴν τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας, ἀπάντων τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν οἷς ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος καὶ ὁ προκαθήμενος τῆς «αὐτονόμου» Ἐκκλησίας Ἰαπωνίας Μητροπολίτης Τόκιο καὶ πάσης Ἰαπωνίας κ. Βλαδίμηρος. Τῆς Λειτουργίας ταύτης ἀπεκλείσθη, λόγῳ τῆς μὴ εἰσέτι ρυθμίσεως τοῦ ἀναφεύοντος ζητήματος, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Πενσυλβανίας κ. Κυπριανός, ἀντιπρόσωπος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Εἰρηναίου, «προκαθημένου» τῆς ἀντικανονικῶς ἀνακηρυχθείσης ὑπὸ τοῦ Μητροαρχιεπίου Μόσχας ὡς «Ἀυτοκεφάλου» δῆθεν, Μητροπολίτης τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἀποδήμων Ρώσων.

Μετὰ τὴν Λειτουργίαν, παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα ἐκ μέρους τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένους, εἰς τὸ ὅποιον, πλὴν τῶν μελῶν τῆς

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

**ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΙΣ CHAMPESY ΓΕΝΕΥΗΣ**

Τὴν 16ην Ἰουλίου συνήλθε, κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς μεγάλης Συνόδου τῶν Ὁρθόδοξων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσόστομου, ἵνα μελετήσῃ βᾶσει τῶν εἰσηγήσεων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξ θεμάτων, ἅτινα ἐπέλεξεν ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως καὶ διατυπώσῃ τὰς σχετικὰς ὑπ' αὐτῶν προτάσεις, ἃς καὶ θὰ ὑποβάλλῃ πρὸς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν διὰ τὰ περαιτέρω.

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν μετεῖχον αἱ κάτωθι Ἐκκλησίαι:

1. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, α) Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος. β) Πανοσ. Ἀρχιμ. Παντελεήμων Ροδόπουλος, Καθηγητῆς. 2. Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, α) Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης Μεθόδιος. β) Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς Γεράσιμος Κονιδάρης. 3. Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, α) Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας Γερμανός. 4. Πατριαρχεῖον Μόσχας, α) Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ Νικόδημος. β) Ἐλλογιμ.

Καθηγητῆς Γρηγόριος Σκομπέη. 5. Πατριαρχεῖον Σερβίας, α) Σεβ. Ἐπίσκοπος Ζίτσης Βασίλειος. β) Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς Στογιάν Γκόσεβιτς. 6. Πατριαρχεῖον Ρουμανίας, α) Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας Ἰουστῖνος. β) Σεβ. Ἐπίσκοπος Πλοεστίου Ἀντώνιος. 7. Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας, α) Σεβ. Μητροπολίτης Στάρας καὶ Ζαγόρας Παγκράτιος. β) Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς Ν. Σιβάρωφ. 8. Ἐκκλησία Κύπρου, α) Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου Γεννάδιος. β) Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Λευκωσιάτης. 9. Ἐκκλησία Ἑλλάδος, α) Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος. β) Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς Ἰωάννης Καρμίρης. 10. Ἐκκλησία Φιλανδίας, α) Σεβ. Ἐπίσκοπος Ἐλσινκίου Ἰωάννης. Γενικὸς Γραμματεὺς Ἐπιτροπῆς Σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως Δαμασκηνός.

Σημειωτέον, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἐξ-επροσωπήθη ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου καὶ αἱ Ἐκκλησίαι Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσίας.

16 Ἰουλίου.

Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγένετο τὸ ἑσπέρας τῆς 16ης Ἰουλίου ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ

Τοπικῆς Συνόδου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ξένων Ὁμολογιῶν, παρεκάθισε καὶ ὁ κ. Κουροέντωφ.

Κατὰ τὸ γεῦμα, ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης ἠύχαρῖστησε καὶ πάλιν τοὺς τιμήσαντας διὰ τῆς παρουσίας των τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Σύνοδον καὶ αὐτὸν προσωπικῶς Μακαριωτάτου Πατριάρχας καὶ Προκαθημένους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν Ὁμολογιῶν.

Εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης ἐδέχθη τοὺς ἐπίσημους ξένους εἰς τὸ ἐν τῇ Λαύρα ἰδ αἶτερον κατάλυμά Του. Ἐκεῖ τὸν ἀπεχαιρετίσαμεν, ὡς καὶ ἅπαντες οἱ ἀντιπρόσωποι, ἠύχαριστήσαμεν διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν φιλοξενίαν καὶ ἐδέχθημεν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἀναμνηστικὰ δῶρα.

20. Τὴν ἐπομένην, ἀνεχωρήσαμεν μέσῳ Σόφιας, ὅπου ἐτύχομεν ἐντολῇ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ λαμπρᾶς φιλοξενίας, δι' Ἀθήνας.

Ἀξιολόγησις τῆς Συνόδου νομίζομεν, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ μόνον μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν. Καὶ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν τρόπον ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς καὶ ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα.

Τώρα διατυποῦμεν μόνον μίαν εὐχὴν.

Εἴθε αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου νὰ ἀποβῶσιν εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἧτοι τῆς Μιάς Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ

† Ὁ Μυτιλήνης

Ὁ Γραμματεὺς

ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἀρχ. ΜΕΛ. ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου ἐν Champesy δι' ἐπισήμου τελετῆς, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ ὁποῖος εἶπε, μεταξύ ἄλλων, τὰ κάτωθι:

«Ἦδη φιλοτίμως ἐπεξεργασμένα ἀπὸ μέρους ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ἡμῶν τὰ κείμενα ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Γενεύῃ ἐπιλεγέντων 6 θεμάτων, καὶ δὴ συγκεκριμένως τὰ κείμενα περὶ τῶν Πηγῶν τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, πληρεστεράς συμμετοχῆς τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφωνῶς ταῖς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, περὶ τῶν κωλυμάτων γάμου, περὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος καὶ περὶ τῆς Οἰκονομίας ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Αἱ ἐνταῦθα παροῦσαι σεβασταὶ Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, ἦτοι πάντες ἡμεῖς, ἔχομεν νὰ μελετήσωμεν τὰ κείμενα ταῦτα, ὡς καὶ τινὰς εἰσηγήσεις-παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν ὠρισμένων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ θὰ ἀποβῶμεν φορεῖς καὶ ἐρμηνεῖς τῶν εὐρύτερων ἀντιλήψεων καὶ ἀπόψεων τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καὶ τῶν παρ' αὐταῖς θεολογικῶν κύκλων ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν κειμένων τούτων. Εἰς ἡμᾶς δέ, ὡς συγκεκριμένην Ἐπιτροπὴν, ἀπόκειται νὰ ἀποφανθῶμεν, ἐὰν τὰ παρουσιασθέντα ταῦτα κείμενα καλύπτωσιν ὅλον τὸ πλάτος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς συγχρόνου Ὁρθοδόξου προβληματολογίας, ἢν προϋποθέτει ἕκαστον θέμα ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐὰν εἶναι ἀρκούντως διάχυτον ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ εὐλαβῆς προσμονὴ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ, ἐὰν τυγχάνῃ ἐκπεφρασμένη ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν ἡ ἀκριβὴς καὶ ἀληθὴς διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν πολυδιάστατον καὶ εἰς βάθος χωροῦσαν ὕψην αὐτῆς, ἐὰν ἐκπροσωπῶνται ἐν αὐτοῖς ἐν ἰσορροπῶν κατανομῇ ἢ ἐκ παραδόσεως ἀκραιφνῆς θεολογία καὶ ἡ σύγχρονος πολυμέρεια κατόψεων, ἀναγκῶν καὶ ἐνδιαφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν ἐξυπηρετῶνται δι' αὐτῶν αἱ ποιμαντικαὶ ἀνάγκαι τῶν πιστῶν καὶ εὐρίσκη τὴν ὀρθὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον καὶ ἡ ποιμαντικὴ εὐθύνῃ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τελικῶς, ἐὰν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ θὰ ἐπαναπαυθῇ ὄντως ἐπὶ τῶν διατυπώσεων τούτων, τῶν ἀπορροσῶν ἐκ τῶν κειμένων καὶ τῶν ὀριστικοποιηθησομένων ὑπὸ τῆς Συνόδου, ὅταν ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀποφανθῇ ἐν καιρῷ ἐπ' αὐτῶν.

Τὸ ἔργον ἡμῶν τοῦτο εἶναι, ἐπομένως, καὶ εὐρὸν καὶ ὑπεύθυνον. Εἶναι ὅμως καὶ ἀκριως ἱερὸν, καὶ δὴ πνευματολογικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ἱερὸν. Δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι διὰ πρώτην φοράν, ἀπὸ μακρῶν αἰώνων, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ συνόλω αὐτῆς θετεῖ ἐναντὶ ἐναντι συγκεκριμένων προβλημάτων καθαρῶς θεολογικῶν καὶ ἄλλων πρακτι-

κωτέρων, οὐχὶ ὅμως ἥττονος σημασίας, δεδομένου ὅτι ἀπτονται ταῦτα τῆς ζωῆς, τοῦ ἠθους καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς καιριωτέραις καὶ ζωτικωτέραις τῶν δραστηριοτήτων καὶ λειτουργιῶν αὐτῆς. Καὶ τὰ προβλήματα ταῦτα εἶναι ἐκ τῶν ἀμέσως ἀποσκοπούντων τοῦτο μὲν τὴν οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν, τοῦτο δὲ καὶ τὴν καλλιτέραν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ ὡπὲρ αὐτῶν, ὡπὲρ τοῦ ἀνθρώπου καθόλου. Προσέτι δέ, καὶ διὰ πρώτην ὡσαύτως φοράν, καλεῖται νὰ ἐκφέρῃ συνολικὴν καὶ συλλογικὴν γνώμην ἐπὶ συγκεκριμένων πλέον κειμένων, ἀνθρωπίνης ἀσφαλῶς κατασκευῆς, πλὴν ἀπορροσῶν ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ἀπηχούντων τὴν βιουμένην πίστιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, τὴν παραδεδομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διδασκομένην ἐν αὐτῇ, προωρισμένων δὲ ἅμα — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικὸν καὶ θαυμάσιον — νὰ ἐνδυνάσῃ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Παρακλήτου καὶ νὰ ἀποβῶσιν ἱερὰ θεσπίσματα τοῦ Θεανθρωπικοῦ καὶ ἀκαταλύτου θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἦτις διὰ πάντων τούτων, τῶν τε ὀρωμένων καὶ τῶν ἀοράτων, διὰ τῶν πίστει νοουμένων καὶ τῇ γραφῇ παραδιδόμενων, διαφυλαττομένων καὶ ἐρμηνευομένων, ὑφαίρει καὶ διασφαλίζει τὴν πρὸς τὰ ἔσχατα πορείαν αὐτῆς.

Καὶ μόνον διότι εἰς τοῦτο ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς ἡμᾶς, δύο ἀπλᾶς δωδεκάδας ἀνθρώπων, ἵνα ἀποβῶμεν τὰ πρώτα καὶ πρόδρομα ὄργανα ἐν τῇ ὕπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ, ἢν πιστεύομεν, θεοφανεῖα τοῦ Παρακλήτου εἰς τὸν τόσον ἱερὸν τοῦτον χώρον, τὸν χώρον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ μόνον τοῦτο, λέγομεν, εἶναι ἀρκετόν, ἵνα πληρῶσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν δέους πρὸ τοῦ τιμίου ὕψους καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐθύνῃς, ἦτις βαρύνει ἐπὶ τῶν εὐκάμπτων ὤμων ἡμῶν. Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν σοφῶν Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Διδασκάλων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Πίστεως, τῶν παροχημένων μακρῶν ἐποχῶν, ἐπιθυμῶν πολλῇ θὰ ἐπεθύμησαν ἰδεῖν καὶ βιώσασιν τὴν ἄριαν ταύτην ἡμέραν. Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν τῆς αἰῶνος θέλουσι μακαρίσειν ἡμᾶς.

Εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν πάσῃν».

Μετὰ τὴν εἰσηγητικὴν ὁμιλίαν, ἔλαβον τὸν λόγον ἀλληλοδιαδόχως οἱ Σεβ. Πρόεδροι τῶν Ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἐχαιρέτησαν, ἕκαστος ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας του, τὴν Διορθόδοξον Ἐπιτροπὴν, εὐχηθέντες αὐτῇ τὰ προσήκοντα.

17 Ἰοῦλίου.

Τὴν πρώτην καὶ ὥραν 9.00' γενομένης προσευχῆς, ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνεκοίνωσε τὸ κείμενον τῶν τηλεγραφμάτων, τῶν ἀποσταλέντων πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δι' ὧν ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ ἐναρξίς

τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς καὶ ἐξη-
τῆθησαν αἱ εὐλογίαι αὐτῶν. Εἶτα συνεχισθῆσαν καὶ
ληξασῶν τῶν χαιρετιστηρίων προσφωνήσεων, ἡ Ἐπι-
τροπὴ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ σχηματίσῃ τρεῖς
ὑποεπιτροπὰς, ἵνα μελετήσωσι τὰ ἐπὶ μέρους θέματα
καὶ ὑποβάλλωσιν εἶτα εἰς τὴν ὀλομέλειαν τὰ πορίσματά
των διὰ τὴν τελικὴν ἐπεξεργασίαν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐρ-
γασίας ταύτης ἐκρίθη ἀπαραίτητον, ὅπως οἱ πρόεδροι
τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων, εἰς
ὅς εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ μελέτη θεμάτων, κάμουν μίαν
παρουσίασιν τῆς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας των,
ἀναπτύσσοντες ἕκαστος εἰς τὴν ὀλομέλειαν ἐν περι-
λήψει τὸ περιεχόμενον τῆς εἰσηγήσεως καὶ συγκε-
κριμένως ἐνημερώνοντες τὴν ὀλομέλειαν περὶ τῶν
προτάσεων, ἃς ἔχει διατυπώσῃ ἕκαστη Ἐκκλησία.

Ὅτω κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν τῆς 17ης
Ἰουλίου, ὠμίλησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀντιπροσωπείας
τῆς Ἐκκλησίας Κων/πόλεως Σεβ. Μητροπολίτης
Μύρων κ. Χρυσόστομος, παρουσιάσας τὴν εἰσήγησιν
ἐπὶ τοῦ θέματος «Αἱ πηγαὶ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως»
(Ἁγία Γραφή -Παράδοσις). Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνε-
δρία.

18 Ἰουλίου.

Ἡμέρα Κυριακή. Ἡ Ἐκκλησία εὐορτάζει τὴν μνή-
μην τῶν 630 Θεοφόρων Πατέρων, τῶν ἐν Χαλκηδόνι

συνελθόντων εἰς τὴν Δ' Οἰκ. Σύνοδον. Ὅλα τὰ μέλη
τῆς Ἐπιτροπῆς παρηκολούθησαν μὲ κατάνυξιν τὴν
Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου καὶ τὴν Θ. Λειτουργίαν,
τελεσθεῖσαν ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀπ. Παύλου
τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχικοῦ Κέντρου Champesy ὑπὸ
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσόστομου
ἐν συνιουρργίᾳ μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀζώμης
κ. Μεθοδίου, Λένινγκραντ κ. Νικοδήμου,
Στάρας-Ζαγόρας κ. Παγκρατίου καὶ Ἐλσίνσκι
κ. Ἰωάννου. Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μύρων.

Τὴν μεσημβρίαν, τὸ Πατριαρχικὸν Κέντρον παρέ-
θην ἐπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν τὰ μέλη
τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Θερμαὶ προπόσεις ἐγέ-
νοντο ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Σεβ. Μητρο-
πολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ
Σεβ. Ἀζώμης κ. Μεθοδίου.

19 Ἰουλίου.

Κατὰ τὰς δύο συνεδριάσεις, πρωϊνὴν καὶ ἀπογευ-
ματινὴν, ὠμίλησαν οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ Λένινγκραντ
κ. Νικόδημος ἐπὶ τῶν δύο θεμάτων 1) Τὰ κωλύματα
τοῦ γάμου. 2) Τὸ Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Ὁ Σεβ. Μη-
τροπολίτης Ζίτσης κ. Βασίλειος ἐπὶ τοῦ θέματος
ἄ' Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν
διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐ-
ποχῆς», ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος

Τὰ μέλη τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μεγάλης καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,
ἡ ὁποία συνήλθεν τὴν 16ην Ἰουλίου 1971 εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ὁρθόδοξον Κέντρον ἐν Champesy τῆς Γενεύης.

ἐπὶ τῶν δύο θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας του 1) Κωλύματα γάμων καὶ 2) Τὸ Ἡμερολογιακόν, ὁ Σεβ. Μολδαυίας κ. Ἰουστίνος ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ», καὶ ὁ Σεβ. Στάρας Ζαγόρας κ. Παγκράτιος ἐπὶ τοῦ θέματος «Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας». Μετὰ τὰς ἀγορεύσεις τῶν ὡς ἄνω Σεβ. Μητροπολιτῶν, ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων κρίσεις Ἐκκλησιῶν τινῶν καὶ εἶτα ἐπηκολούθησεν συζήτησις, ἣτις κατέληξεν εἰς τὴν σύστασιν τῶν τριῶν Ὑποεπιτροπῶν, ὡς προελέγχθη.

Οὕτως ἡ Α' Ὑποεπιτροπὴ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μύρων Χρυσόστομοῦ, Ἀξώμης Μεθοδίου, Λένινγκραντ Νικοδήμου, Μολδαυίας Ἰουστίνου καὶ τῶν Καθηγητῶν κ. Καρμίρη καὶ Σιβάρωφ, ἀνέλαβε νὰ ἐπεξεργασθῇ τὰ δύο θέματα 1) «Αἱ πηγαὶ τῆς θείας ἀποκαλύψεως» καὶ 2) «Ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ».

Ἡ Β' Ὑποεπιτροπὴ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σεβαστείας Γερμανοῦ, Ζίτσης Βασίλειου, Στάρας καὶ Ζαγόρας Παγκρατίου, τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Παντελεήμονος Ροδοπούλου καὶ Κων. Λεουκωσιάτου καὶ τῶν Καθηγητῶν Γερ. Κονιδάρη καὶ Γρ. Σκομπέη, ἀνέλαβε τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν δύο θεμάτων 1) «Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας διατάξεων, συμφῶνως ταῖς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς» καὶ 2) «Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας».

Ἡ Γ' Ὑποεπιτροπὴ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Πάφου Γενναδίου, Μυτιλήνης Ἰακώβου, Πλοεστίου Ἀντωνίου, τοῦ Καθηγητοῦ Σ. Γκόσεβιτς καὶ τοῦ διερμηνέως κ. Δημ. Πανταλοδίου ἀνέλαβε νὰ μελετήσῃ τὰς εἰσηγήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν δύο θεμάτων 1) τῶν κωλυμάτων γάμου καὶ 2) τοῦ Ἡμερολογιακοῦ ζητήματος.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 19ης Ἰουλίου ἔμενεν ἐλεύθερον, ἵνα δοθῇ καιρὸς εἰς τὰ μέλη τῶν Ὑποεπιτροπῶν νὰ μελετήσουν τὰς εἰσηγήσεις καὶ τὰ ἐν τῷ φακέλλῳ αὐτῶν σχετικὰ ἔγγραφα.

20 Ἰουλίου.

Καὶ αἱ τρεῖς Ὑποεπιτροπαὶ εἰργάσθησαν ἀπὸ τῆς 9ης πρωινῆς μέχρι βαθείας νυκτός, εἶτα δὲ τὰ μέλη τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς παρηκολούθησαν τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τῆς ἐν Γενεύῃ παρὰ τῷ Π.Σ.Ε. Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Ρώσων τῆς «Παναγίας Καζάν» καὶ εἶτα παρεκάθησαν εἰς δεῖπνον, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου. Εἰς τὸ γεῦμα, εἰς ὃ ἐπεκράτησεν ἄκρα ἐγκαρδιότης, παρεκάθησαν καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Π.Σ.Ε., ἀντηλλάγησαν δὲ θερμαὶ προπόσεις μετὰ τοῦ Σεβ. Λένινγκραντ

κ. Νικοδήμου καὶ τοῦ Σεβ. Προέδρου τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσόστομου.

21 Ἰουλίου.

Συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι τῶν Ὑποεπιτροπῶν εἰς λίαν ἐντονὸν ρυθμόν. Τὸ ἑσπέρας συνῆλθεν ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ ἐν ὀλομέλειᾳ πρὸς διαπίστωσιν τῆς προόδου τοῦ ἔργου τῶν Ὑποεπιτροπῶν καὶ ἀφοῦ διεπιστώθη ὅτι αἱ Ὑποεπιτροπαὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ τέρμα τῶν ἐργασιῶν, ἀπεφάσισεν ὅπως γίνῃ σύμπτυξις τῶν δύο Ὑποεπιτροπῶν Β' καὶ Γ', ἵνα ἀμφότεραι ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ Ἡμερολογιακόν θέμα.

22 Ἰουλίου.

Ἡ Α' Ὑποεπιτροπὴ συνεχίζει μετ' ἐντάσεως τὰς ἐργασίας τῆς πρὸς διατύπωσιν τοῦ κειμένου τῶν δύο θεμάτων «Αἱ πηγαὶ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως» καὶ «Οἰκονομία-ἀκρίβεια».

Αἱ ἄλλαι δύο Ὑποεπιτροπαὶ Β' καὶ Γ' περατώνουν, περὶ τὴν μεσημβρίαν, τὰς ἐργασίας καὶ τὸ ἀπόγευμα συνέρχονται εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Σεβαστείας κ. Γερμανοῦ πρὸς διατύπωσιν τῶν ἀπόψεων τῶν ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογιακοῦ.

23 Ἰουλίου.

Ἡ Α' Ὑποεπιτροπὴ κεχωρισμένως καὶ αἱ λοιπαὶ Β' καὶ Γ' ἀπὸ κοινοῦ συνεχίζουν τὰς ἐργασίας τῶν καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας ἅπασαι ἀποπερατώνουν τὸ ἔργον τῶν.

24 Ἰουλίου.

Συνέρχεται ἡ ὀλομέλεια. Συζητεῖται τὸ θέμα «Κωλύματα γάμου», ὡς τὸ ἐνεφάνισεν ἡ Γ' Ὑποεπιτροπὴ.

Μετὰ διεξοδικὴν συζήτησιν, ἡ ὁποία ἐκάλυπεν ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ διετύπωσε πλέον τὸ ὀριστικὸν κείμενον τοῦ θέματος.

Τὴν 7 μ.μ. ὅλα τὰ μέλη παρακολουθοῦν τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ὁ Σεβ. Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανὸς παραθέτει γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀνταλλάσσονται θερμαὶ προπόσεις.

25 Ἰουλίου.

Κυριακὴ: Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν κοίμησιν τῆς Ἁγίας Ἀννης. Ὅλοι οἱ σύεδροι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, παρακολουθοῦν τὴν θείαν Λειτουργίαν, τὴν ὁποίαν τελοῦν οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ Μύρων Χρυσόστομος, Σεβαστείας Γερμανός, Ζίτσης Βασίλειος, Μυτιλήνης Ἰακώβος, Καλαβρίας Αἰμιλιανός, Πλοεστίου Ἀντώνιος μετὰ τῶν ἀρχιμανδριτῶν Βαρθολομαίου Ἀρχοντῶν καὶ Κων. Λεουκωσιάτου.

Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ προεξάρχων ἀρχιερεὺς Σεβ. Μύρων. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἅπαντες οἱ λειτουργοί

γούντες άρχιερείς έτέλεσαν τὸ τρίμηνον μνημόσυνον τῆς άειμνήστου Κατίγκως Γεωργ. Λαιμοῦ, μεγάλης εύεργέτιδος τοῦ ἐν Champesy Ὁρθοδόξου Πατρι- αρχικοῦ Κέντρου, τοῦ Σεβ. Μύρων έκφωνήσαντος τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον.

Τὸ έσπέρας συνελθούσα εἰς συνεδρίαν ἡ Ἐπι- τροπὴ ἐν ὀλομελείᾳ, συνεζήτησε τὸ θέμα «Περὶ νη- στείας» βάσει τῶν προτάσεων τῆς Ὑποεπιτροπῆς. Ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν εἰσή- γησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, τὰς προτάσεις τῆς Ὑποεπιτροπῆς, τὰς κρίσεις ἄλλων Ἐκκλησιῶν, συνέταξε μετὰ πολὺνρον διεξοδικὴν συζήτησιν τὸ ὀριστικὸν κείμενον τοῦ θέματος.

26 Ἰουλίου.

Συνήλθεν εἰς δύο συνεχεῖς συνεδριάσεις ἡ Ἐπι- τροπὴ διὰ νὰ δώσῃ τὴν ὀριστικὴν μορφήν εἰς τὰ κεί- μενα, ἅτινα παρεσκευάσαν αἱ Ὑποεπιτροπαὶ κατόπιν πολὺνρον συζητήσεων. Ἐγένοντο μακρὰ καὶ εὐ- ρεῖαι συζητήσεις, τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν μελῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ ἐπετεύχθη, ἐπὶ τέλους, ἡ σύνταξις καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου διὰ τὰ ὑπόλοιπα θέματα.

Οὕτως ὀλοκληρωθείσης τῆς ἐργασίας, ὁ Σεβ. Πρό- εδρος ἱεροφορῶν ἐκήρυξεν τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς δι' εἰδικῆς τελετῆς, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἠκούσθησαν εὐμενεῖς λόγοι ἀπὸ μέρους τῶν Σεβ. Προέδρων τῶν Ἀντιπροσώπων διὰ τε τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἰδίᾳ τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου ἀρί- στην διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτῆς.

27 Ἰουλίου.

Συνελθόντες οἱ Σεβ. Πρόεδροι τῶν ἁγίων Ἐκ- κλησιῶν, αἵτινες μετέσχον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Δι- ορθόδοξου Ἐπιτροπῆς, συνέταξαν καὶ ἐξέδωκαν τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν, ἔχον ὡς ἀκολουθῶς:

Ἀνακοινωθέν.

Συνήλθεν ἐν τῷ ἐν Σαμπεζῦ Γενεύης Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμεικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 16-28 Ἰουλίου τ. ἔτους, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητρο- πολίτου Μύρων κ. Χρυσόστομου, ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀγίας καὶ Μ. Συν- ὀδου καὶ προσέβη εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς ἐνιαίας Ὁρ- θοδόξου ἀπόψεως ἐπὶ τῶν ἐξ ὀρισθέντων ἀκολουθῶν θεμάτων.

α. Ἡ θεία Ἀποκάλυψις.

β. Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

γ. Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας Ἐκκλη- σιαστικῶν διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

δ. Κωλύματα γάμου.

ε. Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμεικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπτύξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλη- σιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, καὶ

ς. Ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ:

1. Διετύπωσεν — ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεολογικῆς ἐρεύνης καὶ ἐπεξεργασίας τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβον κατὰ σειρᾶν, τοῦ μὲν πρώτου ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ δευτέρου ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, τοῦ τρίτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας, τοῦ τετάρτου καὶ τοῦ πέμπτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρω- σίας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, καὶ τοῦ ἕκτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας (πρὸς ἃς ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐπιτροπῆς) καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν γενομένων παρατηρήσεων καὶ σχολίων δια- φόρων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν — τὴν ἐνιαίαν ἐπ' αὐτῶν ἀποψιν, κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης καὶ ἀνταλλαγῆς ἐπ' αὐτῶν ἀπόψεων, προκειμένου ἵνα ὑποβάλλῃ τὸν ἐπὶ ἐνός ἐκάστου τῶν θεμάτων καταρ- τισθέντα φάκελλον τῇ Α' Προσυνοδικῇ Πανορθοδό- ξῳ Διασκέψει, διὰ τὰ περαιτέρω.

2. Ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἡ Γραμμα- τεῖα Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συν- ὀδου προβῇ, μετὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου ἐ.ἔ., εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ὑπὸ τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς καταρτισθέντων εἰσηγητικῶν κειμένων καὶ τὴν ἐν μεταφράσει κυκλοφορίαν αὐτῶν, καὶ ἀναζήτησιν τρό- πους ἐκφράσεως ἐνδεχομένων ἐπ' αὐτῶν σκέψεων, ἐφ' ὧν ὀφείλει αὕτη νὰ ἐνημερώνη τὰ μέλη τῆς Προ- παρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

3. Ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐκφράσῃ τῷ Οἰκουμεικῷ Πατριάρχῃ τὴν εὐχὴν, ὅπως οὕτως, τῇ συνεννοήσει μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, μεριμνήσῃ διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, τὸ πρῶτον δεκαπενθί- μερον τοῦ Ἰουλίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1972.

4. Ἀπεφάσισεν, ὅπως συνέλθῃ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς Προσυνοδικῆς Διασκέψεως ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, προκειμένου ἵνα προβῇ εἰς τὴν ἐνδεχομένην ἀξιολόγησιν τῶν γενησο- νων ἐν τῷ μεταξὺ παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν κειμένων τούτων καὶ εἰσηγηθῇ, εἰ ἤθελε δεήσει, τὰ προσήκοντα τῇ Προσυνοδικῇ Διασκέψει.

5. Ἀπεφάσισεν ὡσαύτως, ὅπως ἐκφράσῃ ἀρμο- δίας ταῖς Ἐκκλησίαις τὴν εὐχὴν τηρήσεως τῶν ὑπὸ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως προβλεπομένων χρονικῶν ὀρίων ἐν τῷ ἔμφ σταδιακῷ Προπαρασκευα- στικῷ τῆς Συνόδου ἔργῳ, καὶ

6. Ἐξέφρασεν ὁμοφώνως τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἡ Α' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις προβῇ εἰς

Α΄ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*

I.

Τὰ κατὰ τὴν Α΄ Διάσκεψιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Πρωτοβουλία καὶ συνεννόησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συνήλθεν ἐν τῷ ἐν Γενεύῃ (Chambésy) Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 16 μέχρι 28 Ἰουλίου 1971 εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς διάσκεψιν ἢ ὑπὸ τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως συσταθεῖσα «Προπαρασκευαστικὴ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ», ἵνα μελετήσῃ καὶ διατυπώσῃ «ἐνιαίαν Ὁρθόδοξον ἄποψιν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν θεμάτων», ἅτινα ὥρισεν ἡ διαληφθεῖσα Πανορθόδοξος Διάσκεψις¹. Συνωδᾷ τῇ ἀποφάσει αὐτῆς, ἀναθεωρηθείσης τῆς «διὰ μιᾶς Προσυνόδου μεθόδου προπαρασκευῆς τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου», υἱοθετήθη «ἀντὶ τῆς Προσυνόδου ἡ μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου κατὰ στάδια, διὰ σειρᾶς Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ἐν αἷς θὰ ἐξετάζωνται τμηματικῶς καὶ θὰ προσλαμβάνωσι τὴν τελικὴν εἰσηγητικὴν αὐτῶν μορφήν τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ, τῷ ἐκπονηθέντι καὶ ἐγκριθέντι ὑπὸ τῆς Α΄ ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θέματα»². Τῆς συγκληθησομένης Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως τὰ θέματα, ἅτινα ἐμελέτησεν ἡ παροῦσα Διορθόδοξος

* Ἐκθεσις ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Δ. Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

1. Βλέπ. Ἰ.ω. Κ α ρ μ ῆ ρ η, Ἑ Ε΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, Ἀθήναι 1968, σ. 33-38 ἢ σχετικὴ ἀπόφασις αὐτῆς.

2. Βλέπ. τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως Ρόδου (1961) ἐν Ἰ.ω. Κ α ρ μ ῆ ρ η, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τ. II, ἐκδ. Graz 1968, σ. 1077 ἐξ.

τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ὑπὸ τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως Ρόδου (1961) καταρτισθέντος καταλόγου θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ ἐν Σαμπεζῦ Γενεύης Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1971.

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐπελέγησαν ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως ὑπὸ τῆς Ε΄ τοιαύτης, εἶναι δὲ τὰ ἐπόμενα:

1) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «I. Πίστις καὶ Δόγμα» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον 19:

Αἱ Πηγαὶ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως:

1. α) Ἁγία Γραφή:

1) Θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

2) Κύρος τῶν Ἀναγινωσκομένων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

3) Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τοῦ Βυζαντινοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης.

β) Ἱερὰ Παράδοσις. (Καθορισμὸς τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς).

2. Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «II. Θεία Λατρεία» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Γ':

«Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας».

3. Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «III. Διοικήσις καὶ Ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ε':

«Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς».

4. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ζ':

«Κωλύματα γάμου». Μελέτη τῆς σημερινῆς πράξεως ἐν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης περὶ τούτων Ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας, καὶ ἐξασφάλισις ὁμοιομόρφου, εἰ δυνατόν, ὡς πρὸς τὰ ἄνωθι, πράξεως ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

5. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Θ':

«Ἡμερολογιακὸν ζήτημα». Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

6. Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «VII. Θεολογικά θέματα» τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Α΄:

α) Ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ).

α) Ἐννοια καὶ ἔκφρασις τῶν ὄρων «Ἀκρίβεια» καὶ «Οἰκονομία» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ἡ «Οἰκονομία».

1. Ἐν τοῖς Μυστηρίοις, τόσον τοῖς ἐντός, ὅσον καὶ τοῖς ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας τελουμένοις.

2. Ἐν τῇ ἀποδοχῇ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν αἰρετικῶν, τῶν σχισματικῶν, τῶν ἐκπιπτόντων (τίνες διὰ Βαπτίσματος, τίνες διὰ Χρίσματος, τίνες διὰ λιβέλλου, τίνες δι' εὐχῆς).

3. Ἐν τῇ λατρείᾳ³.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐξ θεμάτων συντάξαν καὶ ὑπέβαλον εἰσηγητικὰς ἐκθέσεις αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαὶ Κωνσταντινουπόλεως, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Ἑλλάδος, καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἢ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἢ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, ἐπὶ τοῦ τρίτου ἢ Ἐκκλησία Σερβίας, ἐπὶ τοῦ τετάρτου αἱ Ἐκκλησιαὶ Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος, κερωρισμένως, ἐπὶ τοῦ πέμπτου ὁμοίως αἱ Ἐκκλησιαὶ Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἔκτου ἢ Ἐκκλησία Ρουμανίας. Αἱ εἰσηγήσεις αὗται, συγκεντρωθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ Γενεῦς εἰδικῆς Γραμματείας προπαρασκευῆς τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου, ὑπεβλήθησαν πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἵτινες μελετήσασαι αὐτάς ἐπέστρεψαν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Γραμματείαν, αὕτη δὲ ὑπέβαλεν εἰς τὴν συνελθοῦσαν νῦν πρὸς ἐξέτασιν αὐτῶν καὶ διατύπωσιν ἐνιαίας Ὁρθοδόξου ἀπόψεως ἐφ' ἐκάστου θέματος Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου.

Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης μετέσχον αἱ ἐπόμενοι Ὁρθόδοξοι Ἀντιπροσωπεῖαι: α) Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Μητροπολίτης Μύρων καὶ καθηγητὴς Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ καθηγητὴς Παντελεήμων Ροδόπουλος. β) Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ὁ Μητροπολίτης Ἀξώμης Μεθόδιος καὶ ὁ καθηγητὴς Γεράσιμος Κονιδάρης. γ) Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἡ ἐκπροσώπησις ἀνετέθη εἰς τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. δ) Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας Γερμανὸς καὶ ὡς θεολόγος σύμβουλος ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Καρμίρης. ε) Πατριαρχείου Ρωσίας ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νοβγκορόδ Νικόδημος καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος Σκομπέη. στ) Πατριαρχείου Σερβίας ὁ Μητροπολίτης Ζίτσης Βασίλειος καὶ ὁ καθηγητὴς Στόγιαν Γκόσεβιτς. ζ) Πα-

3. Βλέπ. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Ἀ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, Ἀθήναι 1964, σ. 14 ἐξ.

τριαρχείου Ρουμανίας ὁ Μητροπολίτης Μολδαβίας Ἰουστίνος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Πλοεστίου Ἀντώνιος. η) Πατριαρχείου Βουλγαρίας ὁ Μητροπολίτης Στάρας καὶ Ζαγόρας Παγκράτιος καὶ ὁ πρωθιερεὺς καὶ καθηγητὴς Ν. Σιβάρωφ. θ) Ἐκκλησίας Κύπρου ὁ Μητροπολίτης Πάφου Γεννάδιος καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντίνος Λευκωσιάτης, ὡς θεολογικὸς δὲ σύμβουλος ὁ Καθηγητὴς Ἰωάννης Καρμίρης. ι) Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος καὶ ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Καρμίρης. ια) Ἐκκλησιῶν Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας ἡ ἐκπροσώπησις ἀνετέθη εἰς τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ Πατριαρχείου Ρωσίας. ιβ) Ἐκκλησίας Φιλαδελφείας ὁ ἐπίσκοπος Ἑλισωνίου Ἰωάννης. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς ἔχει διορισθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, αἰτήσῃ τῆς Ε' Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ὁ Μητροπολίτης Τρανουπόλεως Δαμασκηνὸς, προϊστάμενος τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, ὡς βοηθὸς δὲ αὐτοῦ προσελήφθη ὁ ἀρχιμανδρίτης Βαρθολομαῖος Ἀρχοντώνης⁴.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς ἤρχισαν τῇ 16ῃ Ἰουλίου διὰ λειτουργίας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου καὶ ἐπακολουθησάσης συσκέψεως τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, καθ' ἣν ἐρρυθμίσθησαν διάφορα διαδικαστικὰ ζητήματα. Τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ ὀλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς, συνελθοῦσα εἰς τὴν πρώτην τακτικὴν συνεδρίαν, ἐπελήφθη, κατόπιν προσευχῆς, τοῦ κυρίου ἔργου τῆς διὰ μακρᾶς καὶ ἔμπεριστατωμένης εἰσηγήσεως τοῦ προέδρου αὐτῆς Μητροπολίτου Μύρων Χρυσόστομου, ὅστις, κηρύττων ἐξ ὀνόματος καὶ ἐκ προσώπου τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' τὴν ἑναρξίαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, εἶπε μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Διὰ πρώτην φοράν, ἀπὸ μακρῶν αἰώνων, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς θέτει ἑαυτὴν ἔναντι συγκεκριμένων προβλημάτων καθαρῶς θεολογικῶν καὶ ἄλλων πρακτικωτέρων, οὐχὶ ὅμως ἡττονος σημασίας, δεδομένου ὅτι ἄπτονται αὐτὰ τῆς ζωῆς, τοῦ ἤθους καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς καιριωτέραις καὶ ζωτικωτέραις τῶν δραστηριοτήτων καὶ λειτουργιῶν αὐτῆς. Καὶ τὰ προβλήματα ταῦτα εἶναι ἐκ τῶν ἀμέσως ἀποσκοπούντων τοῦτο μὲν τὴν οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν, τοῦτο δὲ καὶ τὴν καλλιτέραν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὲρ αὐτῶν, ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου καθόλου. Προσέτι δέ, καὶ διὰ πρώτην ὡσαύτως φοράν, καλεῖται νὰ ἐκφέρῃ συνολικὴν καὶ συλλογικὴν γνώμην ἐπὶ συγκεκριμένων πλέον κειμένων, ἀνθρωπίνης ἀσφαλῶς κατασκευῆς, πλὴν ἀπορρεόντων ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ

4. Τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπεβοήθησε παντοιοτρόπως καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, εἰδικῶς δὲ τὸ μεταφραστικὸν ἔργον αὐτῆς ὁ πρωθιερεὺς Ἀνδρέας Φυρίλλας, ὁ φιλόλογος Δημήτριος Παντελοδήμος καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης Κ. Παπαδόπουλος.

Ε Ν Ο Ψ Ε Ι Τ Η Σ Σ Υ Ν Ο Δ Ο Υ

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ *

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος ὑπέρμαχος τοῦ Μοναχισμοῦ.*

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Χρυσόστομος ἐμόναζεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ παρεσκευάζετο εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς αὐτοπερισυλλογῆς, ἐπληροφορήθη, ὅτι διωγμὸς ἐξηγέρθη εἰς μερικὰς πόλεις κατὰ τῶν μοναχῶν. Ρεύμα ἐχθρικῶν ἤρχισε νὰ πνέη κατὰ τοῦ Μοναχισμοῦ γενικῶς. Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος ἀνέλαβε τότε νὰ γράψῃ «Πρὸς τοὺς πολεμοῦντας τοῖς ἐπὶ τὸ

μονάζειν ἐνάγουσιν», ὅπως ἀπολογηθῆ ὑπὲρ τῶν κατὰδικωμένων μοναχῶν.

Τοὺς διώκτας διαιρεῖ εἰς δύο κατηγορίας: Εἰς ἐθνικοὺς ἢ ἀπίστους καὶ εἰς χριστιανοὺς ἢ πιστοὺς. Καὶ ἐναντίον μὲν τῶν πρώτων ὑποστηρίζει ὅτι ἡ μοναχικὴ ζωὴ εἶναι ἡ μόνη πάροχος τῆς εὐτυχίας, διότι εἶναι ἀδύνατον αὐτῇ νὰ εὐρεθῆ ἀκεραία καὶ εἰς ὅλην τὴν πληρότητα εἰς τὰς πόλεις. Ἐναντίον τῶν δευτέρων ὑπενθυμίζει τὸ μέγα καθῆκον, τῶν γονέων διὰ τὰ τέκνα τους. Ἡ σωτηρία μας εἶναι κατορθωτὴ μόνον εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἐρήμου, οὐχὶ δὲ εἰς τὰς πόλεις.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 615 τοῦ προηγούμενου τόμου.

τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ἀπηχούντων τὴν βιουμένην πίστιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, τὴν παραδεδομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διδασκομένην ἐν αὐτῇ, προωρισμένων δὲ ἅμα — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικὸν καὶ θαυμάσιον — νὰ ἐνδυθῶσι τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Παρακλήτου καὶ νὰ ἀποβῶσιν ἱερὰ θεοπνεύματα τοῦ Θεανθρωπικοῦ καὶ ἀκαταλύτου θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διὰ πάντων τούτων, τῶν τε ὁραμένων καὶ τῶν ἀοράτων, διὰ τῶν πίστει νοουμένων καὶ τῆ γραφῆ παραδιδόμενων, διαφυλαττομένων καὶ ἐρμηνευομένων, ὑφαίνει καὶ διασφαλίζει τὴν πρὸς τὰ ἔσχατα πορείαν αὐτῆς...

Ἰψοσυνειδήτως οἱ πάντες ἀντιλαμβανόμεθα, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ὀδεύσωμεν ὀριστικῶς πλέον πρὸς τὴν Σύνοδον καὶ νὰ ἀναβαπτίσωμεν τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ ζωογόνα ὕδατα τῆς Συνοδικῆς ἀναμοχλεύσεως. Ἐκ τῶν ἀπλουστέρων τῆς καθ' ἡμέραν χριστιανικῆς ζωῆς ἐκδηλώσεων λατρείας, ἤθους, πράξεως καὶ ζωῆς, μέχρι καὶ τῶν βαθυτέρων ἀπαιτήσεων τῆς πίστεως, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς παραδεδομένης ἀληθείας, αἵτινες δεκμάζονται νῦν πρὸ τῶν τολμηρῶν ἀναπετάσεων, διεκδικήσεων καὶ ἀμφισβητήσεων ὀρισμένων μορφῶν ἐπιστήμης, τεχνολογίας, ἐρεῦνης κ.λ.π., ἐν πάσαις ταῖς φάσεσι τῆς ζωῆς τὸ ἀτομον-μέλος τῆς Ἐκκλησίας δοκιμάζεται, καὶ δοκιμαζόμενον προβληματίζεται, καὶ προβληματιζόμενον ἀνησυχεῖ καὶ φοβεῖται, φοβεῖται μήπως προσκρούσῃ εἰς τὴν ὀργανωμένην καὶ δελεαστικὴν πολλάκις ἄρνησιν, εἰς ἣν δὲν ἔχει νὰ ἀντιτάξῃ ἄλλο τι, εἰμὴ τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ταύτην ἀναζητεῖ καὶ ἀναμένει, ὡς συλλογικὴν καὶ ὁμόφωνον γνώμην καὶ διδασκαλίαν, διὰ τῆς Συνόδου ἀκουομένην καὶ ἐπιβαλλομένην διὰ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, μέλλουσαν νὰ ἤχσῃ εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς συνειδήσεις, ἵνα ἀπαλλαγῶσιν αὐταὶ ἐκ τῆς συνθλιβούσης αὐτὰς κρίσεως».

Ἄναφερόμενος δ' ἐν τέλει εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπι-

τροπῆς παρατήρησεν, ὅτι «ὀφείλομεν α) νὰ κατέλθωμεν εἰς τὸ βάθος τῶν θεμάτων, τόσον κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τούτων, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν, β) νὰ ἐπιταχύνωμεν τὸν ρυθμὸν τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐντὸς χρονοδ. ἀγράμματος ἀναλόγου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν — καθ' οὓς τὰ πάντα κινεῖται γοργῶς καὶ λυσιστελεῶς — καὶ ἀποβλέποντες πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν, ὅστις εἶναι ἡ μετὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὀπωσθήποτε διαδικασίαν συνάντησις τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν μετὰ τοῦ Παρακλήτου ἐντὸς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, γ) νὰ παράσχωμεν δείγματα μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας ἐπὶ τῶν θεμάτων, οὐχὶ ἐκφράζοντες ὑποκειμενικὰς ἢ προσκλινοῦσας πρὸς τὰς παρὰ μῆ ἑκάστη ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν προσηλαζούσας βλέψεις καὶ καταστάσεις, ἀλλὰ ἐρχόμενοι εἰς συνάντησιν τῶν κοινῶν θέσεων καὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων ὀλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας. Τοῦτο ἰσχύει — καὶ θὰ ἰσχύσῃ μειζρόνως αὖριον — διὰ τὰ θέματα ἐκεῖνα, ἅτινα καὶ καθ' ἑαυτὰ ἔτι ἀποτελοῦσι χώρους δυσκόλους διὰ τὴν ἐνδορθόδοξον ἄρμονίαν, δ) νὰ ἀποβῶμεν ἀποδοτικοί, οἰκοδομητικοί, δίκαιοι, ἀντικειμενικοὶ εἰς τὰς κρίσεις ἡμῶν ἐπὶ ὅλης τῆς γενομένης ἐπεξεργασίας τῶν θεμάτων, καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ νὰ ἀποφανθῶμεν, ὡσάκις καλοῦμεθα νὰ ἀποφανθῶμεθα, ἐπὶ τῆς ἐπαρκείας ἢ ἀνεπαρκείας τῶν διαφόρων ἐργασιῶν, ἀποβλέποντες εἰς τοῦτο κυρίως, ὅτι ὅ,τι μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν, παραπεμπόμενον σταδῆρικῶς πρὸς τὴν Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν καὶ διὰ ταύτης πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, ἔσται κατὰ βάσιν τὸ κύριον καὶ προκαταρκτικῶς βασικὸν κείμενον, ἐφ' οὗ θὰ στηριχθῇ ἡ ἀπόφανσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ ἀποτυπωθῇ ἡ σφραγὶς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ αὐτῆς ἀποφ. νομένης».

(Συνεχίζεται.)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

Παρομοιάζει τούς πολεμίους τοῦ μοναχικοῦ βίου πρὸς τούς εἰδωλολάτρας¹. Διότι τότε καὶ ἐκεῖνοι ἠμποδίζον μὲ κάθε τρόπον εἰς τούς ἐκ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἐπιστρέφοντας Ἰουδαίους τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ. Καὶ οἱ μὲν βάρβαροι οὗτοι ἐτιμωρήθησαν τότε, διότι ἡ σύγκρουσις των πρὸς τούς ἀντιστάντας Ἰουδαίους προεκάλεσεν αἱματοχυσίαν δεινὴν, ἣς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε νόσος λοιμικὴ, ἐνσκήψασα εἰς τὴν Χώραν αὐτῶν. Ἀλλὰ πολλῶ οἰκτροτέρα τύχη ἀναμένει τούς πολεμίους τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἀποδεικνύονται ἀσυγκρίτως ἀσεβέστεροι τῶν βεββάρων, διότι ὁ Ναός, εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὁποῦο ἀντιπράτουν, εἶναι ἁγιώτερος καὶ «σεμνότερος» τοῦ Ναοῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὁ Ναός οὗτος εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς. Εἰς αὐτὴν κατατείνει ὁ μοναχικὸς βίος. Ἐπειτα, οἱ μὲν βάρβαροι ἐκεῖνοι ἦσαν εἰδωλολάτραι καὶ ξένοι καὶ ἐπολέμουν τούς Ἰουδαίους ὡς ταραξίας καὶ ὑπονομευτάς δῆθεν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνεξαρτησίας, ἐνῶ οἱ διώκται τῶν μοναχῶν οὐδένα ἔχουν λόγον. Καὶ τὸ παραδοξότερον, οἱ τοιαῦτα τολμῶντες τυγχάνουν χριστιανοί, καὶ δὴ μνηθέντες εἰς τὴν ἀσκητικὴν φιλοσοφίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως υἱείας ὁ μοναχὸς υἱὸς εἶναι εὐτυχέστερος τοῦ ἐθνικοῦ πατρός. Ὁ μοναχὸς διατρίβων ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀπολαύει ἀέρος καθαροῦ ἐντὸς τῶν ἀνθοσπάρτων λειμώνων. Πίνει ὕδωρ διαυγὲς καὶ υγιεινόν. Φαιδρὸς κατακλίνεται ἐπὶ τῆς πόας ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ τῶν δένδρων σκιὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαυμασίας γαλήνης καὶ ἡρεμίας τῆς φύσεως, ἐνῶ ὁ πατὴρ εἶναι οἶον ἐγκλειστος ἐντὸς οἰκίσκου ὑγροῦ καὶ σκοτεινοῦ, διαρκῶς ταρασσόμενος ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀνησυχίας τῆς πόλεως.

* *

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως υἱείας ὁ μοναχὸς υἱὸς εἶναι εὐτυχέστερος τοῦ ἐθνικοῦ πατρός. Ὁ μοναχὸς διατρίβων ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀπολαύει ἀέρος καθαροῦ ἐντὸς τῶν ἀνθοσπάρτων λειμώνων. Πίνει ὕδωρ διαυγὲς καὶ υγιεινόν. Φαιδρὸς κατακλίνεται ἐπὶ τῆς πόας ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ τῶν δένδρων σκιὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαυμασίας γαλήνης καὶ ἡρεμίας τῆς φύσεως, ἐνῶ ὁ πατὴρ εἶναι οἶον ἐγκλειστος ἐντὸς οἰκίσκου ὑγροῦ καὶ σκοτεινοῦ, διαρκῶς ταρασσόμενος ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀνησυχίας τῆς πόλεως.

1. Ἰω. τοῦ Χρυσόστομου, Πρὸς τούς πολεμοῦντας τοὺς ἐπὶ τὸ μονάζειν ἐνάγουσιν, Α' 1-2.

2. Ἐπιστολὴ πρὸς ἄπιστον Πατέρα.

βασιλέα Ἀρχέλαον ἀποδεικνύει, πόσον ὁ φιλόσοφος, παρ' ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ ταπεινότητα περὶ τὴν ἀμφίεσιν καὶ τὴν τροφήν, ἀπέβη πολλῶ ἐνδοξότερος τοῦ τυράννου ἐκείνου τόσον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ὅσον καὶ μετὰ θάνατον. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν τῶν πολιτευομένων λαμπρότεροι ἀνεδείχθησαν οἱ προτιμήσαντες τὸν ἀπράγμονα καὶ ἀσκητικὸν βίον τῆς ἐξωτερικῆς «φαντασίας», ὡς ὁ Ἀριστείδης καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας. Καὶ τοῦτο διότι ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ δὲν κατοικεῖ εἰς τὰ βασίλεια καὶ εἰς τὰ χρυσὰ ἱμάτια καὶ ἀξιώματα, ἀλλ' «ἐν ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ μόνον».

Ἀλλὰ καὶ ἂν εὐρεθοῦν οἱ θέλοντες νὰ βλάψουν τὸν μοναχόν, δὲν τὸ κατορθώνουν. Εἶναι οἶον εἰς ἀτραπὸς. Εἶναι ὡς ἀετὸς «πετώμενος ὑψηλὰ». «Εἰθὲν τις αὐτὸν βλάψαι δυνήσεται. Χρήματα οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ, ἵνα ζημίαν ἀπειλήσῃ. Πετρίδα οὐκ ἔχει, ἵνα τὴν ὑπερορίαν ἐπανατείνῃται· δόξης οὐκ ἐφίεται, ἵνα εἰς ἀτιμίαν ἀγάγῃ». Ἐν μόνον τραῦμα ὑπολείπεται, ὁ θάνατος. Ἀλλ' οὗτος διὰ τὸν μοναχόν «οὐ τιμωρία, ἀλλ' ἰδρώτων λύσις καὶ ἀνάπαυλα». Ταῦτα πάντα δὲν εἶναι ἐνδείξεις ἐξόχου δυνάμεως;

Ἡ ἄγνοια τῆς μοναχικῆς φιλοσοφίας καὶ ἡ μὴ μύησις εἰς αὐτὴν τοῦ πατρός εἶναι ἡ αἰτία τῆς μεγάλης δυσθυμίας καὶ δυσανασχετήσεως, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται οὗτος ἐπὶ τῷ γήρατι καὶ τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς ἀπωλείας τῶν μεγάλων δῆθεν τῆς νεανικῆς ἡλικίας ὠφελιμάτων· «διὰ τοῦτο, λέγει, δυσχεραίνομεν, ὅτι μεγάλα ἡμᾶς ὦνησεν ἡ νεότης». Τὴν σφαλερὰν δὲ ἀντίληψιν πολλῶν περὶ τοῦ νοήματος τῆς ἀπολαύσεως ἀνασκευάζων υποστηρίζει, ὅτι κατὰ τὸ γήρας λυποῦνται μόνον ὅσοι κατὰ τὴν νεότητα αὐτῶν ἐπιστήσαντες τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ταῦτα ἐθεώρησαν ὡς σκοπὸν καὶ ἀντικείμενον τοῦ βίου των. Διὸ κλαίουσιν καὶ ὀδυρόνται νῦν, ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τελειωτικῶς θὰ ἐγκαταλίπουν αὐτά. Ὡσαύτως, ἡ φρίκη καὶ ἡ ἀπόγνωσις τοῦ γήρατος εἶναι τὰ ὀψώνια τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τῆς νεανικῆς ἡλικίας, ἐνῶ τοῦναντίον, χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις εἶναι ὁ καρπὸς τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν τῆς νεότητος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ἡδονῆς, ὁ ἰ. Χρυσόστομος λαμβάνει ἀφορμὴν, ὅπως ἐξετάσῃ τὴν ἡδονὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, ἀποδεικνύων τὸ μάταιον καὶ ὀλέθριον αὐτῆς.

* *

Καὶ πρῶτον ἡ ἡδονὴ τῆς τρυφῆς οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ἀφοῦ διαρκεῖ τόσον ὀλίγον καὶ ἀφανίζεται ἀκαριαίως εὐθὺς ὡς ἡ τροφή ἀφήσῃ τὴν γλώσσαν καὶ κατέλθῃ εἰς τὸν στόμαχον³. Δεύτερον καὶ ἡ ἡδονὴ τῆς συνουσίας οὐδεμίαν ἔχει ἀληθῆ τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν. Κατὰ τὴν συνουσίαν ὑπάρχει «θόρυβος, οἶστρος καὶ μανία», μετὰ δὲ ταύτην οὐδὲν ἔχνος ἡδονῆς ἀπομένει. Ὅποιαν ἀξίαν ἔχει ἡ αἰσχροὺς αὐτῆς

3. Κεφ. 10.

ήδονή ως και ή ήδονή τής τρυφής, συγκρινομένη πρὸς τὴν γαλήνιον και ἀτάραχον εὐφροσύνην, ἐν ἣ διατελεῖ ὁ μοναχός; Ἡ εὐφροσύνη αὕτη εἶναι ή μόνη «καθαρά, εἰλικρινής, ἐνδοξος και ἄφοβος». Διὰ τοῦτο συνιστᾷ εἰς τὸν πατέρα, ὅπως μὴ θρηνητὸν μοναχὸν υἱόν, ἀλλὰ τὸν μακαρίζῃ. Προκειμένου περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, ὡς τὴν ἀντιλαμβάνονται και περιγράφουν οἱ ἔθνικοι συγγραφεῖς και ποιηταί, και ἰδίᾳ ὁ Πίνδαρος, παρατηρεῖ, ὅτι ή ἀγνή και θεσπεσία ἀγαλλίασις, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνονται οἱ μοναχοί, και ἐν γένει οἱ ἀγαθοί, παρὰ πάντα τὰ ἔξωθεν ἐπερχόμενα εἰς αὐτοὺς κακὰ κατὰ τὸ Πινδαρικὸν «ἐλπίδα κουροτρόφον ἔχουσιν οὐκ ἀφειῖσαν τῶν παρόντων κακῶν αἰσθησιν λαβεῖν», θὰ παραταθῇ αἰώνιος (και μετὰ θάνατον), ἐν ᾧ ή σαρκική ήδονή θὰ ἔχη φρικτὰς συνεπειὰς «λήξει ἐπὶ τὰ πικρότερα και φορτικώτερα κακὰ». Ὁ βίος λοιπὸν τοῦ μοναχοῦ υἱοῦ και ἐν τῷ παρόντι εἶναι ἀκύμαντος και ἐν τῷ μέλλοντι θὰ εἶναι εὐδαίμων και μακάριος.

Εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως ἐκ τῆς νεαρᾶς ἔτι ἡλικίας εἰσέρχεται ὁ ποθὼν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Διότι ὁ μὲν κατὰ τὸ γῆρας προσερχόμενος καταναλίσκει τὸν χρόνον του εἰς τὴν ἀπόνειψιν προγενεστέρων ἀμαρτημάτων, ἐνῶ ὁ νέος δὲν ἀπασχολεῖται περὶ τὴν θεραπείαν τῶν «τραυμάτων», ἀλλὰ συνάπτει μάχας, ἐκ τῶν ὁποῖων ἐξέρχεται στεφανηφόρος ὡς Ὀλυμπιονίκης. Ἐπειτα δέ, οἱ κατὰ τὸ γῆρας προσελθόντες θὰ λάβουν τὴν ἐσχάτην τάξιν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως. Ἄλλως τε και ή προσέλευσις τῶν καθυστερημένων ἡλικιωμένων τυγχάνει και πολὺ ἀμφισβητήσιμος, ἀφοῦ τοσαῦτα κωλύματα παρεμβάλλονται διὰ τὴν προσέλευσίν των, ἐνῶ οἱ νέοι μοναχοί θὰ ἀποτελοῦν τὴν πρωτοπορείαν τῆς φάλαγγος. Αὐτὴν τὴν ἐπιχειρηματολογίαν ἀναπτύσσει ὁ ἱ. Χρυσόστομος⁴.

* * *

Ὁ μοναχός, λόγω τῆς λειτουργικῆς ζωῆς και τῆς τακτικῆς μετὰ τὸ θεῖον ἐπικοινωνίας, ἀντλεῖ συχνότερον δύναμιν και συνεργὸν αὐτοῦ ἔχει και τὴν Θεῖαν Χάριν, «ἥς ἐργαζομένης ἀμήχανον διαπεσεῖν τι τῶν γινομένων, μᾶλλον δὲ ἀμήχανον μὴ πρὸς ἄκρον λαμπρότητος και δόξης ἐλθεῖν, μόνον εἰ τὰ παρ' ἡμῶν (προθυμία δηλ.) ἐποιτο». Καὶ ἀπόδειξις τούτου ἔχω τὸ παράδειγμα τοῦ υἱοῦ τῆς προφήτιδος Ἄννης.

Μετὰ πολλῶν δακρύων γεννήσασα αὐτὸν και παρ' ἑαυτῆ κρατήσασα «ὄσον γαλακτοτροφηθῆναι ἔδει, ἀνέθηκεν αὐτὸν τῷ Θεῷ και τῆς πατρῴας οὐκέτι ἐπιθυμῆσαι παρεκάλεσεν οἰκίας». Ὁ δὲ υἱὸς ἀνατραφεῖς εἰς τὸν Ναὸν ἐν τῇ θεῖᾳ φιλοσοφίᾳ ἀνεδείχθη προφήτης μέγας και γενναῖος (δὲ προφήτης Σαμουήλ), διακριθεὶς διὰ τὰς ἐξόχους πρὸς τοὺς ἀδελφούς του Ἑβραίους ὑπηρεσίας του, ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡδῆ ἡλικίας. Προτρέπει λοιπὸν τοὺς γονεῖς, ὅπως, μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τῆς εὐσεβοῦς Ἄννης ὡς και τοῦ Ἀβραάμ και Ἰώβ, οἵτινες μὲγάλως ἐμερίμνησαν περὶ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν τέκνων αὐτῶν, ὀδηγοῦν τοὺς υἱούς των πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ ἐνασχόλησις τῶν υἱῶν περὶ τὴν θεῖαν φιλοσοφίαν θὰ ἦτο διὰ τοὺς γονεῖς ἀφορμὴ καυχῆσεως και «παρρησίας» ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* * *

Εἰς τὸν ἐπίλογον (κεφ. 20) ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος συνεχίζων τὰς αὐτὰς προτροπὰς συνιστᾷ εἰς τοὺς χριστιανούς πατέρας, ὅπως «παρασκευάζουν τῷ Θεῷ διακόνους και λειτουργοὺς δοκίμους» τοὺς υἱούς αὐτῶν, πεπλουτισμένους μετὰ τὸν αἰώνιον και ἀναφαίρετον πλοῦτον τῆς εὐσεβείας, ἀσυγκρίτως ἀνώτερον τοῦ ὕλικου πλοῦτου, ὅστις ὄχι μόνον δὲν παραμένει ἐσαεῖ, ἀλλὰ και ἀποστερεῖ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν τοὺς ἔχοντας αὐτόν.

Ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἀπειλῶν τοὺς χριστιανούς πατέρας ὅτι και αὐτὴ μόνη ή παρακώλυσις (πρὸς εἴσοδον τῶν υἱῶν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον) ἀνεξαρτήτως τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, συνεπάγεται τὴν κόλασιν αὐτῶν, περαίνει τὸν λόγον διὰ τῆς ὠραίας ταύτης προτροπῆς:

«Ταῦτ' οὖν ἐννοήσαντες ἅπαντα και τὰς σκέψεις ἀφέντες πάσας, σπουδάσωμεν γενναίων παιδῶν γενέσθαι πατέρες, χριστοφόρων οἰκοδόμοι γενέσθαι ναῶν, ἀθλητῶν ἐπουρανίων ἐπιμεληταί, ἀλείφοντες, ὀρθοῦντες, πάντοθεν ἐργάζεσθαι τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν, ἵνα και τῶν στεφάνων αὐτοῖς ἐκεῖ κοινωνήσωμεν· ἂν δὲ φιλονικῆτε, οἱ παῖδες μὲν ἂν ὄσι γενναῖοι, και ἀκόντων ἡμῶν ἐπὶ ταύτην ἤξουσι τὴν φιλοσοφίαν και πάντων ἀπολαύσονται τῶν ἀγαθῶν, ὑμῖν δὲ περιέσται τὸ μυρίαν κόλασιν ἑαυτοῖς συναγαγεῖν και τότε ἐπαινέσαι τὰ παρ' ἡμῖν εἰρημένα, ὅτε τῶν ἐπαίνων ὄφελος ὑμῖν οὐδέν».

Ὁ ἱ. Χρυσόστομος εἰς τὴν πραγματείαν του «Σύγκρισις βασιλικῆς δυναστείας και πλοῦτου και

4. Πρὸς Πιστὸν Πατέρα, Λόγος 3,17.

ὑπεροχῆς πρὸς μοναχὸν συζῶντα τῇ ἀληθεστάτῃ καὶ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίᾳ» (Βιβλίον 4ον), θέλει νὰ ἐξαλείψῃ πάσας τυχὸν ἀμφιβολίας τῶν ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ πείσῃ περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐνθέου μοναχοῦ ὑπὲρ τὸν πλουτοῦντα βασιλέα.

Δικαιολογεῖ τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης συγκρίσεως ἕνεκα τῆς μεγάλης προσοχῆς, τὴν ὁποίαν ἀπονέμουν δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ ἐξωτερικῶς λάμποντα μόνον. Οὕτως, ἀπαθανμάζουν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ χρυσοπάρυφα ἱμάτια, τῶν ὁποίων τὴν ἀπόκτησιν παντοιοτρόπως ἐπιζητοῦν. Οὐδεμίαν ὁμως ἀπονέμουν ἀξίαν εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόκτησις εἶναι εἰς πάντας προσιτή.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ καθημερινοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων ἀποδεικνύει τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μοναχοῦ. Ὁ μοναχὸς διαρκῶς εὐρίσκεται εἰς κοινωνίαν μετὰ τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων. Ἄλλοτε συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, ἄλλοτε ἐντρυφᾷ εἰς θείας ἐξάρσεις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου καὶ ἄλλοτε ἐμπνέεται ὑπὸ τῆς οὐρανίου σοφίας τοῦ Ἀπ. Παύλου, προσπαθῶν νὰ μιμηθῇ τὴν ζωὴν καὶ τὸ φρόνημά των. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν ἡμέραν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν νύκτα, ὁ μὲν μοναχὸς κοιμᾶται τὸν ἡμερον καὶ γαλήνιον ὕπνον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγγέλων καὶ λίαν πρωτὶ ἐγειρόμενος ἀναπέμπει ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιθέτως, βεβαρημένος ἐκ τῶν πολυῶρων δεῖπνων καὶ τῶν καταχρήσεων τῆς νυκτός, κοιμᾶται ὕπνον βαρὺν μέχρι μεσημβρίας. Ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ μοναχὸς ἀρκεῖται εἰς ἔνδυμα ἀπλοῦν καὶ ἔχει συσσίτους τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἀθλητὰς εἰς τράπεζαν λιτήν. Ὁ βασιλεὺς καταδαπανᾷται ἀσκόπως εἰς συμπόσια πολυτελεῖ. Ἐχει συνδαιτυμόνας ἢ μηδεμίαν ἔχοντας ἀρετὴν ἢ πολλῶν κατωτέρους αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν. «Οὕτως ἄρα προσήκει καὶ διὰ τοῦτο τὸν μονήρη βίον μακαρίζειν».

Ἐπειτα, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς εἶναι βαρὺς καὶ ἀπεχθῆς εἰς τοὺς ὑπηκόους του, καὶ ἂν ἀκόμη τύχη νὰ εἶναι φιλόσοφος, διὰ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς πολέμους, τοὺς ὁποίους πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν διενεργεῖ, τὸνναντίον ὁ μοναχὸς εἰς οὐδένα εἶναι ἀπεχθῆς, εἰς πάντας δὲ ἀγαπητός. Παρηγορεῖ τοὺς πλουσίους «ἐλευθερῶν αὐτοὺς τῶν ἁμαρτημάτων διὰ τῆς ἀγαθῆς νοουθεσίας» καὶ ἀνακουφίζει τοὺς πτωχοὺς «λύων τὴν ἔνδειαν αὐτῶν», οὓς ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν εἰσπραττομένων εἰσφορῶν περιάγει εἰς μεγάλην συμφοράν.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως εὐεργεσίας ὁ μοναχὸς εἶναι εὐεργετικώτερος τοῦ βασιλέως (κεφ. 4). Διότι ὁ μὲν βασιλεὺς δύναται νὰ δωρήσῃ οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλαττον χρυσὸν εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ· ποῖαν ὁμως σημασίαν ἔχει ἡ ὕλική αὐτῇ συνδρομὴ ἀπέναντι τῆς ἠθικῆς εὐεργεσίας; Ὁ μοναχὸς ἀπαλάσσει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν δαιμόνων διὰ τῆς προσευχῆς. Εἰς τίνα δὲ προστρέχομεν κατὰ τὰς δημοσίας συμφορὰς οὐχὶ τόσον ἡμεῖς, ὅσον καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς; Οὐχὶ εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν ὀρέων κατοικοῦντας ἁγίους ἄνδρας, ἐπικαλούμενοι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν; Ὁ Ἄχαβ «ἐν λιμῶ καὶ σιτοδείᾳ ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἶχε τὰς τοῦ Ἡλιοῦ προσευχάς». Ὁ Βασιλεὺς δὲ Ἐζεκίας ἐσώθη ἀπὸ τῶν περσικῶν στρατευμάτων μόνον διὰ τῶν προσευχῶν τοῦ προφήτου Ἡσαΐου. «Ταχέως διὰ προσευχῆς καὶ δακρύων καὶ πένθους καὶ θεραπείας πτώχων τὰς ἁμαρτίας ἀποτριψάμενος ῥαδίως ἐπὶ τὴν προτέραν ἀρχὴν ἀνατρέχει».

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ὁ μοναχὸς εἶναι ἀσυγκρίτως ἀφοβώτερος τοῦ βασιλέως· διότι οὗτος μὲν συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ ἐνόπλων σωματοφυλάκων, φοβούμενος τὴν ἀπώλειαν τῆς ζωῆς του «καὶ γὰρ πολλοὶ ἐφεστήκασιν αὐτῷ ἔραστοι τυρσννίδος», ἐνῶ ὁ μοναχὸς εἰς οὐδένα τῶν τοιούτων δεσμῶν ὑποβάλλεται. Καὶ τοῦτο διότι αὐτὸς μὲν δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον, ὁ δὲ βασιλεὺς φρίσσει καὶ τρέμει πρὸ αὐτοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως τῆς μετὰ θάνατον δόξης καὶ τιμῆς ὁ μοναχὸς εἶναι ἀνώτερος· διότι οὗτος μὲν λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος «ἀρπαζόμενος ἐν νεφέλαις» θὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς ὀλιγωτέρας θὰ τύχη πάντως τιμῆς.

Μετὰ τὸν πολυμερῆ τοῦτον παραλληλισμὸν, ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς συνιστᾷ τὴν περιφρόνησιν μὲν πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τοὺς κατόχους αὐτοῦ, τὸν θαυμασμόν δὲ καὶ τὴν τίμησιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, καταλήγων διὰ τῆς λαμπρᾶς ταύτης προτροπῆς:

«Ὅταν οὖν ἴδῃς πλούσιον ἐσθῆτι κεκοσμημένον, χρυσῶ καλλωπιζόμενον, ἐπ' ὀχημάτων φερόμενον, ἐξόδους ἐξόντα λαμπράς, μὴ μακαρίσης τὸν ἄνθρωπον· πρόσκαιρος γὰρ ὁ πλοῦτος καὶ τὸ δοκοῦν εἶναι καλὸν τῷ βίῳ τοῦτο συνδιαφθείρεται. Μοναχὸν δὲ ἰδὼν βαδίζοντα μόνον, ταπεινόν, παῖον καὶ ἡσυχίον καὶ ἡμερον, ζήλωσον τὸν ἄνδρα, φάνηθι μιμητῆς τῆς ἐκεῖνον φιλοσοφίας, εὖξαι γενέσθαι τῷ δικαίῳ παραπλήσιος».

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

ΑΙ ΕΝ ΤΗΝΩ, ΤΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗ, ΑΓΙΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗ, ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΙ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ ΕΙΣ ΙΕΡΑΝ ΝΗΣΟΝ

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅπου ἡ δύναμις τῆς ὕλης κυριαρχεῖ, αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι παραθεωροῦνται καὶ αἱ μεταφυσικαὶ ἔννοιαι ἀφήνουν ἀδιαφόρους τοὺς πολλοὺς, ἡ ἀνακήρυξις ἐνὸς ἀγίου ἐνέχει ἰδιαίτεραν σπουδαιότητα. Πολλῶ μᾶλλον ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὸν Ὁρθόδοξον χῶρον, τῆς δι' ἐπισήμου Πράξεως τῆς Ἐκκλησίας ἀνακηρύξεώς τινος ὡς ἀγίου, προηγεῖται ἡ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ πληρώματος αὐτῆς ἀναγνώρισις τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον εἶναι μία ἐλπιδοφόρος μαρτυρία, ὅτι οἱ ἄνθρωποι σήμερον δέν ἔπαυσαν νὰ τιμοῦν τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ προσφέρουν εἰς αὐτὴν τῆς εὐλαβείας τῶν τὰ ἄνθη. Καὶ ὅταν ἡ τιμωμένη ἀρετὴ καὶ ἀγιότης κρύπτεται ὑπὸ τὸ πτωχικὸν καὶ εὐτελὲς τριβῶνιον μιᾶς ἀπλῆς μοναχῆς, ἡ ὁποία ἐγκατέλειψε τὰ ἐγκόσμια διὰ νὰ ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἐπουρανίου Νυμφίου, τότε τὸ ὄλον γεγονός εἶναι περισσότερο παρήγορον καὶ θαυμαστόν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀγιοποίησις τῆς ὁσίας Πελαγίας, μοναχῆς ἀσκητικῶς βιωσάσης ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Κεχροβουνίου Τήνου, ὑπῆρξε μία λαμπρὰ εὐκαιρία διὰ νὰ τονισθῆ ἔτι ἅπαξ τὸ ὑπέροχον μοναστικὸν ἰδεῶδες, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐκδηλωθῆ ἡ πρὸς τὸν μοναχισμόν βαθεῖα ἐκτίμησις τῶν εὐσεβῶν Ὁρθοδόξων ψυχῶν. Καὶ εἶναι ὄντως εὐχάριστον καὶ εὐδαίμονον τὸ σημεῖον, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ὁσίας Πελαγίας ἐτιμήθη δι' ἄλλην μίαν φοράν, ὑπὸ τε τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λαοῦ, ὁ περιφρονημένος ὑπὸ πολλῶν Ὁρθόδοξος μοναχισμός.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἐπὶ τῇ ἀγιοποίησει τῆς ὁσίας Πελαγίας τελετῶν, συνεδυσάθη καὶ ἡ διὰ Συνοδικοῦ πιττακίου ἀνακήρυξις τῆς Τήνου εἰς Ἱεράν Νῆσον, εἰς ἀναγνώρισιν τῆς σημασίας αὐτῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως διὰ σύμπασαν τὴν χριστιανικὴν Ἑλλάδα. Οὕτω, τὸ ἑορταστικὸν δίπτυχον, προσλαβὼν θρησκευτικὸν ἅμα καὶ ἔθνικὸν χαρακτήρα, συνεκέντρωσεν ἐν Τήνῳ ἐπὶ τριήμερον, ἥτοι ἀπὸ 23ης -25ης Ἰουλίου, ἐπισήμους ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ μεγάλα πλήθη λαοῦ, συρρεύσαντος ἐπὶ τούτῳ.

Κατὰ τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα, τὸ πολεμικὸν «Πυρπολητής» μετέφερον εἰς Τήνον τὰς μεσημβρινὰς ὥρας τῆς 22ας Ἰουλίου τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς καὶ Κυβερνητικοὺς ἐκπροσώπους, ἥτοι τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελήμονα καὶ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημον, μέλη τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ Μοναχικοῦ Βίου, τοὺς ἐξοχωτάτους Ὑφυπουργοὺς Προεδρίας τῆς

Κυβερνήσεως κ. Δημ. Τσάκωνα καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Σπυρ. Δημητράκον, τὸν Γεν. Διευθυντὴν Θρησκευμάτων κ. Κων/νον Κοῦρκου-λα ν κ.ἀ. Ἐν Τήνῳ εἶχον προηγηθῆ οἱ Σεβ. Τήνιοι Μητροπολίται Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανὸς καὶ Χαλκίδος κ. Νικόλαος.

Κατὰ τὴν ἀφιξίν τοῦ πλοίου εἰς τὸ λιμένα τῆς Τήνου, ἐπεφυλάχθη ἐπίσημος ὑποδοχὴ εἰς τοὺς ἀφικνουμένους ἐκ μέρους τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωροθέου, πλαισιουμένου ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου Κυκλάδων, τοῦ κ. Δημάρχου Τήνου, τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου κ. Ἰωάννου, τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν τῆς νήσου καὶ πλήθους λαοῦ. Τὰς τιμὰς ἀπέδωσεν ἡ φιλαρμονικὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος. Ἐν συνεχείᾳ, σχηματισθείσης πομπῆς, κατηυθύνθησαν ἅπαντες εἰς τὸν Ἱερόν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, προπορευομένης τῆς φιλαρμονικῆς. Εἰς τὰ προπύλαια ὑπεδέχθη τοὺς ἐπισήμους, ἐκ μέρους τοῦ Ἱ. Ἰδρύματος, ὁ πρόεδρος τῆς Δ.Ε. αὐτοῦ κ. Πάμφιλος Ἀλαβᾶνος μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς, ὅστις προσφωνῶν τούτους εἶπε τὰ ἑξῆς:

Σεβασμιώτατοι, Ἐξοχώτατοι κύριοι Ὑπουργοί,

Ἐπέστη σήμερον ἡ χαρὰ τῶν Τηνίων καὶ ἡ ἀφιξίς σας καθιστᾷ ἐντονωτέραν τὴν συγκίνησιν τῆς ψυχῆς μας.

Ἡ παρουσία σας καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀφιξεῶς σας ἀποτελεῖ ὑψίστην τιμὴν δι' ὅλους τοὺς Τηνίους.

Τὸ ἱερόν τοῦτο προσκύνημα εἶναι ἀπόδειξις θεϊκῆς εὐνοίας καὶ συγκαταβάσεως. Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πλανᾶται καὶ ὁ ἀνθρώπινος πόνος μεταβάλλεται εἰς ἐλπίδα.

Ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα καθηγιάσθη ἐκ τῶν δακρῶν τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἀλαλήτων στεναγμῶν τῶν πονεμένων.

Ἐδῶ ἡ χάρις τῆς Μεγαλόχαρης συναρπάζει τὴν ψυχὴν καὶ ὁ προσκνητῆς ζῆ μὲ τὴν αἴσθησιν τῆς ἀοράτου πραγματικότητος.

Ἡ Μοναχὴ Πελαγία διὰ τῆς ἀρετῆς της ἔγινεν ὁ κῆριος, ὁ ὁποῖος συνέδεσε τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀνθρώπινον.

Αἱ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἑκατονταπεντηκονταετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ὀλοκληρῶνται διὰ τῆς ἀνακηρύξεώς της ὡς Ἀγίας.

Ἡ μεσιτεία της ἔδωσε τὴν πραγματικότητα αὐτῆν, ἡ ὁποία λέγεται Νέα Ἱερουσαλήμ.

Ἡ λαμπρὰ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους ἐπισημοποιεῖ Ἐκείνην πὸ τὸ Θεῖον ἐξέλεξε καὶ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν ἐλησμόνησεν.

Ἐδνυχεῖς διὰ τὴν παρουσίαν σας καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆν, ἣ ὅποια τιμᾶ τὸ Ἱερόν τοῦτο Καθίδρομα, ὡς Πρόεδρος τῆς Διοικούσης τὸ Πανελλήνιον Ἱερόν Ἱδρυμα Ἐπιτροπῆς, εἶχομαι τὸ ὡς εἰς παρέστητε.

Ἐπηκολούθησεν εὐλαβικὸν προσκύνημα τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς Μεγαλόχαρης καὶ ἐν συνεχείᾳ παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, ἤγειραν καταλλήλους προπόμενους ὁ ἐξοχώτατος Ὑφυπουργὸς Προεδρίας κ. Τσάκωνας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἱ. Ἰδρύματος καὶ ὁ κ. Δήμαρχος Τήνου.

Τὴν ἡν ἀπογευματινὴν, εἰς τὴν εὐρύχωρον αἴθουσαν τοῦ κινηματοθέατρο «Ἀμόρε», ἐδόθη συναυλία βυζαντινῆς μουσικῆς ὑπὸ τῆς εἰδικῶς ἐπὶ τούτῳ ἀφιχθείσης ἐξ Ἀθηνῶν πολυμελοῦς χορωδίας τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν «Ρωμανὸς ὁ μελωδὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Δεμασκηδὸς», ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Ἀντωνίου Μπελοῦση. Τῆς συναυλίας προηγῆθη ὁμιλία τοῦ κ. Ἀπ. Βαλληνδρᾶ μὲ θέμα: «Καταγωγή καὶ ἐξέλιξις τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς». Ἐπηκολούθησεν ἐκδήλωσις συμφωνικῆς μουσικῆς ὑπὸ τῆς φιλαρμονικῆς τοῦ Ἱ. Ἰδρύματος. Τὰς μουσικολογικὰς ταύτας ἐκδηλώσεις ἐτίμησεν διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωσύμος, ἀφιχθεὶς ἐκ τοῦ εἰς Ὑστέρνια Τήνου ἡσυχαστηρίου του.

Εἰς τὰς 8.30 μ.μ. ἐτελέσθη εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἐγγελιστρίας μέγας πανηγυρικὸς Ἑσπερινὸς, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πρεβέζης κ. Στυλίου, περιστοιχομένου ὑπὸ τῶν λοιπῶν Σεβ. Ἀρχιερέων. Τὸν Ἑσπερινὸν τοῦτον, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ὁσίας Πελαγίας, παρηκολούθησεν ἄπὸ τοῦ παρθρονίου ὁ ΡΚαθολικὸς Ἐπίσκοπος Τήνου κ. Ἰωάννης, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Ἀντιβασιλείως Ἀντιπλοίαρχος κ. Σπηλιώπουλος, ὁ Ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Σπ. Δημητριάκος καὶ μέγα πλήθος λαοῦ. Κατ' αὐτὸν ὁμιλήσεν ἐπικαίρως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος, τοῦ ὁποῦ ὁ λόγος, ὡς ἐγράφη ἀκολουθῶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν «Ἐκκλησίαν», ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Κανχῆσονται ὄσιοι ἐν δόξῃ».

Ἰδιαίτερος ἐπίκαιρος ὁ λόγος οὗτος τοῦ ἱεροῦ ψαλμοῦ σήμερον, Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι καὶ λοιποὶ πάντες ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ λαμπρᾷ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει ταύτῃ. Ὁσιακὴ μορφή, ἣ ἐκ Τήνου νέα ἁγία Πελαγία, συνδεομένη στενῶς μὲ τὸ ἱερόν τοῦτο Προσκύνημα τῇ Παναγίας καὶ τὴν ὑπερκειμένην ἱερὰν Μοῆν Κεχροβουνίου, καὶ ἐν γένει μὲ τὴν ἱερὰν ἤδη νῆσον ταύτην, ἐγένετο, διὰ τῆς γνωστῆς ὀπτασίας τῆς, τὸ ὄργανον τῆς οὐρανίου εὐλογίας, τῆς ἀνευρέσεως τῆς πανσέπτου Εἰκόνας

τῆς Θεομήτορος, πρὸς τὴν ὁποίαν συρρέουν πανταχόθεν τὰ πλήθη τῶν εὐσεβῶν προσκυνητῶν, τῶν ἐπικαλουμένων καὶ ἀπεκδεχομένων τὴν θείαν Αὐτῆς βοήθειαν καὶ τῶν θαυμάτων τὴν χάριν.

Ἡ ἀνακήρυξις ἤδη τῆς μοναχῆς Πελαγίας ὡς Ὁσίας, καταριθμηθείσης εἰς τὸ ἁγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, εὐλόγως φέρεται εἰς τὰ χεῖλη τὸν ἁγία ἔν δόξῃ», κατὰ τὴν πρώτην ταύτην πανέορτον Ἐκκλησιαστικὴν προβολὴν τῆς σεπτῆς ὁσιακῆς προσωπικότητος αὐτῆς.

1. «Κανχῆσονται ὄσιοι ἐν δόξῃ». Οἱ ὄσιοι εἶναι μία ἰδιαίτερα καὶ χαρακτηριστικὴ ἔκφρασις τῆς ἀγιότητος, ὅπως τὴν ἡσθάνθη Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία. Ἐὰν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἔδοσαν ἑαυτοὺς προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς δόξης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, θυσιασθέντες χάριν Αὐτοῦ καὶ δι' αἵματος καὶ θανάτου μαρτυρικοῦ ἀξιοθέντες τοῦ στεφάνου τῆς ἀγιότητος, οἱ ὄσιοι «ἀφωσιώθησαν» ἀφιερῶσαντες ἐπίσης ὀλοφύχας καὶ ὀλοκληρωτικῶς τὸν ἑαυτῶν τὸν εἰς τὸν Χριστόν. Αὐτῆ δὲ ἡ διὰ βίον «καθασίωσις» αὐτῶν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ οὐρανίου Νυμφίου Χριστοῦ ἐξεδηλοῦτο ὡς σταθερὰ προσήλωσις πρὸς τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα καὶ ὡς ἄσκησις συνεχῆς πρὸς ὑπερνίκησιν καὶ ἀποδέσμευσιν ἀπὸ τῶν ματαίων καὶ φθαρτῶν, γερῶν καὶ ὀλιγῶν ἔλξεων καὶ ἀπαιτήσεων, ἵνα τὸν Χριστὸν κερδήσωσι, θεωροῦντες ὡς σκόβαλα ὅσα δὲν προάγουν τὴν μετ' Αὐτοῦ ἐπαφὴν καὶ ἔνωσιν.

Κατὰ ταῦτα, οἱ ὄσιοι, ζῶντες καὶ πατοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ἡσθάνοντο ἑαυτοὺς ὡς οὐρανοπολίτας, διεκλήρουσαν ὅτι «ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανῷ ἔστι ὅπου ἡ καρδία των ἐφλέγεται ἀπὸ ζωηρῶν ἔρωτα πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ὁποίου προσέφερον ἐξακολουθητικῶς τὸν ἑαυτῶν τὸν «θυσίαν ζῶσαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ», πλουσίως δὲ καρποφοροῦντες εἰς ἀγιότητα ἐφέροντο πρὸς τὴν κατὰ Χριστὸν τελείωσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἔζων διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εἶχον πάντοτε μίαν σταθερὰν προσήλωσιν πρὸς τὰ ἄνω, «τὰ ἄνω ζητοῦντες, τὰ ἄνω φρονοῦντες, μὴ τὰ ἐπιγῆς», καὶ ὀλονὲν ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ ὅ,τι προσκολλᾷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς γῆνας ἀπολαύσεις, ἵνα ἐν τέλει, κατὰ τὸν ὕμνωδόν, «ὑποτάξωσι τὸ χεῖρον τῷ κρείτοτι καὶ τὴν σάρκα δουλώσωσι τῷ πνεύματι», ὥστε νὰ ἔχωσι «νοῦν ἡγεμόνα κατὰ παθῶν ὀλεθρίων» καὶ νὰ αἰσθάνονται ὅτι τίποτε δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καὶ καθλιώσῃ εἰς τὰς γῆνας ματαιότητας. Οὕτω δὲ ἀδέσμευτοι καὶ ὄντως ἐλεύθεροι ἀπὸ χθαρῶν ἔλξεων, ἐφέροντο «κοῦφοι πρὸς τὴν ἄνω πορείαν», τ.ἔ. κατώρθωνον νὰ ἵπτανται πρὸς τὰ ὕψη τῆς ἀρετῆς, ἐλκνόμενοι ἀπὸ τὸν πόθον καὶ τὸ ἰδανικὸν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

2. Τὴν γραμμὴν ταύτην ἠκολούθησε καὶ ἡ ὁσία Πελαγία, τὸ νεοφανὲς τοῦτο καύχημα τῆς Τήνου,

τῶν ὁσίων νεώτερον ἀγλαΐσμα καὶ κλέος, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ὁποίας ὄντως «καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ».

Ἡ σεμνότης καὶ ἡ ταπεινώσις καὶ τὸ ἐν γένει ἀθόρυβον τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν καὶ τῆς προσωπικότητος τῶν ὁσίων ἀποφεύγει, κατὰ κανόνα, πᾶσαν καύχρησιν. Πρέπει ὅμως νὰ καυχᾶται δι' αὐτοὺς ὁ κόσμος. Διότι οἱ ἐκάστοτε ἀναφανέντες ὅσοι ἀποτελοῦν ἀληθῆ σεμνώματα καὶ ἐγκαλλωπίσματα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν μέσῳ τῆς κατακλιζόσης τὸν κόσμον κακίας καὶ διαφθορᾶς, ἡ ὑπαρξίς ὁσιακῶν μορφῶν εἶναι ὄντως εὐλογία Θεοῦ καὶ ἐνδείξεις ὅτι ποτὲ δὲν ἐξέλιπε τελείως ἡ ἀγιότης, ὡς ἰδανικὸν καὶ πραγματικότης, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ παρουσία δὲ ὁσίων κατὰ τόπους καὶ ἐποχὰς εἶναι τὸ ὑγιὲς αἷμα μέσα εἰς ἕνα νοσοῦντα κόσμον, τὸ παρήγορον ἀντίροπον εἰς τὰς ἀμαρτωλὰς ὁπὰς καὶ καταστάσεις ἐντὸς τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, εὐχάριστοι δάσεις καὶ ἐλπίδες διασώσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸν ὄλεθρον ἐκ τοῦ ὑπερχειλίσαντος χειμάρου τῆς ἀμαρτίας. Ἰσχύει καὶ ἐν προκειμένῳ τὸ ὅτι (ὄ π ο υ ἐ π λ ε ὄ ν α σ ε ν ἢ ἀ μ α ρ τ ί α, ὑ π ε ρ ε π ε ρ ί σ σ ε υ σ ε ν ἢ χ ἄ ρ ι σ), ἀναδείξασα, ἐν μέσῳ τῶν θλιβόντων τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ, τὰ εὖσμα ταῦτα ἄνθη τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγιότητος.

Δὲν ἐγκυχᾶται, συνήθως, ὁ κόσμος διὰ τοὺς ὁσίους, διὰ τὰς ἐκάστοτε ἀναφαινομένας ἐκλάμψεις ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος. Δι' ἄλλα πολλὰ καυχῶνται οἱ ἄνθρωποι σήμερον, ἀκόμη καὶ διὰ τοὺς ἠθικοὺς ἀκροβατισμοὺς καὶ τὴν ἀποχαλίνωσίν των. Ὑπάρχει ὅμως δείγμα συνέσεως καὶ στοιχεῖον ὑγείας, δάσεις σεμνόνονται καὶ ἐγκυχῶνται τινὲς δι' ἔργα καὶ πράγματα ὁσιακά. Εἶναι τοῦτο σημεῖον ὅτι ἐκτιμᾶται τὸ ἀγαθόν, ὅτι ἡ ἀγιότης θεωρεῖται ἀξία σημαντικὴ καὶ κεφάλαιον διὰ τὴν κοινωνίαν, ὅτι, ἐπομένως, σημειοῦται στροφὴ πρὸς ὅ,τι ὅσιον καὶ ἱερὸν καὶ σεβάσιμον· στροφὴ σωτήριος καὶ βεβαία ἀπαρχὴ κοινωνικῆς ἀναρρώσεως καὶ ἀναπλάσεως.

Ἀπὸ τῆς ἰδικῆς των πλευρᾶς, ἐξ ἄλλου, οἱ τιμώμενοι ὅσοι, καὶ ἡ ὁσία Π ε λ α γ ί α, ἐὰν «καυχῶνται ἐν δόξῃ», ἔχουσι κατὰ Θεὸν καύχρησιν πολλήν. Εἶπεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ θείου Ἀποστόλου, «ὁ κ α υ χ ῶ μ ε ν ο ς ἐ ν Κ υ ρ ί ω κ α υ χ ἄ σ θ ω», τ.ἔ. ὅστις καυχᾶται κατὰ Θεόν, εὐλόγως ἄς καυχᾶται. Καὶ ἐγκυχῶνται οἱ ὅσοι διὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἱκανώσαν αὐτοὺς εἰς τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα. Ἐγκυχῶνται διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον τὴν «ἀ ν ω θ ε ν σ ο φ ί α ν». Καυχῶνται διὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγνώρισαν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ εἶδον τὸν προσανατολισμὸν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καυχῶνται διὰ τὰς ἀληθείας τῆς θείας ἀποκαλύψεως καὶ τὸν τέλειον ἠθικὸν νόμον τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὰς δύο ταύτας πτέρυγας τῶν πρὸς τὰ ὑψηλὰ πτήσεων αὐτῶν. Καὶ διὰ τὴν δύναμιν τὴν ὑπεράνθρωπον καυχῶνται, τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ ἀποκάμωσιν ἐν τῇ ἀσκήσει, ἀλλ' ἐπιτύχωσι τὴν «ἀ λ

λ ο ἰ ὠ σ ι ν, (ἔ ρ γ ο ν) τ ῆ ς δ ε ξ ι ᾶ ς τ ο ῦ Ὑ ψ ἰ σ τ ο υ», διὰ τῆς ὁποίας ἠξιώθη ἡ ψυχὴ των νὰ μὴ ἔχη πλέον «σ π ἰ λ ο ν ἢ ρ υ τ ἰ δ α ἢ τ ι τ ῶ ν τ ο ι ο ὔ τ ω ν, ἀ λ λ' ἵ ν α ἦ ἀ γ ί α καὶ ἄ μ ω μ ο ς» (Ἐφεσ. ε' 27).

3. Διὰ πάντα ταῦτα «καυχῶνται ὅσοι ἐν δόξῃ». Ἡ δόξα, τὴν ὁποίαν ἐπιμόνως ἀπέφευγον ἐν τῇ ζωῇ των, ἐπεφυλάχθη εἰς αὐτοὺς πλουσίως παρὰ Θεοῦ. Δόξα οὐρανία πρωτίστως. Μακαριότης αἰωνία παρὰ τῷ Θεῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ καὶ δόξα καὶ τιμὴ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας.

Ἴδου ἡ ὁσία Π ε λ α γ ί α. Ταπεινὴ μοναχὴ γέννημα καὶ βλάστημα τῆς μικρᾶς νήσου Τήρον τοῦ ἀσκητηρίου τοῦ Κεχροβονίου θρόμμα καὶ ἀνάστημα πνευματικόν. Οὐδέποτε θὰ ἐφαντάσθῃ ὅτι ἡ μορφὴ τῆς θὰ ὑφοῦτο εἰς τὸ εἰκονοστάσιον τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα δέχεται τὰς ἐκδηλώσεις τῆς εὐλαβείας τῶν χριστιανῶν. Αὐτὴν ἐν τούτοις ἐπέλεξε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἵνα τῆς ἀποκαλύψῃ τὸν τόπον τῆς εὐρέσεως τῆς πανσέπτου Εἰκόνας Τῆς. Καὶ ἡ ἱερὰ ὄπτασις τῆς ὁσίας Π ε λ α γ ί α ς καὶ ἡ δι' αὐτῆς προκληθεῖσα εὐρεσις τῆς ἁγίας Εἰκόνας τῆς Θεομήτορος ἐπέστησαν τὴν ὁσιακὴν καὶ ἁγίαν ζωὴν τῆς καὶ ἐπιηκολούθησαν ὡς δείγματα τῆς εὐδοκίας καὶ εὐαρεστῆσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναχράντου Θεοτόκου πρὸς αὐτήν, διὰ τοὺς ἄθλους τῆς ἀσκήσεως καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγιότητος τῆς, καὶ τὴν ὠδήγησαν εἰς τὴν δόξαν.

Αὐτὴ ἡ πανθομολογημένη ἀγιότης τῆς ἀφῆκεν ἔκτοτε ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὴν Τήρον, ἐπεκταθεῖσα δὲ περαιτέρω καὶ συνεχιθεῖσα μέχρι σήμερον ἀμειωτος, μᾶλλον δὲ καὶ ἀδξηθεῖσα εἰς αἴγλην, προὐκάλεσε καὶ τὴν διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Σиноδικῆς Πράξεως ἐπίσημον παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνακηρυξὴν αὐτῆς εἰς ὁσίαν, ἵνα καὶ οὕτως ἔχη πάλιν ἐφαρμογὴν τὸ ψαλμικόν «κ α υ χ ἦ σ ο ν τ α ἰ ὅ σ ο ι ο ἰ ἐ ν δ ὄ ξ ῃ».

*

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἐὰν ἡ εὐρεσις τῆς ἁγίας Εἰκόνας τῆς Θεομήτορος ἀπετέλεσεν ἀφορμὴν δόξης καὶ τιμῆς διὰ τὴν ὁσίαν Π ε λ α γ ί α ν, ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι, ὅχι ἀπλῶς τῶν μοναζόντων ἐπιδιώξεις ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἀποκατάστασις τῆς θείας Εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ παντὸς χριστιανοῦ προορισμὸς εἶναι νὰ ἀνεύρῃ καὶ ἐπανίδῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀρχέτυπον κάλλος τῆς θείας Εἰκόνας. Πᾶσα ἄλλη πάνσεπτος Εἰκὼν, ὡς αὐτὴ τοῦ ἱεροῦ τούτου προσκνήματος, ἢ διὰ τῆς ὁσίας Π ε λ α γ ί α ς ἀνευρεθεῖσα, ἄς γίνεται εἰς ἡμᾶς φορεὺς τῆς θείας χάριτος καὶ εὐλογίας, ἵνα ἀξιοθῶμεν νὰ ἀνεύρωμεν ἐντὸς ἡμῶν πλέον καὶ ὅχι ἐντὸς τῆς γῆς τὸ ἀπολεσθὲν κάλλος τῆς ἐν ἡμῖν Εἰκόνας τοῦ Θεοῦ. Ἐπλάσθημεν «κ α τ' ε ἰ κ ὄ ν α Θεοῦ». Καὶ ἡ εἰκὼν αὐτὴ ἡμαυρώθη καὶ ἠλλοιώθη διὰ τῆς ἀμαρτίας. Πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ ἀρχικόν της κάλλος, διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ διὰ τῶν ἔργων τῆς μετανοίας

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ*

1. Τὸ πρῶτον κείμενον, ποῦ θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ, εἶναι τὸ περὶ διαζυγίου ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ματθαίου κεφ. 19,3-12.

«Καὶ προσήλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες. Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; καὶ εἶπεν, ἕνεκα τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθῆσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ, τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι (αὐτήν); λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ (αὐτοῦ), εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον (τοῦτον), ἀλλ' οἷς δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἷτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἷτινες εὐνουχίθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἷτινες εὐνουχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω».

Δὲν θὰ ἀναλύσωμεν ἐξηγητικῶς τὸ ὅλον κείμενον. Ὁρισμένας μόνον παρατηρήσεις θὰ κάμωμεν, αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν οὐσιωδῶς τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει.

Οἱ Φαρισαῖοι ἐρωτοῦν τὸν Ἰησοῦν τί φρονεῖ περὶ διαζυγίου, «πειράζοντες αὐτόν». Ἐγνώριζαν τὰς ἀπόψεις Του περὶ γάμου. Διὰ τῆς συζητήσεως ποῦ ἀκολουθεῖ, θέλουν νὰ Τὸν ἀποδείξουν εἴτε ὡς ἀγνοοῦντα εἴτε ὡς παρερμηνεύοντα τὰς Γραφάς. Τὸ ἐρώτημα εἶναι: Ἐπιτρέπεται νὰ δώσῃ κανεὶς εἰς τὴν γυναῖκά του δια-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 403 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 τεύχους.

ἡμῶν. *Εἴθε νὰ ἀναπτύξωμεν τοιοῦτον ζῆλον διὰ τὸ μέγα τοῦτο ἰδανικόν τῆς ὑψώσεως τῆς ἐν ἡμῖν εἰκόνας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», τ.ἔ. εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἠθικῆς τελειώσεως ἡμῶν ἐν Κυρίῳ, διὰ προσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῆς ἐνδοξαζομένης σήμερον ὁσίας Πελαγίας. Ἀμήν.*

Εἰς τὸ ἐπακολουθήσαν δεῖπνον ἐδόθη ἡ εὐκαιρία εἰς τὸν Σεβ. Σύρον, ὅπως εὐχαριστήσῃ τοὺς τε Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Πολιτείας διὰ τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὰς ἐορτάς.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΚΑΛ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ

ζυγίου ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας; Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ἂν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅτι τὸ θέμα τότε συνεζητεῖτο εἰς τὰς ῥαββινικὰς θεολογικὰς Σχολὰς τῆς ἐποχῆς, αἱ ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἀπόψεις ἦσαν διάφοροι. Κατὰ τὸν νομοδιδάσκαλον Χίλλελ, ὁ σύζυγος θεωρητικῶς ἠδύνατο νὰ δαζευχθῇ τὴν σύζυγον «κατὰ πᾶσαν αἰτίαν». Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρεται ἡ κακὴ μαγειρικὴ, ὑπὸ δὲ τοῦ ῥαββίνου Akiba, ἀργότερον, ἀναφέρεται ὡς τοιαύτη αἰτία ἡ εὕρεσις μιᾶς ὠραιότερας συζύγου. Ἀντιθέτως, ἡ Σχολὴ τοῦ νομοδιδασκάλου Shammai ἐθεώρει τὸ διαζύγιον ὡς ἐπιτρεπτόν μόνον εἰς τὴν περιπτώσιν «πορνείας», ἦτοι ἀπιστίας τῆς συζύγου.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ ἐρώτημα τῶν Φαρισαίων δὲν στηρίζεται εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος νομικὰς τῆς Πεντατεύχου διατάξεις, ἀλλ' εἰς τὸ ἀρχικόν τοῦ Θεοῦ σχέδιον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐν Γεν. κεφ. 1-2. «Ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς καὶ εἶπεν ἕνεκα τούτου καταλείπει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθῆσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὡστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία». Τὸ κείμενον τοῦτο εἶναι θεμελιῶδες διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ γάμου. Μὲ ἀπλᾶ λόγια, θέλει νὰ τονίσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη ὄχι ὡς ἀνὴρ ἢ ὡς γυνὴ κεχωρισμένως, ἀλλ' ὡς ἀνδρόγυνον. Ὁ πῆλῆρος ἄνθρωπος εἶναι ἡ ἐνότης τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος, τὸ ἀνδρόγυνον. Ἀκριβῶς ὅμως, ἐπειδὴ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ τοῦ ἀνδρογύνου, ἡ ἐνότης καὶ τὸ μοναδικόν τῶν προσώπων ἀποκτᾶ ἰδιάζουσαν σημασίαν. Ὁ Θεὸς δὲν δημιουργεῖ ἀνθρώπινα οὔτε ἐνώνει ἀφρημένας, ἀλλ' ἀπολύτως συγκεκριμένας ὑπάρξεις, πρόσωπα. Ἐφ' ὅσον ὁ ἀνὴρ ζῆ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς του, εὐρίσκειται ὑπὸ παιδαγωγίαν καὶ εἶναι ἀτελής. Ὄταν νυμφευθῇ, καταλείπει πλέον τὴν αὐθεντίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ἀκολλάται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, δημιουργεῖ σχέσιν ἐξαρτήσεως ἐκ τῆς γυναικὸς του καὶ γίνονται οἱ δύο ἕνας ἄνθρωπος, ἀνεξάρτητος. Συμπληρώνουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἄν καὶ ἡ ἄλλη ἀφήγησις τῆς Γενέσεως εἶναι γραμμικὴ κατὰ τὰ κρατοῦντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἀνδρός, δηλοῖ σαφῶς ὅτι διὰ κάθε ἀνδρα εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει μία γυναῖκα, ἡ σύζυγος, καὶ διὰ κάθε γυναῖκα ἕνας ἄνδρας, ὁ σύζυγος. Ὑπάρχει μυστηριώδης τις ἀδιάλυτος ἐνότης εἰς τὸ ἀνδρόγυνον. Ὄταν τὸ ἕν μέρος ἀποχωρίζεται τὸ ἕτερον ἢ τὸ ἀρνεῖται, εἶναι ὡσάν νὰ ἀποχωρίζεται ἢ ἀρνεῖται τὴν πληρότητά του, τὴν ἰδίαν του ταυτότητα. Ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα συμπληρώνουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Δημιουργοῦν μίαν ἐνότητα ὑπάρξεως, πλέον θαυμαστὴν ἀπὸ τὴν χωριστὴν ἀτομικὴν ἐνότητα, εἴτε τοῦ ἀνδρός εἴτε τῆς γυναικός, ἀπὸ αὐτὴν δὲ τὴν ἐνότητα προέρχεται ἡ χαρὰ καὶ τὸ χρέος τῆς οἰκογενείας. Ἡ διάλυσις τῆς ἐν τῷ γάμῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργημένης ἐνότητος εἰσάγει

έν είδος σχιζοφρενείας. Η διατήρησις τῆς ἐνότητος σημαίνει τὸ ἀληθές πλήρωμα τῆς ζωῆς. Ὁ γάμος εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ μίαν ἀνθρωπίνην ἀπόλαυσιν, κάτι περισσότερο ἀπὸ μίαν βιολογικὴν ἢ κοινωνικὴν λειτουργίαν, εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς δημιουργικῆς πράξεως τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας ζωῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἐν τῇ ἐνότητι τοῦ ἀνδρογύνου. Εἶναι πάντως χαρακτηριστικὸν τοῦ μυστηριακοῦ τούτου νοήματος τοῦ γάμου, ὄχι ἀπλῶς ἢ ἐκ τοῦ γάμου ἀναμενομένη γονιμότης, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἐνότης τῶν προσώπων, τὸ ὅτι οἱ δύο γίνονται ἓν.

Τὴν ἀποψιν αὐτὴν περὶ τοῦ γάμου εὐρίσκομεν ὑποστηριζομένην καὶ εἰς ὠρισμένα ἐσσαϊκά κείμενα, ὅπως π.χ. εἰς τὸν Σαδδαϊκὸν Κώδικα (7,1-3), ὅπου ἀναφέρεται ὅτι: «Οἱ οἰκοδομοῦντες (δηλαδὴ οἱ Φαρισαῖοι), οἱ ὅποιοι ἐπορεύθησαν ἐπισθεν τοῦ Τσάβ, ὁ Τσάβ εἶναι κήρυξ ψευδῆς, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπε «ἀσφαλῶς οὗτοι θὰ κηρύξουν», θὰ συλληφθοῦν εἰς δύο, εἰς τὴν πορείαν λαμβάνοντες δύο γυναῖκας εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐνῶ θεμελιώδης νόμος τῆς φύσεως εἶναι «ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς». Καὶ οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν κιβωτὸν δύο, δύο ἀπῆλθον εἰς τὴν κιβωτὸν». Ἡ φράσις «ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζεται» μεταφέρει τὴν δημιουργικὴν πράξιν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ πρώτον ζεύγος εἰς ὅλα τὰ ζεύγη τῆς ἱστορίας. «Ὅλον τὸ βάρος τῆς σκέψεως πίπτει ἐπὶ τοῦ «ὁ οὖν Θεὸς συνέζευξεν», εἰς τὴν δημιουργικὴν δηλαδὴ πράξιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ γάμῳ, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται ἀτιμωρητὶ νὰ καταλύῃ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ, τὸ κείμενον διακρίνει σαφῶς μεταξὺ τῆς ἐννοίας τοῦ γάμου εἰς τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μωσαϊκῆς νομικῆς περὶ αὐτοῦ ἀντιλήψεως. Ἡ πρώτη ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου, ἐνῶ ἡ δευτέρα ἔχει παιδαγωγικὸν χαρακτήρα. Λόγω τῆς σκληροκαρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διαζυγίου θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη ὀλεθρίας κοινωνικὰς συνεπείας. Ἐπιθυμῶν λ.χ. κάποιος σύζυγος νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγόν του διὰ νὰ συζευχθῇ ἄλλην, καὶ καλυόμενος εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νόμου, θὰ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ μέχρι φόνου πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐπιθυμίας του. Ἦτο, λοιπόν, ἡ σκληροκαρδία τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Μαυσέως: «δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι». Ἡ αὐτὴ κατάστασις παρατηρεῖται δυστυχῶς καὶ ἐντὸς τοῦ νέου Ἰσραήλ, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ γάμος ἀποτελεῖ μυστηριακὴν, καὶ ἐπομένως, ἀδιάλυτον ἐνότητα· διὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὅμως τῶν ἀνθρώπων ἡ Ἐκκλησία, κατ' οἰκονομίαν, χορηγεῖ διαζύγιον. Ἡ χορήγησις ὅμως διαζυγίου ἔνεκα τῆς σκληροκαρδίας ἡμῶν, οὐδόλως πρέπει νὰ συγχέῃ εἰς τὴν συνείδησίν μας τὸ νόημα καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ γάμου, ὅπως ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς ἔκτισε καὶ ὅπως ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας ἐπεκύρωσεν.

Τὴν ἀποψιν τοῦ Ἰησοῦ περὶ γάμου καὶ διαζυγίου ἐν τῷ κειμένῳ ποὺ ἐξετάζομεν, θὰ ἐκτιμήσωμεν δεόντως,

ὅταν ἴδωμεν αὐτὴν εἰς τὸ ὑπόβαθρον τῶν κρατουσῶν σχετικῶν ἀπόψεων τοῦ συγχρόνου Του Παλαιστινοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. «Εἰς τὸ ὑπόβαθρον τοῦτο τῆς θέσεως τῆς γυναικός, τῶν γαμικῶν σχέσεων καὶ τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὸ παιδί ἀξίας καθίσταται σαφές τί σημαίνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε γυναῖκας εἰς τὴν συνοδείαν Του, εἰσῆγεν αὐτὰς εἰς τὴν διδασκαλίαν Του καὶ ἔθετεν αὐτὰς πρὸ τοῦ Θεοῦ ὡς πλήρεις προσωπικότητος· ὅτι τὴν μονογαμίαν ἐθεμελίωσεν ὡς θεσμὸν ἀδιάλυτον, ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς θείας βουλήσεως, ὅτι ἐπροστάτευε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὴν αὐθαιρεσίαν τοῦ ἀνδρός, ὅτι ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς βασιλείας εἰς ὅσους ἔχουν τὴν ιδιότητα τοῦ παιδίου καὶ ἐκάλεσε τοὺς ὠρίμους νὰ γίνουσι παιδιά ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα ἀποτελοῦν, ἐντὸς τῆς κατεστημένης τάξεως τῆς ζωῆς ἐν Παλαιστίνῃ, γεγονότα προερχόμενα ἐκ τινος παντοδυναμίας, ἐχούσης τὴν ἰδίαν αὐτὴν βάσιν καὶ ἀφετηρίαν... Ἡ μεταχειρίσις τῆς γυναικός ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ μετὰ τῶν γυναικῶν ἀναστροφή Του δίδει εἰς αὐτὰς τὸ πρῶτον ἐντὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ χώρου τὴν πλήρη αὐτῶν προσωπικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀξίαν» (J. Leipold und W. Grundmann, Umwelt des Urchristentums, Berlin 1965, σελ. 180).

«Ὅτι ὁ γάμος ὑπὸ τὴν μυστηριακὴν ἔννοιαν ἀποτελεῖ, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ χρέος τοῦ ἀνθρώπου, ἐνίοτε χρέος μέγα καὶ δυσβάστακτον, τὸ ὅτι δηλαδὴ ὁ σύντροφος τοῦ βίου δὲν ἀποτελεῖ ἰδικὴν μας ἐκλογὴν, ἀλλ' ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ, συνεπαγομένην ἐνίοτε χρέη καὶ καθήκοντα σοβαρὰ καὶ ἀμετάκλητα, φαίνεται ἐξ ὅσων παρατηροῦν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην τοῦ Κυρίου: «Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι», ὅπερ σημαίνει: Ἄν πρόκειται νὰ ἐπωμισθῇ κανεὶς τοσαύτας ἀμετακλήτους ὑποχρεώσεις, εἶναι συμφερότερον νὰ μὴ νυμφευθῇ, νὰ μείνῃ ἄγαμος. Πρέπει νὰ σημειωθῇ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὅλων ἰδιαίτερος: «Ὅτι δηλαδὴ εἰς τὴν μυστηριακὴν ἀποψιν περὶ τοῦ γάμου, ὅπου οὗτος λαμβάνει τὸ βαθύτερον περιεχόμενον του, ἐκεῖ τονίζεται ἐπαρκῶς καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κλήσεως εἰς τὸν γάμον τῆς ὑπακοῆς, τῆς ὑπομονῆς, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ γάμῳ. Εἶναι ἓνας παράγων αὐτὸς εἰς τὴν ζωὴν τοῦ γάμου, διὰ τὸν ὁποῖον ἀσφαλῶς ἀπαιτεῖται προπαίδεια καὶ ἐκπαίδευσις, εἶναι δὲ ὁ παράγων ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον προσκρούουν καὶ οἱ περισσότεροι μεταξὺ τῶν χριστιανῶν σήμερον. Εἰς τοῦτο συμβάλλει τὸ γεγονός ὅτι εἰς χριστιανικοὺς κύκλους συνήθως ὁ γάμος παρουσιάζεται ὡς ἡ λύσις ὠρισμένων προβλημάτων, ἐνῶ πολὺ ὀλίγος λόγος γίνεται περὶ τῶν νέων καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων ποὺ ἐπιβάλλει εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν. Συνήθως, οἱ Χριστιανοὶ ἐκπαιδεύονται εἰς τὰ καθήκοντα αὐτὰ μετὰ τὸν γάμον. Εἶναι δὲ φυσικὸν ὅτι ὠρισμένοι γάμοι δὲν ἀντέχουν εἰς αὐτὴν τὴν δοκιμασίαν.

Εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν Μαθητῶν περὶ τῶν βαρῶν ποὺ ἐπωμίζεται κανεὶς εἰς τὸν γάμον καὶ περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας συμφερωτέρα ἡ ἀγαμία, ὁ Κύριος ἀπαντᾷ: «Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦ-

ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ REGENSBURG (ΙΟΥΛΙΟΣ 1971)

Α'

1. Εἰσαγωγικά.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον 1971 ἐν τῷ παρά τὴν Γερμανικὴν πόλιν Regensburg ὠραιότατῳ Spindlhof συνεκροτήθη τὸ «τρίτον Οἰκουμενικὸν Συμπόσιον τοῦ Regensburg» (Drittes Regensburger Ökumenisches Symposium), ὅπερ εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἐξέτασιν τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως (Busse und Beichte).

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Συμπόσιον ὑπῆρξεν ἡ συνέχεια τῶν δύο προηγουμένων, ἴτοι τοῦ κατὰ τὸν Ἰούλιον 1969 συγκροτηθέντος «πρώτου Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg» (Erstes Regensburger Ökumenisches Symposium), ὅπερ ἐξήτασε τὸ θέμα «Ἡ Εὐχαριστία σημεῖον τῆς ἐνότητος» (Eucharistie-Zeichen der Einheit), καὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰούλιον 1970 πραγματοποιηθέντος «δευτέρου Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg» (Zweites Regensburger Ökumenisches Symposium), ὅπερ εἶχεν ὡς ἀντικείμενον ἐρεύνης τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ χρίσματος (Taufe und Firmung).

Τὰ τρία ταῦτα Οἰκουμενικὰ Συμπόσια συνεκλήθησαν κατόπιν προσκλήσεως, γενομένης πρωτίστως πρὸς Ὁρθοδόξους καὶ Ρωμαιοκαθολικοὺς θεολόγους καὶ δευτερευόντως πρὸς ἐπιφανεῖς τινὰς ἐκπροσώπους

τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, διακρινομένους διὰ τὸ οἰκουμενικὸν αὐτῶν ἐνδιαφέρον. Ἡ πρόσκλησις αὕτη ἀπηρθύνθη ὑπὸ τοῦ τμήματος «Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς» τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Γερμανικῆς Συνόδου τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων (Ökumenische Kommission der Deutschen Bischofskonferenz) καὶ τῆς ἐπὶ τῶν διαχριστιανικῶν ζητημάτων Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ κατὰ πάντα ἀρτία καὶ ἐξαιρέτος ὁργάνωσις τοῦ συνεδρίου ὀφείλεται εἰς τὸν ἐπιφανῆ καὶ φιλορθόδοξον Ρωμαιοκαθολικὸν ἱερέα Dr. Albert Rauch, Γραμματέα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς Τμήματος τῆς μνημονευθείσης Οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ ὁποίου προϊσταται ὁ διακεκριμένος Ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg Dr. Rudolf Graber. Εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν Συμποσίων σπουδαίας συνεβάλλοντο ὡσαύτως καὶ ἕτεροι φιλορθόδοξοι προσωπικότητες τῆς ἐν Γερμανίᾳ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, οἳ οὐκ ἐπιφανῆς ἡγούμενος τῆς ἐν Scheyern Μονῆς Dr. Johannes Hoeck, ὁ ἐξαιρέτος μοναχὸς τῆς Μονῆς Niederaltaich πατήρ Irenäus Totzke, οἱ εἰδικῶς ἀσχολούμενοι περὶ τὴν μελέτην τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Dr. Ernest Suttner, Dr. Johannes Madey, Paul Wiertz καὶ Dr. Nikolaus Wyrwoll. Ἐκ τούτων ὁ Dr. Suttner ἐπιμελεῖται κατ' ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ τόμου, ὅστις περιλαμβάνει τὰς γινόμενας εἰσηγήσεις.

τον, ἀλλ' οἷς δέδοται». Καὶ πάλιν ἐδῶ τὸ θέμα τῆς ἀγαμίας συζητεῖται μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἀνδρῶν, ἀφοῦ ἐντὸς σημιτικοῦ περιβάλλοντος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συζητηθῇ καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς γυναικός. Ὑπάρχουν μόνον ὠρισμένοι, οἱ ὁποῖοι ἐκφεύγουν τῆς κοινῆς κλήσεως εἰς τὸν γάμον: Εἶναι οἱ ἐκ φύσεως ἐλαττωματικοί· εἶναι οἱ στερούμενοι τῆς «φύσεώς» των ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τέλος ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀγαμίαν διὰ νὰ ἀφιερωθῶν ὀλοκληρωτικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἡ ἐκλογή αὕτη τῆς ἀγαμίας ἢ ἡ κλήσις εἰς τὴν ἀγαμίαν εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ δωρεὰ καὶ χάρισμα εἰδικὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ ἀγαμία αὕτη, ὅπως καὶ ὁ χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς καθόλου, δὲν προέρχεται ἐξ οἰωνδῆποτε διαρχικῶν μεταφυσικῶν ἢ ἀνθρωπολογικῶν θεωριῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας μεγαλυτέρας συγκεντρώσεως τῶν δυνάμεων εἰς τὴν τήρησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καθὼς καὶ ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς εἰσόδου (ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις), ἣται ἐντὸς καὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Τοιαύτης

φύσεως εἶναι ἡ ἀσκησις καὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπου ἐν αὐτῇ παρουσιάζεται, καὶ ἐν τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ τοῦ συγχρόνου τοῦ Ἰησοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. (βλ. A. Steiner, Warum lebten die Essener asketisch? ἐν Biblische Zeitschrift, 1971/1, σελ. 1-28). Ὁ ἐκτὸς τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ κόσμος, ὁ δεχόμενος ἀντίθεσιν Θεοῦ καὶ κόσμου, σώματος καὶ πνεύματος, εὐρίσκει τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας εἰς τὴν πάλην μεταξὺ τούτων καὶ εἰς τὴν νίκην τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐπὶ τοῦ σώματος. Ὁ ἐκ τῆς πάλης ταύτης προερχόμενος ἀσκητισμὸς εἶναι ἀλλόθρησκος καὶ εἰς τὴν καλυτέραν περιπτώσειν αἰρετικὸς. Ἡ Χριστιανικὴ ἀγαμία σχετίζεται πρὸς «τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν», εἶναι θεοκεντρικὴ καὶ ἐσχατολογικὴ, οὐδεμίαν δὲ σχέσιν ἔχει πρὸς οἰασθῆποτε διαρχικὰς, κοσμολογικὰς ἢ ἀνθρωπολογικὰς θεωρίας.

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, ἐπίσημος Πρόεδρος τῶν τριῶν Συμποσίων ἦτο ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg Dr. Rudolf Graber. Ἀπὸ Ὁρθοδόξου ἀπόψεως τοῦ μὲν πρώτου Συμποσίου ἐπίσημος Πρόεδρος ἦτο ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, τοῦ δὲ δευτέρου καὶ τρίτου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Ἰάκωβος.

Ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων, οἵτινες μετέσχον τοῦ τρίτου Συμποσίου, θὰ ἠδύνατο νὰ μνημονευθοῦν οἱ Καθηγηταὶ τῶν Ἑλληνικῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Κωνσταντίνος Καλλίνικος (Χάλκη), Εὐάγγελος Θεοδώρου (Ἀθηνῶν) καὶ Γεώργιος Γαλίτης (Θεσσαλονίκη), ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου Dr. Gardaseric, ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου Dr. Staniloae, ὁ προϊστάμενος τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Βουκουρεστίου ἀρχιμ. Justinian, ἡ ἡγουμένη τῆς ἐν Ρουμανίᾳ Ἱ. Μονῆς Agapia (Μολδαβία) Eustochia, ὁ παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ καὶ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ὑπηρετῶν αἰδεσιμολογιώτατος Δρ. Ἀντόνιος Ἀλεβιζόπουλος καὶ τινες ἄλλοι θεολόγοι ἐξ Ἑλλάδος, Ρουμανίας καὶ Γιουγκοσλαβίας.

2. Αἱ ἐργασίαι τοῦ τρίτου Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ τρίτου Οἰκουμενικοῦ Συμποσίου τοῦ Regensburg διεξήχθησαν ὡς ἑξῆς:

Τὴν ἐσπέραν τῆς 16ης Ἰουλίου ἡ ἐναρκτήριος συγκέντρωσις ἐν τῷ Spindlhof συνεδέθη μετὰ δεξιώσεως, γενομένης ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Regensburg Dr. Rudolf Graber.

Τὴν πρωΐαν τῆς 17ης Ἰουλίου, ἀφοῦ ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Würzburg Καθηγητὴς Dr. Biedermann ὠμίλησεν εἰσαγωγικῶς ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος τοῦ Συμποσίου («Allgemeine Einführung in die Thematik») ἐγένετο ἔνθεν μὲν ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg Καθηγητοῦ Dr. Gross ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ ἐπιστροφή ὡς ἀντικείμενον τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ προφητικοῦ κηρύγματος» («Umkehr als Anliegen der Prophetischen Verkündigung»), ἐτέρωθεν δὲ ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Γαλίτη, ἀναπτύξαντος τὸ θέμα: «Ἡ μετάνοια ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ» («Die Metanoia im Neuen Testament»). Τῆς ἐπακολουθησάσης συζητήσεως προήδρευσε ὁ Καθηγητὴς Dr. Biedermann.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Καθηγητὴς Εὐάγγελος Θεοδώρου προήδρευσε τῆς συζητήσεως, ἥτις ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Καθηγητοῦ τῆς ἐν Τυβίγγῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Dr. Vogt, ὁμίλησαντος ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ διάφορος περὶ μετανοίας ἀντίληψις παρὰ τῷ Ὠριγῆνι καὶ τῷ Κυπριανῷ». («Die verschiedene Bussauffassung bei Origenes und Cyprian»), ἀφ'

ἐτέρου δὲ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ ἐν τῷ Γρηγοριανῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ρώμης Καθηγητοῦ Dr. de Vries, ὅστις παρουσίασε τὴν περὶ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως πράξιν τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν Σύρων («Beicht-und Busspraxis bei Ost-und Westsyren»).

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς, 18ης Ἰουλίου, πάντες οἱ σύνεδροι παρηκολούθησαν ἐν κατανοῦξαι τὴν ἐν τῇ πόλει Regensburg τελεσθεῖσαν Ὁρθόδοξον Θείαν Λειτουργίαν, ἥτις ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Ἰακώβου, βοηθουμένου ὑπὸ ἱερέων ἐξ Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαβίας καὶ Ρουμανίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος ἐχειροτόνησεν εἰς διάκονον τὸν Ἡράκλειτον Δημάρατον, ὅστις, ἂν καὶ εἶναι λαμπρῶς ἐγκατεστημένος ἐν Γερμανίᾳ ἔνεκα τῆς εἰδικεύσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστάς, κατετάγη εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου, φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεραποστολικοῦ πόθου νὰ βοηθήσῃ πνευματικῶς τοὺς ἐν Γερμανίᾳ Ἕλληνας ἐργάτας. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ ἅγιος Γερμανίας προσεφώνησε καταλλήλως τοὺς παρακολουθήσαντας αὐτὴν Γερμανοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς, οἵτινες ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμόν των διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας, ὅσον καὶ τοὺς παρευρεθέντας Ἕλληνας ἐργάτας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Θ. Λειτουργίας, πλείστα ἐκ τῶν μουσικῶν τμημάτων αὐτῆς ἐψάλησαν ὑπὸ τῆς περιφήμου χορωδίας, ἥτις ψάλλει Ὁρθοδόξους ὕμνους, ὀργανοθεῖσα καταλλήλως ἐν τῇ οἰκουμενικῇ Μονῇ Niederaltaich ὑπὸ τοῦ διὰ πλείστων ταλάντων πεπρωκισμένου μοναχοῦ αὐτῆς πατρὸς Εἰρηναίου Totzke.

Ἐν συνεχείᾳ ἐν γνωστῇ αἰθούσῃ τοῦ Regensburg (Herzogssaal) μετὰ κατάλληλον χαιρετιστήριον προσφώνησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Ἰακώβου, ὠμίλησεν ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg Καθηγητὴς Dr. Ratzinger ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ μετάνοια ὡς ἡ θεμελιώδης πραγματικότης τῆς χριστιανικῆς ὑπάρξεως» («Metanoia als Grundwirklichkeit christlicher Existenz»). Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Δήμαρχος τοῦ Regensburg ἐδεξιώθη καὶ ἐξενάγησε τοὺς συνέδρους ἐν τῷ παλαιῷ ἱστορικῷ δημαρχεῖῳ τῆς πόλεως. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ πατὴρ Dr. Rauch ἐξενάγησεν αὐτοὺς εἰς τὰ παρὰ τὸν Δούναβιν παλαιὰ τμήματα τῆς πόλεως.

Τὴν ἐσπέραν ἐν τῇ μνημονευθείσῃ αἰθούσῃ (Herzogssaal), μετὰ χαιρετιστήριον εἰσαγωγὴν τοῦ Ἐπισκόπου Dr. Graber, τρεῖς ἐκ τῶν συνέδρων, ἦτοι ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ Καθηγητὴς Dr. Staniloae, ἡ εἰδικὴ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας καθηγήτρια τῆς προεσταντικῆς ἐν Erlagen Θεολογικῆς Σχολῆς Dr. Lilienfeld καὶ ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς τῆς παλαιᾶς χριστιανικῆς τέχνης Dr. W. Nyssen, ὅστις ἔχει ἐντολὴν διδασκαλίας διὰ ζητήματα τῆς Καθολικῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κολωνίας, ἐσκιαγράφησαν τὴν μορφήν τοῦ μετανοούντος ἐν

**ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ Σ. ΜΗΤΡΟΠ. ΛΟΦΤΣΟΥ
ΗΔΗ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ κ. ΜΑΞΙΜΟΥ**

Ο ΕΛΛΗΝ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΙΚΚΟΛΟΣ

Ἄγαπητέ Κύριε Διευθυντά,

Ἀνέγνωσα εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» τῆς 1ης Ἰουλίου 1971 τὴν ὁμιλίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λόφτσου κ. Μάξιμος ἐξεφώνησε προσφάτως εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολήν, ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἐγοητεύθην ἀπὸ τὸ εὐγενὲς καὶ φελελεύθερον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διέπει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοὺς περὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἀγῶνων τῆς λόγους τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ὁφείλω ὁμῶς νὰ σημειώσω, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος κ. Μάξιμος ἐν τῇ εὐγενεῖ προσπαθεῖα του νὰ παρουσιάσῃ, ὅσον οἶόν τε, ὀγκώδη τὴν συμβολὴν τῶν συμπατριωτῶν του Βουλγάρων εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἔγραψεν ὑπερβολὰς τινας, αἱ ὁποῖαι δὲν στηρίζονται εἰς τὰ πορίσματα τῆς ἱστορικῆς ἐρεῦνης καὶ εἰς αὐθεντικὰς ἱστορικὰς πηγὰς. Δὲν προτίθεται νὰ κάμω γενικὴν κριτικὴν ἐπὶ τῆς ὁμιλίας τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἡ ὁποία

φαίνεται φιλελληνικωτάτη, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παρασιωπήσω ἀνακριβείας τινάς, ἀφορώσας εἰς πρόσωπα, τῶν ὁποίων ὁ ἱστορικὸς βίος ἔχει πλήρως ἀποσαφηνισθῆ.

Ὁμιλῶν ὁ Σεβασμιώτατος περὶ ἀνδρῶν ἐκ τῆς τότε Τουρκικῆς ἐπαρχίας τῆς Βουλγαρίας, οἱ ὁποῖοι συνέβαλον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, χαρακτηρίζει πάντας ἀδιστακτῶς ὡς Βουλγάρους, λησμονῶν τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἔζων καὶ ἠρμαζον ἐν Βουλγαρίᾳ κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ 19^{ου} αἰ. καὶ ἐπέκεινα.

Μεταξὺ τούτων κατατάσσει καὶ τὸν διαπρεπῆ Ἑλληνα φιλόλογον καὶ ἱατρὸν Νικόλαον Πίκολον, γεννηθέντα εἰς Τούρνοβον τὴν 15ην Νοεμβρίου 1792. Γράφει ὁ Σεβασμιώτατος: «...Ὁ δόκτωρ Νικόλαος Picolo, ἐπιφανὴς Βούλγαρος, ἐπεφορτίσθη τὸ 1821 μὲ τὴν ὑπεύθυνον ἀποστολὴν νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως ἐνώπιον τῶν Δυτικῶν Κυβερνήσεων...». Ἀναφέρεται, προφανῶς, ὁ Σεβασμιώ-

ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως («Die Gestalt des Büssers in der Kirchen des Ostens und Westens»). Μάλιστα ὁ Dr. Nyssen παρουσίασε καὶ ἐξαιρέτους ἐγχρώμους διαφανείας (σλαίντς). Αἱ τρεῖς αὐταὶ ὁμιλίαι ἐπλαισιώθησαν διὰ θαυμασίων Ὁρθοδόξων ὕμνων, ἀναφερομένων εἰς τὴν μετάνοιαν, ψαλέντων ὑπὸ τῆς χορωδίας τοῦ πατρὸς Εἰρηναίου Totzke.

Τὴν πρωΐαν τῆς 19ης Ἰουλίου συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συμποσίου ἐν Spindlhof. Οὗτω, προεδρεύοντος τῆς συζητήσεως τοῦ πατρὸς Dr. Rauch, ἀνεγνώσθησαν ἀφ' ἑνὸς ἢ εἰσήγησις τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Regensburg ὕφηγου Dr. Horn, ἀναπτύξαντος τὸ θέμα «Ἐξομολόγησις καὶ ψυχοθεραπεία» («Beichte und Psychotherapie»), καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ εἰσήγησις τοῦ Καθηγητοῦ Dr. Staniloae, παρουσιάσαντος τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας ὡς πνευματικὸν συμβᾶν («Das Sakrament der Busse als geistliches Geschehen»).

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, προεδρεύοντος τῆς συζητήσεως τοῦ ἐπιφανοῦς φίλου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Καθηγητοῦ τῆς ἐν Kiel προτεσταντικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Dr. Meinhold, ἠκούσθησαν αἱ εἰσηγήσεις ἔνθεν μὲν τοῦ Καθηγητοῦ Εὐαγγ. Θεοδῶρου, ὁμιλήσαντος περὶ τῆς τελεσιουργίας τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἐν τῇ βυζαντινῇ Ἐκκλησίᾳ («Der Vollzug der Buss- und Beichtpraxis in der Byzantinischen Kirche»), ἐτέρωθεν δὲ τοῦ πατρὸς Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, παρουσιάσαντος τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν ἐν τῷ ποιμαντικῷ καὶ κατηχητικῷ ἔργῳ τῆς Ἐκκλη-

σίας τῆς Ἑλλάδος («Busse und Beichte in Pastoral und Katechese der Kirche Grieschenlands»).

Τὴν πρωΐαν τῆς 20ῆς Ἰουλίου, προεδρεύοντος τῆς συζητήσεως τοῦ Καθηγητοῦ Γεωργίου Γαλίτη, ὁ Καθηγητῆς κ. Meinhold παρουσίασε τὴν ἀνανέωσιν τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ὡς ἀντικείμενον τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Προτεσταντισμοῦ Die Erneuerung von Busse und Beichte als reformatorisches Anliegen»).

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀφοῦ ὁμίλησαν κατὰ σειράν ὁ ὕφηγητῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Βελιγραδίου Dr. Kalesic περὶ τῆς μετανοίας ἐν τῇ Σερβικῇ Ἐκκλησίᾳ («Die Busse in der Serbischen Kirche») καὶ ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Regensburg Καθηγητῆς Dr. Phil. Ulrich περὶ τῆς μετανοίας ὡς ἀναγεννήσεως τῆς ἐλευθερίας («Metanoia als Wiedergeburt der Freiheit»), μετὰ σχετικὴν εἰσηγήσιν τῆς θεολόγου δεσποινίδος Baron, τοῦ Dr. Suttner, τοῦ θεολόγου Γεωργίου Φαράντου ἐγένετο δημοσίᾳ συζήτησις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πατρὸς Dr. Rauch ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων: Κατὰ πόσον αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι ἱκαναὶ καὶ ἔτοιμοι πρὸς μετάνοιαν καὶ ἀνανέωσιν; Ἔχει ἡ οἰκουμένη κίνησις ὡς ἐν τῶν κυρίων ἀντικειμένων τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς τῶν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐπιστροφήν; («Wieweit sind die Kirchen fähig und bereit zu Busse und Erneuerung? Hat die Ökumenische Bewegung Busse und Umkehr als eines ihrer Hauptanliegen?»).

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ

ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 5285
Διεκπ. 2758

ΠΡΑΞΙΣ

ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχουσα ὑπ' ὄφει:

α) Τὴν διάταξιν τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 192 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ Καταστάσεως τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», β) τὸ ὑπ' ἀριθ. 971 4/31-5-1971 ἔγγραφο τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. προτείνοντος τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἰσχύος τῶν ἄρθρων 89-99 καὶ 172 τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ καὶ γ) τὴν ἀπὸ 23-6-1971 ἀπόφασιν αὐτῆς,

ἀποφασίζει

Τὴν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως θέσιν ἐν ἰσχύϊ τῶν ἄρθρων 89-99 καὶ 172 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/1970 Κανονισμοῦ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5ῃ Ἰουλίου 1971

- † Ὁ Καλαβρότων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος, Προεδρεύων
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Ἰωαννῖνων Σεραφεῖμ
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Δαμασκηνός
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανός
- † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρυστιάδος Κων/τῖνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος
- † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

τατος εἰς τὰς κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1822 ἐνεργείας, ὅπως ὁ κατελθὼν εἰς τὴν ἐπαναστατημένην Ἑλλάδα Πίκκολος ἀποσταλῆ διὰ τὴν μετάσχῃ μετὰ τοῦ Ἀ. Μεταξᾶ τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας πρὸς τὸ Συνέδριον τῆς Βερώνης. Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ν. Πικκόλου εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐκείνην ἐματαιώθη τελικῶς δι' οικονομικούς λόγους.

Ἄλλ' ὁ Νικόλαος Πίκκολος δὲν ἦτο ἐπιφανῆς Βούλγαρος, ἀλλ' ἐπιφανῆς Ἑλληνας.

1) Ἐγεννήθη ἐξ Ἑλλήνων γονέων («ἐκ γονέων Θεσσαλῶν») ἔγραφεν ὁ Μαρίνος Π. Βρετὸς εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1868, σελ. 371).

2) Ὁ ἴδιος εἶχεν Ἑλληνικὴν συνείδησιν καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς Ἑλληνα καὶ ὡς πατρίδα του τὴν Ἑλλάδα (βλ. ποίημα εἰς Γεώργιον Γλαράκην, «Ἐρμῆς ὁ Λόγιος», ἔτος 1820, σελ. 417-420).

3) Ἡ κοινὴ γνώμη τῆς ἐποχῆς του καὶ οἱ διάσημοι φιλόλογοι τῆς Εὐρώπης, μεθ' ὧν συνεδέετο, ἐγνώριζον καὶ ἐθεώρουν αὐτὸν Ἑλληνα. Εἰς τὸν ἐπικήδειον, τὸν ὅποιον ἐξεφώνησεν κατὰ τὴν κηδείαν του ἐν Παρισίοις (Μάρτιος 1865) ὁ Ἀμβρόσιος F. Didot, τὸν ὀνομάζει Ἑλληνα· ὁ δὲ N. Guensau du Mussy ἤρχεισε τὸν ἐπικήδειόν του ὡς ἐξῆς: «Picco-

los était un Enfant de cette Grèce immortelle, Patrie ideale de tous les Amis de l' Art, qui a été et qui sera toujours l' institutrice du Genre Humain...».

4) Ἄς σημειωθῇ τέλος, ὅτι κατηνάλωσε τὸν βίον του εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν κλασσικῶν καὶ τῶν νεωτέρων Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν ἀρίστων ἐργατῶν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἀξιὸς μαθητῆς καὶ φίλος τοῦ Κοραΐ.

Περὶ τούτου ὁμιλεῖ σαφῶς ὁ μακρὸς κατάλογος τῶν ἔργων του, τὸν ὅποιον ἐδημοσίευσεν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατὸν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του. («Ὁ Νικόλαος Πίκκολος καὶ τὸ ἔργον του», περιοδ. Ἀθηνᾶ, τόμ. ΞΗ' (1965), σελ. 80-114).

Προσθετέον ὡσαύτως, ὅτι περὶ τοῦ Ν. Πικκόλου ἔγραψαν ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἐπετείῳ ἀξιολόγους μελέτας οἱ ἐν Σόφια καθηγηταὶ N. Besevliev καὶ N. Todorov, ἐξεδῆθη δὲ κατὰ τὸ 1968 ἐν Σόφια καὶ εἰδικὸς τόμος διὰ συνεργασίας πολλῶν λογίων, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τούτων ἠρνήθη εὐθέως τὸν Ἑλληνισμόν τοῦ Πικκόλου.

Μετὰ τιμῆς

Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

Καθηγητῆς Α. Σ. Π. Ε.

Ἀριθ. { Πρωτ. 4319
Διεκπ. 2234

Ἀθήνησι τῆ 1-7-1971

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Δ/τος 169/1969 «Περὶ τακτοποιήσεως ἐκτάκτων ὑπαλλήλων Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου».

2. Τὰς διατάξεις τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως.

3. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1, 17, 19, 20, 21, 37, 91, 99 καὶ 175 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/1970 Κανονισμοῦ («Περὶ καταστάσεως τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»).

4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 10/3-6-1971 Πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου Νομιμοφορέσεως Γεν. Διευθύνσεως Ὁρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων.

5. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 4/22-4-1971 σύμφωνον γνώμη τοῦ Κοινοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου κατωτέρου προσωπικοῦ Ἱ. Συνόδου, Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ο.Δ.Δ.Ε.Π., Τ.Α.Κ.Ε.,

ἀ π ο φ α σ ί ζ ο μ ε ν,

Διορίζομεν καὶ ἐντάσσομεν τὸν Πύρρον Κοντουρατζῆν τοῦ Σωτηρίου εἰς τὸν 7ον βαθμὸν καὶ μισθὸν τῆς Β' κατηγορίας κλάδου Β' Γραμματειακοῦ παρὰ τῆ Ἱεραῖ Ἱερατικῆς Συνόδου (ἄρθρον 178 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/1970 Κανονισμοῦ) μετὰ πλεονάζοντα χρόνον κατὰ τὴν 29-3 1971 5 ἐτῶν, 8 μηνῶν καὶ 29 ἡμερῶν, ἀνευ δικαιώματος ἀπολήψεως ἀναδρομικῆς διαφορᾶς ἀποδοχῶν, τούτου τιθεμένον εἰς τὸ ἀριστερὸν τῶν ὑπηρετούντων ὁμοιοβάθμων του, ἅτε κεκτημένον τὰ νόμιμα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 26ῃ Ἰουνίου 1971

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Φ. 955/4064

Ἐν Ἀθήναις τῆ 30ῃ Ἰουνίου 1971

Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ 3 8

Π ρ ὸ ς

τὸν Ἱερόν Κλῆρον καὶ τὰς Μοναστικὰς Ἀδελφότητας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τὸ γεγονός ὅτι σήμερον, μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων, κλείει τὸ πρῶτον ἐξά-

μηρον τοῦ 1971, μοῦ δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπικοινωνήσω μετ' ὑμῶν, διὰ νὰ ὑπογραμμίσω δύο γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον χώραν κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἴδρυσις τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου Ἀθηνῶν εἰς τὴν ἱστορικὴν Μοῦσῃν Πεντέλης. Ὅπως εἶπον κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐγκαινίων, διὰ τοῦ Κέντρου αὐτοῦ καθίσταται ἐναργεστέρως «ἡ ἐνότης τῆς πίστεως, ὁ δεσμὸς τῆς μετ' ἀλλήλων ἀγάπης καὶ ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι κοινωνία ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης», τὰ ὁποῖα εἶχον τεθῆ ὡς στόχος διὰ τὰς μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν σχέσεις ἐν τῷ Ἐνθρονιστηρίῳ Ἀγῶμ. Συγκεκριμένως, τὸ Κέντρον τοῦτο ἀποσκοπεῖ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ μελέτης φλεγόντων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνὰ τὸν κόσμον. Ὅπως ἐτονίσθη ἐπίσης, τὸ Κέντρον τοῦτο θὰ ἠθέλαμεν νὰ γίνῃ δέκτης ἢ πομπὸς τῆς Θεολογικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου. Εἰς ἐποχὴν ποικίλων διασπάσεων νὰ γίνῃ τὸ ὄρατόν σημεῖον τῆς συναντήσεως τῶν Ὁρθοδόξων ἀδελφῶν μας Ἑλλήνων, Ἀράβων, Σλαβῶν κλπ. - μέσα εἰς τὴν προοπτικὴν τῆς Ἀρχιερατικῆς Προσευχῆς τοῦ Κυρίου, («ἵνα πάντες ἐν ὧσιν») (Ἰωάν. ις' 11-23). Ἡ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἀπεροφνημένη μόνον ἀπὸ τὰ ἰδικὰ τῆς προβλήματα. Εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ζῇ ἐν τῇ καθημερινότητι, μετὰ τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ὅπως εἰς τὴν ἱερωτέραν στιγμὴν τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὴν καρδίαν τῆς: μετὰ τὴν σκέψιν, μετὰ τὴν μυσίαν τῆς («Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης»). Μία τοπικὴ Ἐκκλησία, ἢ ὁποῖα ζῇ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς, κινδυνεύει νὰ ἀπωλέσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Διότι ἀφήνει νὰ ὑποβαθμίζεσθαι ἡ ἐκκλησιολογικὴ τῆς βεβαιότης, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἄθροισμα ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν, «συννομοσπονδία Ἐκκλησιῶν», ἀλλὰ ἐνιαῖον πλήρωμα («τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου») (Ἐφεσ. α' 23), («Σῶμα Χριστοῦ»), καὶ ὅτι αἱ τοπικαὶ Ἐκκλησίαι εἶναι ἐκφράσεις τῆς Μιάς, ἀδιαιρέτου, ζώσης Ἁγίας, Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τοῖς διαφόροις τόποις. Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἔζησεν ἐπὶ αἰῶνας ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐθεσπίσθησαν οἱ ὅροι καὶ οἱ κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ ἀφοσίωσις μας ἐναντι τούτων ἐπιβάλλει τὴν τόνωσιν μιᾶς ἀναλόγου ἐνότητος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Μία τοιαύτη ἀλληλογνωριμία, συνεργασία, ἀλληλοβοήθεια, κοινὴ προσευχή, ἢ λατρεία τῶν Ὁρθοδόξων θὰ βοηθήσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ Χριστιανικοῦ καὶ Ὁρθοδόξου φρονήματος ὅλων μας, εἰς ἕνα ἀμοιβαῖον ἐμπλουτισμὸν καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὰς προσευχὰς ὅλων σας ὑπὲρ τοῦ νεοπαγοῦς Διορθοδόξου Κέντρου.

Τὸ δεύτερον γεγονός, τὸ ὁποῖον θὰ ἠθέλον νὰ ὑπογραμμίσω κατὰ τὴν σημερινὴν εὐκαιρίαν, εἶναι τὰ ὅσα ἐτονίσσαμεν κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψιν τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Καρδινάλιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ δεοντολογία τῶν διεκκλησιαστικῶν ἐπαφῶν.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωάνυμος ἐν τῇ προσφάτῳ ἐγκυκλίῳ Αὐτοῦ (πρὸς τὸν Ἱερόν Κλήρον καὶ τὰς Μοναστικάς Ἀδελφότητας), ἀναφερόμενος, πρὸς τοὺς ἄλλοις, εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος φιλοξενίαν τοῦ καρδιβαλλίου Βίλλεμπραντς, διετύπωσε τὰς ἀρχάς, αἵτινες πρέπει νὰ διέπουν τὰς καθ' ὅλον διεκκλησιαστικάς ἐπαφάς: «Αἱ ἐπισκέψεις αὐταί, ὡς τονίζει ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πέραν τοῦ ἐθιμοτυπικοῦ περιβλήματος, εἶναι εὐκαιρία διὰ μίαν ὁμολογίαν τῆς ὀρθῆς πίστεως, διὰ μίαν εἰλικρινῆ καὶ θαρραλέαν μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας». Ὅθεν, αἱ διεκκλησιαστικαὶ ἐπαφαί, ὡς διδάσκει ἡ Παράδοσις, δεόν νὰ

γίνωνται «ἐν προσευχῇ ἐκτενεῖ» (Πράξ. ιβ', 5), («καὶ ἀδιαλείπτῳ» (Α' Θεσσ. ε', 17), «ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ, ἐν ἁγιασμῷ καὶ ἄγνισμῷ τῶν καρδιῶν ἡμῶν» (Α' Πέτρο. α', 22), ἐν μελέτῃ συντόνῳ καὶ βαθείᾳ, ὥστε νὰ εἴμεθα «ἔτοιμοι ἅει πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πέτρο. γ', 15). Μόνον μία θεολογία ζῶσα καὶ προσεχομένη, ἐμβαθύνουσα εἰς τὸ ἀστεῖρον μεταλλεῖον τῆς πατερικῆς, λειτουργικῆς καὶ ἀσκητικῆς παραδόσεως, ἀναβαπτίζομένη διαρκῶς εἰς τὰς ἱερὰς πηγὰς τῆς Ἀποκαλύψεως, δύναται νὰ ἐπιχειρῇ ἐκάστοτε τὸ λεπτότατον ἔργον τοῦ διεκκλησιαστικοῦ διαλόγου. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πάλιν αἱ προσερχαὶ τοῦ πληρώματος εἶναι ἀπαραίτητοι».

Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις αἱ διεκκλησιαστικαὶ

Ἰ. Βίλλεμπραντς. Αἱ ἐπισκέψεις αὐταί, πέραν τοῦ ἐθιμοτυπικοῦ περιβλήματος, εἶναι εὐκαιρία διὰ μίαν ὁμολογίαν τῆς ὀρθῆς πίστεως, διὰ μίαν εἰλικρινῆ, σεμνὴν καὶ θαρραλέαν μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας. Ἀνεκαθεν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἠσθάνετο τὸ ἱερόν τοῦτο χρέος εἰς παρομοίας περιπτώσεις. Ὅτῳ μεταξὺ ἄλλων, ἔπιμεν τότε εἰς τὸν ἐκπρόσωπον τῆς Ρώμης:

«Ὡς εἶναι γνωστόν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τότε μόνον αἱ πράξεις τῶν ἡγουμένων αὐτῶν εὐλογοῦνται καὶ καρποφοροῦν, ὅταν αὐταί εἶναι ἀντανάκλασις τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς πίστεως τοῦ πληρώματος Αὐτῆς καὶ ὅταν αὐταὶ ἀνταποκρίνωται πρὸς τὰς συμφώνως πρὸς τὴν πίστιν του ἐπιδιώξεις τοῦ πιστοῦ τῆς Ἐκκλησίας Λαοῦ. Τοῦναντίον, ἐσπευσμένοι καὶ μὴ ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν πίστιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργεῖται τῶν ταγῶν Αὐτῆς μόνον βλάβην καὶ περαιτέρω ἀνταραχὴν δύναται νὰ προκαλέσῃ».

Ἰδιαίτερα ὁμως προσοχὴ ἀπαιτεῖται ἐκεῖ, ὅπου ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἔχει θιγῆ εἰς ὅ,τι πολυτιμότερον εἶχε καὶ ἔχει μέχρι σήμερον διαφυλάξει: Δηλαδή, τὴν ἄδολον καὶ ἀνόθεντον πίστιν του. Καὶ μάλιστα εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐκλήθη νὰ ἀπεμπολήσῃ τὸ πρῶτον σκέλος τῆς πρώτης καὶ μεγάλης ἐντολῆς, τάχα πρὸς χάριν ἐγκοσμίων ἐπιδιώξεων. Ὡς ἤδη ὑπὸ πολλῶν ἔχει σημειωθῆ, παραγνώρισις τῶν συνθηκῶν τούτων ἀγει οὐχὶ εἰς τὰ ἐπιδικώμενα ἀποτελέσματα, ἀλλ' εἰς τὰ ἀκριβῶς ἀντίθετα.

Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἐνταῦθα παρουσία τῆς Ὑμετέρας φίλης Ἐκλαμπρότητος, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν ἐν πνεύματι τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης προσωπικῆν ἐπικοινωνίαν μετὰ ἐκπροσώπων τόσοσιν τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Θεολογικῆς ἐν Ἑλλάδι σκέψεως, ὅσον καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, παρέχει τὴν δυνατότητα, ἵνα τὸ ἐν ταῖς ὑφίσταται κορυφαῖς ἀρξάμενον ἔργον, μεταλαμπαδενόμενον ἤδη εἰς χαμηλότερας κορυφάς, διαχυ-

θῇ εἰς τὰ εὐρύτερα ἐπι στρώματα τῆς πνευματικῆς πυραμίδος.

Ἄς ἐπιτρέψῃ ὁμως ἡ Ὑμετέρα Ἐκλαμπρότης τὴν ὑπόμνησιν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο, ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν, εἶναι καὶ δυσχερές, καὶ μακρόχρονον. Ἄς συγχωρήσῃ δὲ εἰς τὸ πλῆρωμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ ποιῶν τινα δυσπιστίαν, ἀφορῶσαν ὄχι εἰς τὰ σήμερον ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν πρωταγωνιστοῦντα πρόσωπα ἄπαγε, ἀλλ' εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ γεγονότα. Τὸ πλῆρωμα, δηλαδή, τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, εἰθισμένον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας εἰς ἐνεργείας τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἐκκλησίας νὰ διακριθῇ προθέσεις πᾶν ἄλλο ἢ ἀδελφικός, κατὰ κανόνα δυσσκελεύεται νὰ πεισθῇ, ὅτι αἱ καταβαλλόμεναι σήμερον ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐδοῦς φιλότιμοι ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν προσπάθειαι δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένοι τάσεων τοῦ παρελθόντος. Ἐντεῦθεν, εἰς τὸ ἡμέτερον πλῆρωμα θὰ πρόεπη νὰ δοθῇ ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος, ὥστε τοῦτο νὰ διαπιστώσῃ ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι αἱ τεινόμεναι νῦν χεῖρες εἶναι πράγματι ἀδελφικαί».

Κατὰ ταῦτα παρόμοιαι ἐπαφαί, ὅπως μᾶς διδάσκει ἡ Παράδοσις, δεόν νὰ γίνωνται ἐν προσευχῇ ἐκτενεῖ (Πράξ. ιβ' 5) («καὶ ἀδιαλείπτῳ» (Α' Θεσσ. ε' 17) «ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ, ἐν ἁγιασμῷ καὶ ἄγνισμῷ τῶν καρδιῶν ἡμῶν» (Α' Πέτρο. α' 22), ἐν μελέτῃ συντόνῳ καὶ βαθείᾳ, ὥστε νὰ εἴμεθα «ἔτοιμοι ἅει πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πέτρο. γ' 15). Μόνον μία θεολογία ζῶσα καὶ προσεχομένη, ἐμβαθύνουσα εἰς τὸ ἀστεῖρον μεταλλεῖον τῆς πατερικῆς, λειτουργικῆς καὶ ἀσκητικῆς παραδόσεως, ἀναβαπτίζομένη διαρκῶς εἰς τὰς ἱερὰς πηγὰς τῆς Ἀποκαλύψεως, δύναται νὰ ἐπιχειρῇ ἐκάστοτε τὸ λεπτότατον ἔργον τοῦ διεκκλησιαστικοῦ διαλόγου. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πάλιν αἱ προσερχαὶ τοῦ πληρώματος εἶναι ἀπαραίτητοι.

Εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ

ἐπαφαί τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ὁρθοδοξίας οὐ μόνον δὲν διακυβεύουν τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἀλλ' ἀντιθέτως συντελοῦν εἰς τὴν προβολὴν καὶ ἀκτινοβολίαν ταύτης, ὡς ἀποδεικνύει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

Κατηγορηματικὴ καταδίκη.

Εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἀποκηρύξεις τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ρωσικῆς Μητροπόλεως εἰς αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν προσετέθη καὶ ἡ σαφειστάτη καὶ λίαν κατηγορηματικὴ καταδίκη ταύτης ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Μητροῦς τῶν Ἐκκλησιῶν, συμφωνῶν πλήρως πρὸς ὅσα σχετικῶς διεκήρυξε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, (ἀποκηρύσσει διαρρήδη τὸ ἀντικανονικὸν καὶ πρωτοφανὲς κατασκευάσμα τοῦ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀκύρου Αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ρωσικῆς Μητροπόλεως καὶ θεωρεῖ τούτο ὡς ἀσύστατον ἅμα καὶ ἀνόητον, ὡς ἀνεύροητον καὶ μὴ γενόμενον, τὸν δὲ πολυθρόνητον Τόμον ὡς μὴ ἐκδοθέντα, παραδέχεται δὲ καὶ ἀναγνωρίζει ὡς συνεχιζομένην ἐν τῷ συνόλω αὐτῆς τὴν προτέραν κανονικὴν ἐν Ἀμερικῇ κατάστασιν ἄχρις οὗ κατὰ τὰ Πανορθόδοξως δεδομένα, τὸ γενικώτερον ζήτημα τῆς Ὁρθόδοξου Διασπορᾶς καὶ τὸ εἰδικώτερον τῆς ἐν Ἀμερικῇ τοιαύτης ἐξετασθῶσι καὶ ὀριστικῶς διευθετηθῶσι ὑπὸ τῆς προπαρασκευαζομένης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθόδοξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας).

Πάντες πρέπει νὰ εὐχόμεθα, ὅπως ἡ ὀριστικὴ αὐτῆ διευθέτησις γίνῃ ὡς τάχιστα τῇ συμφωνῶν γνώμῃ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Παπα - Βλαχάβας.

Ἐντὸς τῶν παισιῶν τῆς πολυπλεύρου συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς Ἑθνικῆς 150ετηρίδος περιλαμβάνεται καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδοσις τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἡλία Ἀνδρακάκου γραφέντος θεατρικοῦ ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ παπα-Βλαχάβας. Αἶγο πρὶν ῥοδίση ἢ ἀγῆ-Ἱστορικὸ δράμα σὲ πράξεις τρεῖς καὶ εἰκόνας δώδεκα».

Τὸ ἔργον αὐτό, ὅπερ ἤδη παίζεται ὑπὸ τοῦ «Χριστιανικοῦ Θεάτρου» ἐπιτυχῶς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἐσχάτως δὲ ἐν συρροῇ πολλῶν Θεατῶν καὶ ἐν Ἀθήναις, προβάλλει μίαν σημαντικὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀγῶνος, τὸν ἱερέα ἐθνομάρτυρα Εὐθύμιον Βλαχάβαν, γνωστὸν ὡς Παπαθύμιον, ὁ ὁποῖος ἠγήθη ἐπαναστατικῶν κινήματων κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἡ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18' αἰῶνος. Ἡ παρουσίαις τῆς προσωπικότητος καὶ δράσεως τοῦ ἥρωος δημιουργεῖ ἐξαιρετοῦς σκηνὰς ἐσωτερικῆς ἀγωνίας, δράσεως, συγκρούσεων καὶ τραγικότητος καὶ συντελεῖ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ Χριστιανικοῦ καὶ ἐθνικοῦ φρονήματος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργον παρέχει τὴν δυνατότητα εἰς ὄσους ὑπηρετοῦν τοὺς σκοποὺς τοῦ σοβαροῦ θεάτρου καὶ εἰς τὰ Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, διὰ τὴν ἀπὸ σκηνῆς προβολὴν τῶν Ἑλληνορθόδοξων ἰδεωδῶν.

Σημαίνει πλήγμα.

Ὁ διεθνὴς τύπος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀσχολῆται περὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως περὶ διακοπῆς τῆς λειτουργίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἥτις ἰδρῦθη τῷ 1843 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Δ'. Ἡ γεραρὰ αὕτη καὶ ὑπεραιωνόβιος Σχολὴ μὲ τὴν μεγάλην ἱστορίαν της καὶ τὴν πλουσίαν πνευματικὴν της δρᾶσιν ὑπῆρξε πνευματικὴ μήτηρ καὶ τροφὸς ἐξεχουσῶν Ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων καὶ ἀληθὲς κόσμημα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Μετέχοντες τῆς λύπης τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης διὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, εὐχόμεθα ὀλοφύχως, ὅπως αἱ γενικώτεροι φιλικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ὀδηγήσονται εἰς τὴν ἐξέυρεσιν λύσεως, καθιστώσης δυνατὴν τὴν συνέχισιν τῆς λειτουργίας τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς, ἢ κατάργησις τῆς ὁποίας σημαίνει πλήγμα κατὰ τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἄτυχές ἄρθρον.

Ὑπῆρξε δικαία ἡ ἀντίδρασις, ἥτις πολλαχόθεν ἐξεδηλώθη κατὰ τοῦ ἄρθρου, ὅπερ ἐδημοσίευσεν εἰς ἐφημερίδα ἀξιόλογος κατὰ τὰλλα πνευματικὸς ἠγέτης τοῦ τόπου. Εἰς τὸ ἀτυχές αὐτὸ ἄρθρον προβάλλεται ἡ θεωρία, καθ' ἣν ὁ μὲν Χριστιανισμὸς γενικῶς εἶναι ἀπλῶς («ἡ μετέλιξις καὶ κορύφωσις τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψεως»), ἡ δὲ Χριστιανικὴ ἠθικὴ εἰδικώτερον εἶναι («στοιχικῆς προελεύσεως. Οἱ νεοπλατωνικοὶ εἶχαν πραγματοποιήσει τὴν συγχώνευσιν τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Στοϊκῶν σ' ἓνα ἐνιαῖο ἠθικὸ φιλοσοφικὸ σύστημα, ποὺ συνεχίσθηκε μὲ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν»). Τὸ αὐτὸ ἄρθρον συγχέει τὰς ἀντιχριστιανικὰς δυναμικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων πρὸς τὸ οὐδόλως ἀποτελοῦν περιφρόνησιν τοῦ σώματος ἢ τοῦ γάμου ὅγιες Χριστιανικὸν ἀσκητικὸν πνεῦμα καὶ προβάλλει τὰς βλαβερὰς ἀσθηρικοὺς πεπαλαιωμένας ἀπόψεις περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν Ἑλληνικῶν Μυστηρίων ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὡς εἶναι φανερόν, τοιαῦτα ἄρθρα, ἀκόμη καὶ ἐὰν δὲν διαπνέωνται, ὡς θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὑπὸ ἐχθρικῆς διαθέσεως ἐναντι τοῦ Χριστιανισμοῦ, οὐδόλως συμβάλλονται εἰς τὴν πνευματικὴν διαφώτισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, διότι, συγχέοντα τὰς ἐννοίας τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως, παραγνῶρίζουν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀπέβη ἐξ ἀρχῆς «Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρία». Τούτο ἐξηγεῖται μόνον, ἐὰν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Ὁ ἐξοχώτατος Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Στ. Παττακός, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀργανωθέντων ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ 150-ετηρίδι ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, ἀπέστειλεν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν:

Μακαριώτατε,

Ἡ καθόλου συμμετοχὴ τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Ἑορτιὸν Ἔτος Ἑλληνικῆς Ἐθνικῆς Ἐλευθερίας ἐπισημαίνεται ὡς εὐθέως ἀνάλογος πρὸς τοὺς καθόλου ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς δόξης τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Παρακαλῶ, ὅπως μοι ἐπιτραπῇ, ἵνα ἐξάρω ἰδιαιτέρως τὴν ἐμπνευσιν καὶ τὴν ὄλως κοπιώδη προσπάθειαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος διὰ τὴν ἐθοπροπεῖ διεξαγωγήν τοῦ Ἑορτιοῦ Ἔτους, ὡς καὶ διὰ πᾶσαν πρωτοβουλίαν καὶ συμβολὴν αὐτῆς εἰς δρασίαν ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Κοινωνίας μας.

Ἰδιαιτέρως παρακαλῶ, ὅπως ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης δεχθῇ τὰ συγχαρητήρια τόσον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑορτιοῦ Ἔτους διὰ τὴν συγκροτηθεῖσαν ἐν Ἀθήναις ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης

ΣΤΥΛ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

δεχθῶμεν, ὅτι τὸ οὐσιώδες περιεχόμενον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει τὴν ἰδιοτυπίαν τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ οὐδόλως ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῶν πνευματικῶν θευμάτων τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ.

Ἐὰν πάντες διείποντο

ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν.

Νέον λαμπρὸν δείγμα τῆς συνεχίσεως τῆς παραδόσεως τῶν εὐεργετῶν τοῦ Ἔθνους εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Παναγιώτου Θεοφανοπούλου γενομένη δωρεὰ ἐξ ὀκτακοσίων χιλιάδων δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κέντρου Νεότητος Πύργου («Ἡ ἁγία Φιλοθέη»).

Χαρακτηριστικῶς ὁ δωρητὴς ἐτόνισε τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ καιροῦ, τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ ἡ σύζυγός μου Βασιλική, ἐπιθυμούσαμε νὰ προσφέρωμεν τὰ χρήματα αὐτὰ δι' ἓνα ἀνώτερον σκοπὸν... Ἀπεφασίσαμεν τώρα,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΝ κ. ΥΠΟΥΡΓΟΝ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κύριε Ὑπουργέ,

Κατ' ἀνεπιβεβαίωτους πληροφορίας ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων λαϊκῶν εἰς τὰς Θεολογικὰς μὲς Σχολὰς κατὰ τὰς προσεχεῖς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις, θὰ εἶναι λίαν περιορισμένος.

Τὸ μέτρον τοῦτο, λαμβανόμενον ἕνεκα τοῦ προβλήματος τῶν ἀδιορίστων Θεολόγων, φαίνεται κατ' ἀρχὰς ὡς δεδικαιολογημένον. Ἐν τούτοις, δημιουργεῖται ἐν σοβαρὸν πρόβλημα. Πολλοὶ εὐσεβεῖς νέοι, ἐπιθυμοῦντες νὰ σπουδάσουν τὴν Ἱερὰν ἐπιστήμην διὰ νὰ ἱερωθοῦν, δίδουν ἐξετάσεις καὶ δὲν εἰσέρχονται, λόγῳ τοῦ λίαν περιορισμένου ἀριθμοῦ τῶν εἰσακτέων. Οἱ νέοι οὗτοι, οἱ ὅποιοι πολλακίς ἔχουν καὶ τὴν ἀντίδρασιν τῆς οἰκογενείας των, μὴ ἐπιθυμοῦσιν νὰ τοὺς ἴδῃ κληρικούς, μετὰ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς ἀποτυχίας εἶναι φασικὸν νὰ τρέπωνται εἰς ἄλλας ὁδοὺς, καὶ οὕτως ἡ Ἐκκλησία στερεῖται ἐνζήτητων καὶ μορφωμένων κληρικῶν.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τούτου, ὅπερ καθ' ἡμᾶς εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἔθνους, φρονούμεν ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη, ὅπως πάντες οἱ συγκεντροῦντες τὴν βᾶσιν λαϊκῶν εἰσέρχωνται εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, ἐφ' ὅσον ὑπογράφουν δὴ λῶσιν ὅτι μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν των δὲν θὰ ἔχουν τὴν ἀπαίτησιν διορισμοῦ των ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡς Καθηγητῶν Μέσης Ἐκπαίδευσεως.

Τὸ γεγονός ὅτι οἱ νέοι οὗτοι παραιτοῦνται τῆς δυνατότητος διορισμοῦ ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὶν ἱερωθοῦν, ἀποτελεῖ ἀμάχητον τεκμήριον τοῦ εἰλικρινοῦς ζήλου των διὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴν Ἐκκλησίαν, διὸ καὶ δεῖν νὰ ἐπεκταθῇ καὶ δι' αὐτοὺς τὸ σύστημα εἰσαγωγῆς τῶν ἡδη κεχειροτομημένων κληρικῶν.

Κύριε Ὑπουργέ, ἔχουμεν προσωπικὴν πείραν τῆς ἀδικίας καὶ τῆς πικρίας, τὴν ὅποιαν αἰσθάνονται πολλοὶ ἄξιοι καὶ καλοὶ νέοι, ἀλλὰ καὶ τῆς ζημίας τὴν ὅποιαν ὑφίσταται ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν μας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑμῶν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων τῶν νέων καὶ τὴν ἀνάρθρωσιν τῆς Παιδείας, ὑποβάλλομεν θερμὴν παράκλησιν, ὅπως ἐξετάσητε καὶ τὸ δίκαιον καὶ

ποῦ ζοῦμε, νὰ κάμωμεν τὸ καλὸ αὐτό. Διότι ποίαν ἀξίαν θὰ εἶχεν ἡ προσφορά μας, ἐὰν ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατόν μας; Μετὰ ἀπ' αὐτὸν τίποτε δὲν εἶναι δικό μας. Τότε πολὺ εὐκόλως διαθέτομεν τὰ πάντα διὰ μιᾶς Διαθήκης. Τὸ δύσκολον εἶναι νὰ δώσῃς, ὅταν εἶσαι ἐν ζωῇ ἀκόμη... Γι' αὐτό καὶ προτιμήσαμε νὰ ἴδωμεν ἐν ζωῇ, ποῦ πῆγε ὁ κόπος καὶ ὁ μόχθος μιᾶς δλοκλήρου ζωῆς ἀγῶνων καὶ δυσκολιῶν. Καὶ με' ὅλην τὴν ψυχὴν μας ἐμπιστευόμεθα σήμερον τὸν ἰδρωτὰ μας αὐτὸν εἰς τὸν ἀκούραστον καὶ ἐμπνευσμένον Ποιμενάρχην μας. Γιατὶ πιστεύομεν ἀπόλυτα, ὅτι ἡ ἐνεργητικότης καὶ ὁ ζήλος του θὰ τὸν ἀξιοποιήσῃ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον. Ἐχω πρὸς τοῦτο πλήρως βεβαιωθῆν».

Ἐὰν πάντες διείποντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ ἐὰν πάντοτε οἱ ἐκπαιδευτικοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐνέπνεον τωιαύτην ἐμπιστοσύνην, ἀσφαλὲς πολλὰ ἐκ τῶν κοινωνικῶν πληγῶν θὰ εἶχον ἐπουλωθῆ καὶ ἡ ὅλη κατάστασις τῆς κοινωνίας θὰ ἦτο πολὺ καλυτέρα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Τὴν 8-6-71 συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν αἵθουσαν διαλέξεων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως περὶ τὰ 250 μέλη Ὀρθοσκευτικῶν Συλλόγων καὶ Ὀργανώσεων, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, συνεργάται τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Ὁ Παναγιώτατος, ἀφ' οὗ ἠυχαρίστησεν αὐτοὺς διὰ τὸ προσφερόμενον ὑπ' αὐτῶν ἔργον, συνέστησεν, ὅπως μὲ ἀγάπην καὶ ἐνότητα καὶ ἱεραποστολικὸν ζῆλον ἐνδείκνουν τὰς δυνάμεις των διὰ τὴν διάδοσιν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου.

Κατόπιν προσκλήσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, προσῆλθον εἰς εἰδικὴν συγκέντρωσιν ἐν τῇ αἵθουσῃ τῶν διαλέξεων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὴν 10-6-71 αἱ διευθύνουσαι καὶ προϊστάμεναι ἀδελφαὶ τῶν νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων τῆς πόλεως. Ὁ Παναγιώτατος ὠμίλησε πρὸς αὐτάς περὶ τῆς ἀποστολῆς των, συναρὰ καὶ ἠυχαρίστησεν αὐτάς διὰ τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντες προσφορὰν των. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Ἀπόστολος καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Στ. Παττακός, οἵτινες καὶ ὠμίλησαν καταλλήλως.

Τὴν 16-7-71 ἐγένετο ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν Αὐτοῦ σύσκεψις διὰ τὴν προώθησιν τοῦ θέματος τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θεμελιωθέντος ἤδη Ἱ. Ναοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Εἰς τὴν σύσκεψιν μετέσχον ὁ Ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος κ. Λ. Πάτρος καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Νικ. Γκαντώνας, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ταλαντίου κ. Στέφανος, ὁ Πρύτανης τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου κ. Ραπτόπουλος, ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Παν. Χρήστου καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πολυεδομικοῦ Γραφείου κ. Χαρίσης, ἐλήφθησαν δὲ αἱ δέουσαι ἀποφάσεις.

Ἐλειτούργησε καὶ κατὰ τὴν ἐφετηνὴν περίοδον ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λειτουργοῦν Σεμινάριον Θεολόγων. Αἱ συναντήσεις ἐγίνοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννου Ἀναστασίου, τὸ δὲ γενικὸν θέμα αὐτῶν ἦτο «τὸ Ἅγιον Πνεῦμα». Αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου εἰσηγήσεις ἐδημοσιεύθησαν εἰς ἓνα τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ Ἅγιον Πνεῦμα», Θεσσαλονίκη 1971. Ὁ τόμος ἀποτελεῖ τὸν 5ον κατὰ σειράν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σεμιναρίου ἐκδοθέντων.

σύμφωνον διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν τοῦτο αἴτημα καὶ δώσῃτε τὴν ἐνδεδειγμένην λύσιν, ὥστε κατὰ τὰς ἀμέσως προσεχεῖς ἑξατάσεις τοῦ Σεπτεμβρίου νὰ δυνηθοῦν νὰ εἰσαχθοῦν καὶ φοιτήσουν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον οἱ ὑποψήφιοι κληρικοὶ νέοι.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1971

Μετὰ τιμῆς

Διὰ τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «ὁ Σωτήρ»: Εὐστάθιος Χ. Μπάστας.

Διὰ τὸ Ἰδρυμα «Τρεῖς Ἱεράρχαι»: Ὁ Πρόεδρος Χ. Ἐνισλείδης· Διὰ τὸν Ὀρθόδ. Χριστ. Σύλλογον «ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής»: Ὁ Πρόεδρος Χρ. Ἀδαμόπουλος.

Διὰ τὸν Ὀρθόδ. Χριστ. Σύλλογον «ὁ Ἅγ. Ἀθανάσιος»: Δ. Εὐσταθίου.

Διὰ τὴν Ὀρθόδ. Χριστ. Ἐνωσιν «ἡ Νέα Ζωή»: Γεώργιος Ἰωάννου.

Διὰ τὸν Σύνδεσμον Ἀγάπης «ὁ Ἱερός Χρυσόστομος»: Ὁ Πρόεδρος Ἀρχιμ. Καλλίνικος Καρούσος.

Διὰ τὴν Ἁγίαν Οἰκογένειαν (Τμήμα Ἐνώσεως Γονέων Ἁγ. Εὐθυμίου Κερασινίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας): Ὁ Πρόεδρος Ἰωάννης Τσάκωνας.

Διὰ τὸν Καλλιτ. Μουσικὸν Σύλλογον: Ὁ Πρόεδρος Ἀρχιμ. Στέφανος Λάχανης.

Διὰ τὸ Χριστιανικὸν Ἰδρυμα Νεότητος «Ὁ Παντοκράτωρ»: Ὁ Ἀντιπρόεδρος Ἰωάννης Ἰωαννίδης.

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης τὴν 11ην Ἰουλίου ἐθεμελίωσε τὸν νέον Ἱερόν ἐνοριακὸν Ναὸν Αἰγίου «Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος» καὶ ὠμίλησεν ἐπικαίρως, ἐξάρας τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν καὶ συγχαρεῖς τούτους διὰ τὴν ἀνεγερσιν τοῦ νέου Ἱ. Ναοῦ.

— Ὁ ἴδιος προήδρευσε τῆς Διαχειρ. Ἐπιτροπείας τοῦ Ἱ. Προσκυνητάτου Αἰγίου «Παναγία Τρυπητή», τοῦ Ἀσύλου Ἀνιάτων καὶ Πτωχοκομείου Αἰγίου, τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. Μητροπολιτικοῦ Ἐκκληστ. Συμβουλίου, Περιφερ. Διοικ. Συμβουλίου ΟΔΔΕΠ. κλπ.

— Ἐπεσκέφθη διαφόρους ἐνορίας ἐπαρχίας Καλαβρύτων, εἰς ἃς ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ ὠμίλησε καταλλήλως.

— Τὴν 23ην Ἰουλίου μετέβη εἰς τὴν Ἱ. Μοῦνην Ἁγ. Νικολάου Βλασίας, ἐχοροστάτησε καὶ ἐτέλεσε Θ. Λειτουργίαν καὶ μνημόσυνον τῶν πεσόντων κατὰ τὴν μάχην τῆς 23ης Ἰουλίου 1948 ἀξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Κλησὶς Κατηγορουμένου [2]

Πρὸς τὸν

Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνον Χρηστίδην, ἱεροκήρυκα
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πωλιανῆς καὶ Κιλικισίου
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάν. Γενναδίου 14 τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Προσπεριδλοῦμεν σοι, ὅτι ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος

Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Πρὸς τὸν

Ἱερομόναχον Κάλλιστον Χρηστίδην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Βερροίας καὶ Ναούσης
(ἀγνώστου διαμονῆς) [2]

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδ. Ἰωάν. Γενναδίου 14 τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν. Προσπεριδλοῦμεν σοι, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος

Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Πρὸς τὸν

[2]

Ἀρχιμανδρίτην Πέτρον Καρατροῦπικον,
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροῖας καὶ Ναούσης
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκ-
κλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάν. Γενναδίου 14
τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1971 ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π.μ. ἵνα
δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοὶ κατηγοριῶν. Προσεπιδηλοῦ-
μεν σοὶ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα,
θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29-6-1971

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Προκειμένου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ προέλθῃ εἰς τὴν πλήρωσιν
μᾶς θέσεως Συνεργάτου τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
ἐπὶ τῶν Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ ("Ἄρθρον 178α τοῦ ὑπ'
ἀριθ. 11/1970 Κανονισμοῦ κλάδος Αα2) καλοῦνται οἱ βου-
λόμενοι, ὅπως καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ κατέχοντες
τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11/1970 Κανονισμοῦ προβλεπόμενα
προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς
δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δι-
καιολογητικῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1η Σεπτεμβρίου 1971

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
ἀ.α.

Ἀρχιμ. Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ
ἄρθρου 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν,
Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλή-
ρῳσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν κενῶν θέ-
σεων τακτικοῦ ἐφημερίου ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς: α') Ἀγ. Δημητρίου,
Ἀμπελοκήπων, β') Ἀγ. Πάντων, Καλλιθέας καὶ γ') Ἀγ.
Μαρίνης Θεσείου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι
τὰς ἐφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ
νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς
παρουσίης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν
ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29η Ἰουλίου 1971

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ὑπ' ἀριθμ. 13/1970 Κανονιστὸν τῆς
Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ
Ἱεροκηρύκων» καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 26, 28, 32 καὶ 178
τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ Καταστάσεως τοῦ
Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», προκειμένου νὰ
προβῶμεν εἰς τὴν διαδικασίαν πληρώσεως τῆς δευτέρας θέ-
σεως τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρτης, κα-
λοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλε-
πόμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα Θεολόγους ἀγάμους
Κληρικούς, ὅπως ἐντὸς δέκα πέντε (15) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗ-
ΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 14η Αὐγούστου 1971

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ'
ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ
Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῳσιν
ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέ-
σεων τῶν Ἐνοριῶν Προφήτου Ἥλιου ἐν Ἄνω Δολοῖς, Προ-
φήτου Ἥλιου ἐν Μικρᾷ Μαντινείᾳ, Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος
ἐν Ἀγίῳ Νικολάῳ, Κοιμήσεως Θεοτόκου ἐν Κάτω Χώρα, Ἀγίου
Γεωργίου ἐν Νομιτοῖς, Κοιμήσεως Θεοτόκου ἐν Χα-
ριᾷ, Ἀγίου Νικολάου ἐν Γερολιμένῳ, Κοιμήσεως Θεοτόκου ἐν
Λαγείᾳ, Ἀγίου Νικολάου ἐν Νεοχωρίῳ, Ἀγίου Νικολάου ἐν
Δροσοπηγῇ, Ἀγίου Γεωργίου ἐν Πλατάνῳ, Κοιμήσεως Θεο-
τόκου ἐν Καρβελεῖ, Ἀγίου Ἀθανασίου ἐν Ἄρνη, καλοῦμεν
τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κονόνων, τῶν
Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα
προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς πα-
ρουσίης Προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβά-
λωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ καὶ πιστοποιητι-
κὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 1η Σεπτεμβρίου 1971

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἐντολῆ Αὐτοῦ

Ἀρχιμ. ΒΑΣ. ΖΑΡΚΑΝΙΤΗΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχού-
σης παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Δημητριάδος θέσεως τρίτου
Ἱεροκήρυκος, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβω-
σι ταύτην καὶ ἔχοντας πρὸς τοῦτο τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως
ἐντὸς εικοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑπο-
βάλλωσιν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὑρι-
ζόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Βόλῳ τῇ 27η Αὐγούστου 1971

† Ὁ Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33
παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν
Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν
εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ
Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς 2837 ἐνορίας Θεριακῆσιου, καλοῦμεν
τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονισμένα προσόντα,
ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης διακη-
ρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα
πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 19η Αὐγούστου 1971

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, 34 καὶ
44 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ
Ἐφημεριῶν» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακλήρῳσιν ὑποψη-
φίου πρὸς πλήρωσιν μιᾶς θέσεως τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
Ἀγίου Σπυρίδωνος Μαντζαβινάτων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν
Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ Κανони-
σμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗ-
ΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ μετὰ
σχετικῆς αἰτήσεως διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 21η Ἰουλίου 1971

† Ὁ Κεφαλληνίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33, παράγρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Παρθενίου Μαντινείας.

Ἐν Τριπόλει τῆ 10ῃ Αὐγούστου 1971.

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, παράγρ. 2 καὶ 3, καὶ 52 παράγρ. 1 (ἄρθρον 63, παράγρ. 2 Α.Ν. 2200/40) τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἱεροδιακόνου τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Τριπόλεως.

Ἐν Τριπόλει τῆ 10ῃ Αὐγούστου 1971

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐνορίας Περιστερίου τ. δ. Ὑπάτης.

Ἐν Λαμῆ τῆ 13ῃ Ἰουλίου 1971

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46-48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 καὶ τὰς τῶν ἄρθρων 34-40 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Πρινῆ Ρεθύμνης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῆ 21ῃ Αὐγούστου 1971

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου ΤΙΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Πρωτοπρεσβυτέρου Εὐαγγέλου Σκορδά.

«Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ἐνδυμασίας τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων Κληρικῶν» σχῆμα 8ον, Ἀθήναι 1971.

Ὁ συγγραφεὺς ἐξαντλεῖ πᾶσας τὰς ἱστορικὰς πηγὰς ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου θέματος μὲ σαφήνεια καὶ ἀντικειμενικότητα. Τοῦτο δὲ δίδει βαρύτητα εἰς τὴν ἱστορικὴν μελέτην τοῦ ἱερέως Εὐαγγέλου Σκορδά. Ὁρθῶς καταλήγει ὁ σ., ὅτι τὸ ζήτημα τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐσχημοσύνης τῆς περιβολῆς τῶν Κληρικῶν ἀνάγεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας.

Κ. Γ. Μ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἀνακοινοῖ, ὅτι ἐπικείμεται ἡ μετατροπὴ τοῦ τύπου τῆς ἐν Χαλανδρίῳ τῶν Ἀθηνῶν Σχολῆς τοῦ Ἰδρύματος, διὰ τὸ ἐπελθόν ἤδη σχολικὸν ἔτος 1971-1972 ἀπὸ ἐξαταξίου πού ἦτο εἰς ἐπτατάξιον, ὅποτε θὰ δικαιούται ὅπως ἐγγραφῆ εἰς τὴν πρώτην τάξιν οὗτῃς ὁ ἀπόφοιτος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ὁ ἐπιτυχὴν εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου ἢ εἰς τὰς γενησομένους εἰσιτηρίους ἐξετάσεις παρ' ἡμῶν.

Τοῦτο ἀνεκρινόμεν κατ' ἀρχὴν εἰς τοὺς εὐλαβεστάτους Ἐφημέριους τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Χώρας, διότι ἐκδιδομένου τοῦ ἀνεμνεμένου Διατάγματος περὶ μετατροπῆς τοῦ τύπου τῆς Σχολῆς, θέλομεν προσλάβει δέκα (10) ὑποτρόφους, τέκνα Ἐφημερίων, ὡς κατ' ἔτος πράττομεν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

**ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ**

Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 30-8-1971

Ἀριθ. Πρωτ. 8611

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 13/3-8-1971 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ, ληφθείσης συμφῶνως τῶ ἄρθρῳ 124 παραγρ. 3 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῖς ἀρθροῖς 27, 34, 35, 177, 178β παράγραφοι VI καὶ XI τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9/1970 Κανονισμοῦ περὶ Κ.Ε.Υ. ὡς καὶ τῶ ἄρθρῳ 11 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 14/1970 Κανονισμοῦ, προσελήθησαν εἰς τὸν ΟΔΔΕΠ οἱ κάτωθι τεχνικοὶ ἐπὶ συμβάσει ἰδιωτικοῦ δικαίου μὲ τὴν ἐναντι ἐκάστῳ ἀναγραφομένην χρονικὴν διάρκειαν συμβάσεως:

α. Σταῦρος Καστρίβος, Μεταλλειολόγος ἀπὸ 4-8-71 ἕως 31-12-1973.

β. Χρήστος Χρήστου, ἐργαδηγὸς μεταλλείων ἀπὸ 4-8-71 ἕως 31-12-73.

γ. Χαρίλαος Κολλιαδέμης, ἐπόπτης μεταλλείων ἀπὸ 4-8-71 ἕως 31-12-1973.

Ὁ Διοικητὴς
ΦΩΤΙΟΣ Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γρηγορίου Νύσσης, 'Εφραίμ ὁ Σύρος. 'Εκδόσεις 'Αδελφότητος «'Ο Παράκλητος». 'Ωρωπὸς 'Αττικῆς 1970 σ. 76 (Εἰσαγωγή-κειμενον-μετάφρασις-σχόλια), ὑπὸ Σεραφείμ Μοναχοῦ.

Μητροπολίτου 'Αργολίδος Χρυσοστόμου (Δελγιαννοπούλου), 'Ο Μοναχικὸς Βίος. 'Ιστορία-προσφορά. 'Αθήναι 1970 σ. 135.

'Εκ τῶν περιεχομένων: 'Η ἱστορία τοῦ Μοναχισμοῦ, ἡ βίωσις τοῦ Θεοῦ κατ' ἐξοχὴν μοναχικὸν ἰδεῶδες, ἡ συμβολὴ τοῦ Μοναχισμοῦ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χ/σμοῦ, Μοναχισμὸς καὶ φιλοσοφία-γράμματα-τέχναι, ἡ ἐπίδρασις τοῦ Μοναχισμοῦ εἰς τὴν ἡθικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Μοναχισμὸς καὶ ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, πότε καὶ διατὶ τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ὑφίσταται κάμψιν καὶ ἡ ἀναγκαιότης διὰ τὰς κοινωνίας ἐπαναβίωσης τοῦ Μοναχισμοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ, 'Επιτάφιος τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἐπισκόπου 'Αργους, εἰς τὸν ἐπίσκοπον Μεθώνης 'Αθανάσιον, Καλαμάτα 1970 σ. 13.

Κ. Π. Σταυροπούλου, Καθηγ. Παν/μίου Θεσ/κης, Τὸ πνεῦμα τῆς 'Επανάστασεως τοῦ 1821, Λόγος τῆς 25ης Μαρτίου 1970 σ. 22.

Ν. Μ. Παπαδοπούλου, Κριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν στίχων 'Ιερεμίου 15, 13-14 καὶ 17,3-4. 'Αθήναι 1968 σ. 20.

Θεοφ. Παπακωνσταντίνου, Πολιτικὴ ἀγωγή. 'Αθήναι 1970, ἐκδ. Β' σ. 697.

Π. Ι. Στεριώτη, Πρυτάνεως 'Ανωτ. Σχ. Οἰκον. καὶ 'Εμπορ. 'Επιστημῶν, πρὸς τοὺς Σπουδαστάς, Προσφώνησις καὶ Παραίνεσις. 'Ακαδ. ἔτος 1969/70. 'Αθήναι σ. 31.

Πρωτοπρεσβ. Κων. Φούσκα, Δρος Θ καὶ Φ., 'Η ἐπικλησις τοῦ ὀνόματος τοῦ 'Ιησοῦ (μετάφρασις ἐκ τῆς ἀγγλικῆς). 'Αθήναι 1970 σ. 60.

Τοῦ αὐτοῦ, Saint Isidore of Pelusium. His life and his Work. Athens 1970 σ. 181.

Παν. Κ. Χρήστου, 'Ιγνάτιος 'Αντιοχείας. (Πατριαρχικὸν 'Ιδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν: Φῶς Πατέρων 1). Θεσ/κη 1970 σ. 109 σχ. 16ον (Πρόλογος - 'Η ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ 'Ιγνατίου-Κείμενα τῶν 'Επιστολῶν μετὰ μεταφράσεως).

Κ. Δ. Φράγκου, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσ/κης, Οἱ νέοι καὶ οἱ Τρεῖς 'Ιεράρχαι. Θεσ/κη 1970 (Λόγος σ. 24).

Γρηγ. Π. Κασσιμάτη, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν. 'Αθήναι 1966, σ. 255.

'Εξάιρετον ἔργον, μετ' ἐπιστασίας γεγραμμένον, γλαφυρὸν καὶ βαθυστόχαστον, ἀπαραίτητον διὰ τοὺς σπουδαστάς τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

'Αρχιμ. Β. Τζεδάκη, Σύντομος 'Ιστορία τῆς 'Επισκοπῆς Κνωσοῦ. 'Ανάτυπον ἐκ τοῦ ΚΑ' τ. τῶν «Κρητικῶν χρονικῶν». 'Ηράκλειον Κρήτης 1969 σ. 333-350.

Τοῦ αὐτοῦ, Τρεῖς ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ ἐπιφανῶν τῆς Κρήτης ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τοῦ ΙΘ' αἰ. 'Αθήναι 1969 'Ανάτ. ἐκ τοῦ Δ' τόμ. τῶν Πεπραγμένων τοῦ Β' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου σ. 438-449.

Fr. Halkin, Légende inédite de l'apôtre Archippos. Kyriakon, Festschrift Johannes Quasten in two volumes, ed. by Patrick Granfield and Josef A. Jungmann. Münster Westf. 1970 σ. 576/9.

Giuseppe Rossi Taibbi, Filagato da Cerami, Omelie per i Vangeli Domenicali e le Feste di tutto l'anno. Vol. I. Omelie per le Feste Fisse. Palermo 1969 σ. LX+ 247.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Ιωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) 'Εσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 200 ἑτησίως.

Β) 'Εξωτερικοῦ: Δολλάρια 9 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, 'Η 'Εκκλησία ἔναντι τῶν συγχρόνων Παγκοσμίων Προβλημάτων. (Ζ').

'Αρχιμ. Βασιλείου Οἰκονόμου, 'Ο Χαλκίδος Γρηγόριος.

'Αρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, 'Εκλογή καὶ ἐνθρόνισις τοῦ 'Αγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος.

Μητροπολίτου Μυτιλήνης 'Ιακώβου, 'Εν ὄψει τῆς Μεγάλης Συνόδου, Τὸ ἔργον τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς 'Επιτροπῆς εἰς Champesy Γενεύης.

'Ιωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Α'. Διάσκεψις τῆς Προπαρασκευαστικῆς τῆς 'Αγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' 'Ανατολὰς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας Διορθοδόξου 'Επιτροπῆς.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, 'Εν ὄψει τῆς Συνόδου, Τὸ νόημα τοῦ Μοναχισμοῦ.

'Αρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου, Αἰ ἐν Τήνῳ τελεταὶ ἐπὶ τῇ ἀγιοποιήσει τῆς 'Οσίας Πελαγίας καὶ τῇ ἀνακηρύξει τῆς Τήνου εἰς 'Ιερὸν Νῆσον.

Σάββα 'Αγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, 'Αγιογραφικὰ κείμενα περὶ τοῦ γάμου.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, Τὸ τρίτον Οἰκουμενικὸν Συμπόσιον τοῦ Regensburg ('Ιούλιος 1971).

Ε. Γ. Πρωτοφάλλτου, Καθηγητοῦ Α.Σ.Π.Ε., 'Εξ ἀφορμῆς τοῦ λόγου τοῦ Σ. Μητροπολίτου Λόφτσου κ. Μαξίμου, 'Ο 'Ελλην Νικόλαος Πίκκολος.

Πράξεις τῆς Διαρκoῦς 'Ιερᾶς Συνόδου.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Συμβάσεις 'Υπαλλήλων Ο. Δ. Δ. Ε. Π.

Νέα Βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

'Αθήναι, 'Ιαίου 1 — Τηλέφ. 710.734.